

A – Pirmosios instancijos teismo veikla 2005 m.

Parengė Pirmosios instancijos teismo pirmininkas Bo Vesterdorf

2005 metai Pirmosios instancijos teismui išliks įsimintini dėl šiems metams būdingų kelių reikšmingų jam pateiktų nagrinėti ginčų skaičiaus ir rūšių pokyčių.

2005 m. teisminės veiklos statistika visų pirma rodo labai akivaizdų išnagrinėtų bylų skaičiaus augimą. Iš tiesų 2005 m. Pirmosios instancijos teismas baigė 610 bylų ir tai, palyginti su praėjusiais metais, per kuriuos buvo išnagrinėta 361 byla, sudaro 69 % padidėjimą. Šis labai svarbus augimas yra santykinis, nes 2005 m. Pirmosios instancijos teismas baigė 117 bylų dėl to, kad jas perdavė Europos Sąjungos tarnautojų teismui. Tačiau, net neatsižvelgiant į šį perdavimą, išnagrinėtų bylų skaičius, palyginti su 2004 m., ir toliau reikšmingai auga (37 %). Pažymėtina, kad, kaip ir ankstesniais metais, 2005 m. daugiausia bylų (t. y. 83 %) išnagrinėjo trijų teisėjų kolegijos. 10 % šių bylų baigė penkių teisėjų kolegija ir 1 % – vieno teisėjo sudėties Pirmosios instancijos teismas. Be to, 2005 m. Pirmosios instancijos teismas priėmė savo pirmuosius didžiosios kolegijos (kurią sudaro vienuolika teisėjų) sprendimus šešiose bylose, susijusiose su Bendrijai pareikštais ieškiniais dėl atsakomybės (III skyrius).

Kartu su šiuo labai akivaizdžiu išnagrinėtų bylų skaičiaus augimu, kurį ypač lėmė tai, kad 2004 m. darbą pradėjo dešimt naujų teisėjų, pastebimas ir 2005 m. įregistruotų bylų skaičiaus sumažėjimas. Iš tiesų šis skaičius yra 469, palyginti su 536 bylomis 2004 m., o tai sudaro 12 % sumažėjimą. Tačiau šis sumažėjimas santykinis, nes dėl kompetencijos perdavimo, leidžiančio Pirmosios instancijos teismui spręsti valstybių narių pateiktus tiesioginius ieškinius, 2004 m. Teisingumo Teismas jam perdavė 21 bylą. 2005 metais užregistruotų bylų skaičius iš tiesų panašus kaip ir 2003 metais (466 bylos). Beje, ginčų dėl Bendrijos prekių ženklo skaičius išliko pastovus, nes 2005 m. buvo gautos 98 bylos (2004 m. – 110 bylų), ir tai, kaip ir praėjusiais metais, vis dėlto sudaro maždaug 20 % gautų bylų skaičiaus. Tačiau toliau didėja tarnautojų bylų tiek bendras skaičius (151 byla, palyginti su 146 byla 2004 m.), tiek procentinė dalis (32 %, palyginti su 27 % praėjusiais metais).

Galiausiai 2005 m. pabaigoje nagrinėjamų bylų skaičius buvo 1 033, o tai yra 141 byla (12 %) mažiau nei praėjusiais metais. 117 bylų perdavęs Europos Sąjungos tarnautojų teismui Pirmosios instancijos teismas nagrinėja 152 tarnautojų bylas, o tai atitinka šiek tiek daugiau nei vienerių metų teismo darbą šioje srityje.

Taigi nors 2005 m. teisminės veiklos statistika leidžia pastebėti bylų skaičiaus labai pozityvių pokyčių, vis dėlto vidutinė bylų nagrinėjimo trukmė 2005 m. padidėjo, nes, išskyrus tarnautojų ginčus ir ginčus dėl intelektinės nuosavybės, ji buvo 25,6 mėnesio (palyginti su 22,6 mėnesio 2004 m.).

2005 metų statistika taip pat turi būti analizuojama atsižvelgiant į tai, kad nuo kitų metų Europos Sąjungos tarnautojų teismas turės nemenką įtaką visų Pirmosios instancijos teismo nagrinėjamų ginčų skaičiui ir pobūdžiui, sudarydamas pastarajam galimybę daugiau dėmesio skirti tam tikroms ekonominių ginčų sritims. Europos Sąjungos tarnautojų teismas yra pirmoji teisėjų kolegija, kuriai pavesta nagrinėti ir spręsti pirmąją instanciją tam tikras specifinėse srityse pareikštų ieškinių kategorijas, kaip tai leidžia įsigaliojus Nicos sutarčiai EB 225 A straipsnis. 2005 m. spalio 5 d. prisiekė septyni nauji šio teismo, įsteigto

prie Pirmosios instancijos teismo, teisėjai. 2005 m. gruodžio 2 d. Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė, kad Tarnautojų teismas įkurtas pagal teisės aktus. Šis sprendimas buvo paskelbtas 2005 m. gruodžio 12 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*¹. Todėl 2005 m. gruodžio 15 d. pagal 2004 m. lapkričio 2 d. Tarybos sprendimą 2004/752/EB, Euratomas, įsteigiantį Europos Sąjungos tarnautojų teismą², 117 bylų, kurias iš pradžių gavo Pirmosios instancijos teismas, tačiau kurių rašytinė proceso dalis iki tos dienos dar nebuvo baigta, nutartimis buvo perduotos Tarnautojų teismui.

Taip pat dėl Tarnautojų teismo įsteigimo Pirmosios instancijos teismas pakeitė savo procedūros reglamentą, kad įtvirtintų nuostatas, susijusias su apeliaciniiais skundais dėl naujo teismo sprendimų³. Šis procedūros reglamento pakeitimas, be kita ko, leido, pirma, suderinti nuostatas dėl teisinės pagalbos (*assistance judiciaire*), nuo šiol vadinamos *aide judiciaire*, su 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvos 2002/8/EB, numatančios teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles⁴, nuostatomis, ir antra, patikslinti taikymo sritį arba pritaikyti kitas reglamento nuostatas, būtent suteikiant reglamento 76a straipsnyje numatytai pagreitintai procedūrai daugiau lankstumo. Kalbant apie pastarąją nuostatą pažymėtina, kad 2005 m. buvo pateikta dvylika prašymų taikyti pagreitintą procedūrą ir jie buvo patenkinti šešiose bylose. Neskaičiuojant išbrauktų iš registro bylų, 2005 m. Pirmosios instancijos teismas, taikydamas šią procedūrą, baigė tris bylas⁵. Pagreitinta procedūra dar kartą įrodė savo veiksmingumą, nes kiekviena iš šių bylų buvo išnagrinėta per ne ilgesnį kaip septynių mėnesių laikotarpį⁶.

Be 2005 m. spalio 6 d. įvykusio svarbiausio pokyčio, kurį atspindi Nicos sutartimi nurodytų teisėjų kolegijų įsteigimas prie Pirmosios instancijos teismo, šis teismas atvertė kitą svarbų savo istorijos puslapį. Iš tiesų Hans Jung baigė eiti Pirmosios instancijos teismo kanclerio pareigas, kurias jis ėjo nuo teismo įkūrimo 1989 metais. Iškilmingas posėdis, surengtas jo kadencijos pabaigai paminėti, buvo proga pagerbti jo neįkainojamą indėlį į Pirmosios instancijos teismo steigimą ir veiklos plėtojimą. Tai taip pat buvo proga priimti jį pakeičiančio Emmanuel Coulon priesaiką.

Galiausiai Pirmosios instancijos teismo praktikos pagrindinės tendencijos yra pateiktos toliau, pradedant praktika, susijusia su tam tikrais bendrais procedūros aspektais (I), ir tęsiant praktika, susijusia su ginčais dėl teisės aktų teisėtumo (II), žalos atlyginimo (III) ir laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (IV).

¹ OL L 325, p. 1.

² OL L 333, p. 7.

³ Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento pakeitimai, priimti 2005 m. spalio 12 d. (OL L 298, p. 1).

⁴ OL L 26, p. 41.

⁵ 2005 m. sausio 10 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Ispanija prieš Komisiją*, T-209/04; 2005 m. rugsėjo 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *EDP prieš Komisiją*, T-87/05, ir 2005 m. lapkričio 23 d. Sprendimas *Jungtinė Karalystė prieš Komisiją*, T-178/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

⁶ Ten pat.

I. *Procedūros aspektai*

a) *Istojimas į bylą*

Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio ketvirtoji pastraipa, taikoma procesui Pirmosios instancijos teisme, nurodo, kad prašyme įstoti į bylą nurodomi paaiškinimai gali būti pateikiami tik vienos iš šalių reikalavimams paremti. Be to, Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 116 straipsnio 3 dalis numato, kad įstojusi į bylą šalis pripažįsta ginčą byloje tokį, koks jis yra jos įstojimo metu. Šios dvi nuostatos, kurias yra sudėtinga taikyti, buvo nagrinėjamos gausioje teismo praktikoje⁷, kurią papildė du šiais metais priimti sprendimai.

Pirma, byloje **VKI prieš Komisiją** įstojusios į bylą šalys pateikė argumentus, kuriais nesirėmė Komisija, t. y. jų palaikoma šalis, ir kuriais remiantis, jei jie būtų buvę pripažinti pagrįstais, ginčijamas sprendimas būtų buvęs panaikintas, t. y. būtų pasiektas rezultatas, prieštaraujantis tam, kurio buvo siekiama Komisijos reikalavimais⁸. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad šie argumentai keičia bylos dalyką ir dėl šios priežasties yra nepriimtini.

Antra, byloje **Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją** kai kurios ieškovės pusėje įstojusios į bylą šalys nurodė pagrindus, kuriais ši nesirėmė⁹. Komisija ginčijo šių pagrindų priimtinumą teigdama, kad apskritai įstojusios į bylą šalys neturi teisės remtis kitokiais argumentais, nei remiasi pagrindinė bylos šalis, kurią jos palaiko. Vis dėlto Pirmosios instancijos teismas savo sprendime pripažino, kad šios šalys turi teisę nurodyti savo atskirus pagrindus „tiek, kiek jie palaiko vienos iš pagrindinių bylos šalių reikalavimus ir nėra visiškai skirtingi nuo argumentų, kurie yra tarp ieškovo ir atsakovo kilusio ginčo pagrindas, kad dėl to pakistų bylos dalykas“. Šioje byloje, nors tam tikri įstojusių į bylą šalių pateikti pagrindai skyrėsi nuo tų, kuriuos nurodė ieškovė, jie buvo glaudžiai susiję su bylos dalyku ir todėl jais buvo galima remtis Pirmosios instancijos teisme.

b) *Nagrinėjimas teismo iniciatyva*

Principus dėl viešosios tvarkos pagrindo iškėlimo teismo iniciatyva 2005 m. Pirmosios instancijos teismas taikė gana įprastu būdu.

Taigi byloje **Freistaat Thüringen prieš Komisiją**, Komisijai padarius faktinę klaidą, Pirmosios instancijos teismas turėjo savo iniciatyva nagrinėti pagrindą dėl motyvacijos trūkumo¹⁰.

⁷ Žr., pavyzdžiui, 1961 m. vasario 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją*, 30/59, Rink. p. 3, 37, ir 2003 m. balandžio 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Royal Philips Electronics prieš Komisiją*, T-119/02, Rink. p. II-1433, 203 ir 212 punktus.

⁸ 2005 m. balandžio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Verein für Konsumenteninformation prieš Komisiją*, T-2/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

⁹ 2005 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją*, T-171/02, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁰ 2005 m. spalio 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Freistaat Thüringen prieš Komisiją*, T-318/00, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

Be to, byloje **Suproco prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas savo iniciatyva nurodė du Komisijos sprendimo, kuriuo atsisakoma suteikti leidimą nukrypti nuo tam tikrų kilmės taisyklių, taikomų cukrui iš Olandijos Antilų, motyvacijos trūkumus¹¹. Galiausiai byloje **CIS prieš Komisiją** jis taip pat savo iniciatyva nurodė sprendimo nutraukti Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) finansinę paramą motyvacijos trūkumą, nes jame nebuvo pasisakyta dėl įvairių esminių faktų ir argumentų, o tai buvo būtina siekiant įvertinti jo teisėtumą ieškovės nurodytų ieškinio pagrindų atžvilgiu¹².

Be to, sprendime **Corsica Ferries France prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad teisių į gynybą pažeidimas nėra esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimas, todėl neturi būti svarstomas jo iniciatyva, ir taip patvirtino jau nurodytą 2004 m. metiniame pranešime teismo praktiką¹³. Panašiai savo sprendime **Common Market Fertilizers prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas atsisakė nagrinėti savo iniciatyva prieštaravimą dėl muitų teisės aktuose įtvirtintos nuostatos teisėtumo, nes jis nebuvo pagrįstas ginčijamo teisės akto autoriaus kompetencijos nebuvimu¹⁴.

c) *Dokumentų pašalinimas iš bylos medžiagos*

Byloje **Gollnisch ir kt. prieš Parlamentą** ieškovai Pirmosios instancijos teismui pateikė Parlamento teisės tarnybos nuomonę, parengtą šios institucijos biurui. Parlamentas paprašė pašalinti šį dokumentą iš bylos medžiagos. Šis prašymas, kurį Pirmosios instancijos teismas patenkino, suteikė jam galimybę patvirtinti nuo šiol tapusią nusistovėjusią teismų praktiką, pagal kurią viešajam interesui, kuriuo siekiama užtikrinti institucijų galimybę gauti iš jų teisės tarnybų nepriklausomas nuomones, prieštarautų kitiems asmenims, o ne tarnyboms, kurių prašymu vidaus dokumentai buvo parengti, suteiktas leidimas pateikti tokius vidaus dokumentus nagrinėjant bylą Pirmosios instancijos teisme, ir kai jų pateikimo nepatvirtino atitinkama institucija ar jų pateikti nenurodė teismas¹⁵.

¹¹ 2005 m. rugsėjo 22 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Suproco prieš Komisiją*, T-101/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹² 2005 m. birželio 22 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *CIS prieš Komisiją*, T-102/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹³ 2005 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Corsica Ferries France prieš Komisiją*, T-349/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje, kuriame remiamasi 2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *JFE Engineering prieš Komisiją*, T-67/00, T-68/00, T-71/00 ir T-78/00 (pateiktas apeliacinis skundas, C-403/04 P ir C-405/04 P), dar nepaskelbto Rinkinyje, 425 punktu.

¹⁴ 2005 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Common Market Fertilizers prieš Komisiją*, T-134/03 ir T-135/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-443/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁵ 2005 m. sausio 10 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Gollnisch ir kt. prieš Parlamentą*, T-357/03, dar nepaskelbta Rinkinyje, kurioje remiamasi 2002 m. spalio 23 d. Teisingumo Teismo nutarties *Austrija prieš Tarybą*, C-445/00, Rink. p. I-9151, 12 punktu, ir 2000 m. lapkričio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Ghignone ir kt. prieš Tarybą*, T-44/97, Rink. VT p. I-A-223 ir II-1023, 48 punktu.

Priešingai byloje **Entorn prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas atmetė prašymą pašalinti iš bylos medžiagos trečiojo asmens parodymus, pateiktus Sukčiavimo prevencijos koordinavimo padalinio (UCLAF) pareigūnams¹⁶. Pirmosios instancijos teismo manymu, ieškovė iš tiesų pateikė patikimą paaiškinimą, kad ji galėjo gauti šį dokumentą neatlikdama neteisėtų veiksmų, kurie galėtų užkirsti kelią jos galimybei juo remtis vykstant procesui Pirmosios instancijos teisme.

II. *Ginčai dėl teisės aktų teisėtumo*

Šiame skyriuje pateikiami pagrindiniai sprendimai, kurie buvo priimti baigiant pagal EB 230 straipsnį pareikštų ieškinių dėl panaikinimo nagrinėjimą¹⁷. Pabrėžtina, kad šios teismų praktikos pasirinkimas yra neišvengiamai šiek tiek subjektyvus ir kad dėl šios priežasties 2005 m. Pirmosios instancijos teismo nagrinėtos kelios sritys šiame pranešime atskirai aptariamos nebus, nors tam tikri paskelbti sprendimai ir pateikė patikslinimų. Tai yra sprendimai, priimti dėl ERPF¹⁸, Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF)¹⁹, Europos socialinio fondo (ESF)²⁰, dėl teisės aktų, reglamentuojančių tam tikrų Parlamento asignavimų naudojimą²¹, bei dėl sprendimų, priimtų žuvininkystės²², augalų apsaugos produktų²³, viešųjų pirkimų²⁴, prekybos apsaugos priemonių²⁵, aplinkos²⁶ bei šios srities teisės aktų derinimo²⁷ srityse.

¹⁶ 2005 m. sausio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Entorn prieš Komisiją*, T-141/01 (pateiktas apeliacinis skundas, C-162/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁷ Tačiau papildomai bus galima nurodyti tam tikrus sprendimus (ir nutartis), priimtus nagrinėjant ieškinius dėl žalos atlyginimo. Iš tiesų, atsižvelgiant į Bendrijos patraukimo atsakomybės dėl neteisėto akto, susijusio su nurodyto elgesio neteisėtumu, sąlygą, šiuose sprendimuose (ir nutartyse) kartais taip pat nagrinėjamas institucijų priimtų aktų teisėtumo klausimas.

¹⁸ 2005 m. spalio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Regione Siciliana prieš Komisiją*, T-60/03, ir 2005 m. gegužės 31 d. Sprendimas *Comune di Napoli prieš Komisiją*, T-272/02, dar nepaskelbti Rinkinyje.

¹⁹ Sprendimas *Entorn prieš Komisiją*, nurodytas 16 išnašoje.

²⁰ 2005 m. birželio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Branco prieš Komisiją*, T-347/03, ir 2005 m. spalio 13 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Fintecna prieš Komisiją*, T-249/02, dar nepaskelbti Rinkinyje.

²¹ Nutartis *Gollnisch ir kt. prieš Parlamentą*, nurodyta 15 išnašoje.

²² Nutartis *Ispanija prieš Komisiją*, nurodyta 5 išnašoje, ir 2005 m. spalio 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Cofradía de pescadores de «San Pedro» de Bermeo ir kt. prieš Tarybą*, T-415/03, dar nepaskelbti Rinkinyje.

²³ 2005 m. birželio 28 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Industrias Químicas del Vallés prieš Komisiją*, T-158/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-326/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

²⁴ Žr., pavyzdžiui, 2005 m. liepos 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *TQ3 Travel Solutions Belgium prieš Komisiją*, T-148/04, dar nepaskelbtą Rinkinyje.

²⁵ 2005 m. kovo 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimai: *Eurocoton prieš Tarybą*, T-192/98; *Ettlin Gesellschaft für Spinnerei und Weberei ir kt. prieš Tarybą*, T-195/98, ir *Philips prieš Tarybą*, T-177/00, dar nepaskelbti Rinkinyje.

²⁶ Sprendimas *Jungtinė Karalystė prieš Komisiją*, nurodytas 5 išnašoje.

²⁷ 2005 m. spalio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Land Oberösterreich prieš Komisiją*, T-366/03 ir T-235/04 (pateiktas apeliacinis skundas, C-439/05 P ir C-454/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

A. Pagal EB 230 straipsnį pareikštų ieškinių priimtinumai

2005 m., kaip ir 2004 m., Pirmosios instancijos teismas turėjo progą nagrinėti tiek savo iniciatyva, tiek šalies prašymu ieškinių dėl panaikinimo priimtinumą sąlygas²⁸.

1. Teisės aktai, dėl kurių gali būti pareikštas ieškinys

Šie metai suteikė progą ne tik taikyti nusistovėjusią teismo praktiką, pagal kurią ieškinys gali būti pareikštas tik dėl aktų, sukeliančių privalomas teises pasekmes²⁹, bet ir nagrinėti mažiau įprastą sąsajos tarp ieškinio dėl panaikinimo ir sutartinių ginčų klausimą. Byloje **Helm Dügemittel prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas patvirtino, kad institucijų priimti aktai, kurie neatskiriama susiję vien su sutartiniais santykiais, dėl savo pobūdžio nėra priskiriami EB 249 straipsnyje numatytiems aktams, dėl kurių galima pareikšti ieškinį dėl panaikinimo³⁰. Šioje byloje, remdamasis ieškovo ir Komisijos santykių sutartiniu pobūdžiu, Pirmosios instancijos teismas atmetė ieškinį dėl nuo šių santykių neatsiejamo akto panaikinimo kaip nepriimtina ir atsisakė ieškinį perkvalifikuoti į prašymą, pateiktą pagal EB 238 straipsnį (kuris Bendrijos teismams suteikia jurisdikciją priimti sprendimus pagal Bendrijos sudarytos sutarties arbitražinę išlygą).

2. Terminas ieškiniiui pareikšti

Pagal EB 230 straipsnio penktąją pastraipą ieškiniai dėl panaikinimo pateikiami per du mėnesius nuo akto paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką sužinojimo apie aktą datos, kaip ieškinio pareiškimo termino skaičiavimo pradžios, kriterijus yra papildomas akto paskelbimo arba pranešimo apie jį atžvilgiu. Be to, nepaskelbus ar nepranešus, ieškinio pareiškimo terminas skaičiuojamas tik nuo momento, kai atitinkama trečioji šalis sužinojo tikslų nagrinėjamo akto turinį ir motyvus tam, kad galėtų pasinaudoti savo teise pareikšti ieškinį. Tačiau asmuo, žinantis apie su juo susijusį aktą, per protingą terminą privalo paprašyti viso jo teksto.

²⁸ Dėl nagrinėjimo savo iniciatyva žr., pavyzdžiui, 2005 m. balandžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Sniace prieš Komisiją*, T-88/01 (pateiktas apeliacinis skundas, C-260/05 P); sprendimą *Land Oberösterreich prieš Komisiją*, nurodytą 27 išnašoje, ir 2005 m. spalio 25 d. Sprendimą *Fardoom ir Reinard prieš Komisiją*, T-43/04, bei 2005 m. rugsėjo 7 d. Pirmosios instancijos teismo nutartį *Krahl prieš Komisiją*, T-358/03, dar nepaskelbtus Rinkinyje.

²⁹ Žr., pavyzdžiui, 2005 m. lapkričio 16 d. Pirmosios instancijos teismo nutartį *Deutsche Post ir Securicor Omega Express prieš Komisiją*, T-343/03, dar nepaskelbtą Rinkinyje, ir 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Infront WM prieš Komisiją*, T-33/01, dar nepaskelbtą Rinkinyje. Dėl negalimumo pareikšti ieškinį dėl parengiamojo dokumento žr. taip pat 2005 m. liepos 22 d. Pirmosios instancijos teismo nutartį *Polyelectrolyte Producers Group prieš Tarybą ir Komisiją*, T-376/04 (pateiktas apeliacinis skundas, C-368/05 P), dar nepaskelbtą Rinkinyje.

³⁰ 2005 m. birželio 9 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Helm Dügemittel prieš Komisiją*, T-265/03, dar nepaskelbta Rinkinyje.

Taigi Pirmosios instancijos teismas galėjo nuspręsti, jog ieškovas, paprašęs jam pateikti sprendimą, kuriuo atsisakoma padengti reikalavimus atitinkančias išlaidas pagal iš ERPF įgyvendintą programą, praėjus daugiau nei keturiems mėnesiams nuo momento, kai jis apie šį sprendimą sužinojo, praleido protingą terminą teismų praktikos prasme³¹.

Byla **Olsen prieš Komisiją**³² suteikė Pirmosios instancijos teismui galimybę pateikti svarbų patikslinimą dėl šių principų taikymo ginčiuose dėl valstybės pagalbos³³. Šioje byloje ieškovė ginčijo sprendimą, kuriuo Komisija patvirtino konkurentei iš Ispanijos suteiktą valstybės pagalbą. Savo ieškinį ji pateikė praėjus šiek tiek daugiau nei šešiems mėnesiams nuo pranešimo apie sprendimą Ispanijos Karalystei, kuriai vienintelei ginčijamas sprendimas buvo skirtas. Kadangi ginčijamas sprendimas nebuvo skirtas ieškovei, Pirmosios instancijos teismas savo sprendimu nusprendė, kad pranešimo apie aktą kriterijus jai netaikomas. Be to, dėl klausimo, ar šioje byloje taikytinas paskelbimo ar sužinojimo kriterijus, Pirmosios instancijos teismas priminė teismų praktiką, pagal kurią aktams, kurie pagal nusistovėjusią atitinkamos institucijos praktiką yra skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, sužinojimo datos kriterijus netaikytinas, o tokiu atveju ieškinio pareiškimo terminas skaičiuojamas nuo paskelbimo datos³⁴.

Valstybės pagalbos srityje apie sprendimus, kuriais, atlikusi pirminį patikrinimą, Komisija konstatuoja, kad priemonė, apie kurią buvo pranešta, nekelia abejonių dėl jos suderinamumo su bendrąja rinka, ir nusprendžia, kad ji yra suderinama su bendrąja rinka, glaustai pranešama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*³⁵. Be to, pagal naują, bet jau nusistovėjusią Komisijos praktiką šiame glaustame pranešime daroma nuoroda į Komisijos generalinio sekretoriato interneto tinklalapį kartu su pastaba, nurodančia, kad jame galima rasti visą atitinkamo sprendimo tekstą be konfidencialių duomenų autentiška (-omis) kalba (-omis). Todėl Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog tai, kad Komisija suteikia tretiesiems asmenims galimybę susipažinti su visu jos interneto tinklalapyje pateikiamu sprendimo tekstu, ir kartu tai, kad *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* skelbiamas glaustas pranešimas, leidžiantis suinteresuotiems asmenims nustatyti nagrinėjamą sprendimą ir nurodantis galimybę su juo susipažinti internete, turi būti laikoma paskelbimu EB sutarties 230 straipsnio penktosios pastraipos prasme. Taigi šioje byloje ieškovė galėjo pagrįstai tikėtis, kad ginčijamas sprendimas bus paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Kadangi jos ieškinys buvo pareikštas net prieš šį paskelbimą, jis pripažintas priimtinu.

³¹ 2005 m. gegužės 27 d. Pirmosios instancijos teismas nutartis *COBB prieš Komisiją*, T-485/04, dar nepaskelbta Rinkinyje.

³² 2005 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismas sprendimas *Olsen prieš Komisiją*, T-17/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-320/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

³³ Šis patikslinimas buvo pakartotas trijose nutartyse: 2005 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *SIMSA ir kt. prieš Komisiją*, T-98/04, dar nepaskelbta Rinkinyje; 2005 m. rugsėjo 19 d. Nutartis *Air Bourbonnais prieš Komisiją*, T-321/04, ir 2005 m. lapkričio 21 d. Nutartis *Tamarin prieš Komisiją*, T-426/04, dar nepaskelbtos Rinkinyje.

³⁴ 1998 m. kovo 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Tarybą*, C-122/95, Rink. p. I-973, 39 punktas.

³⁵ 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias (EB 88) straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1).

3. Suinteresuotumas pareikšti ieškinį

Suinteresuotumas pareikšti ieškinį turi būti vertinamas ieškinio pareiškimo dieną³⁶. Tačiau, byloje **First Data prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad tinkamo teisingumo vykdymo tikslu šis su ieškinio priimtinumą vertinimo momentu susijęs teiginys negali sudaryti kliūčių Pirmosios instancijos teismui pripažinti, kad nėra reikalo priimti sprendimo dėl ieškinio, jeigu ieškovas, kuris iš pradžių buvo suinteresuotas pareikšti ieškinį, dėl po šio ieškinio pareiškimo atsiradusio įvykio prarado bet kokį asmeninį suinteresuotumą panaikinti ginčijamą sprendimą³⁷. Šioje byloje ieškovės ginčijo sprendimą, kuriuo Komisija neprieštaravo, remdamasi EB 81 straipsniu, dėl tam tikrų taisyklių, reglamentuojančių priklausymą banko kortelių sistemai. Pareiškus ieškinį, šios taisyklės buvo panaikintos, ir Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad dėl to išnyko ieškovių galimai turėtas suinteresuotumas pareikšti ieškinį.

Šios bylos, kaip ir kitų keturių 2005 m. baigtų bylų, faktinės aplinkybės Pirmosios instancijos teismui taip pat leido taikyti nusistovėjusį principą, kad suinteresuotumas pareikšti ieškinį negali būti vertinamas atsižvelgiant į būsimą ir spėjamą įvykį. Būtent jei suinteresuotumas, kuriuo remiasi ieškovas, yra susijęs su būsima teisine padėtimi, ieškovas turi įrodyti, kad šios padėties atžvilgiu kylanti grėsmė jau šiuo metu yra tikra³⁸.

Taip pat trijose 2005 m. kovo 10 d. nutartyse Pirmosios instancijos teismas taikė šiuos principus, pripažindamas kelis Italijos įmonių pateiktus ieškinius dėl Komisijos sprendimo, kuriuo tam tikros Venecijoje ir Chioggia įsteigtų įmonių naudai patvirtintos priemonės pripažįstamos nesuderinamomis su bendrąja rinka, nepriimtinais dėl suinteresuotumo pareikšti ieškinį trūkumo³⁹. Savo iniciatyva iškėlęs nepriimtumo pagrindą, Pirmosios instancijos teismas iš esmės remdamasis Italijos Respublikos sprendimu nesusigražinti pagalbos iš ieškovių, pripažino, kad nėra suinteresuotumo pareikšti ieškinį. Iš tiesų, kad pateisintų savo suinteresuotumą pareikšti ieškinį, ieškovės rėmėsi tik būsimomis ir abejotinomis aplinkybėmis, t. y. prielaida, kad Komisijos vertinimas bus kitoks nei Italijos Respublikos, ir ši bus įpareigota iš įmonių ieškovių susigražinti nurodytą pagalbą.

Todėl pirmiausia, kadangi vienintelis būsimas ir abejotinas Komisijos sprendimas, užginčijantis Italijos Respublikos įgyvendinamąjį sprendimą, galėtų turėti įtakos jų teisei padėčiai, įmonės ieškovės nepagrindė atsiradusio ir aktualaus intereso panaikinti ginčijamą sprendimą. Apskritai, netgi jei ši prielaida pasitvirtintų, įmonės ieškovės neprarastų visų teisių į veiksmingą

³⁶ 1998 m. balandžio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Cityflyer Express prieš Komisiją*, T-16/96, Rink. p. II-757, 30 punktas.

³⁷ 2005 m. spalio 17 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *First Data ir kt. prieš Komisiją*, T-28/02, dar nepaskelbta Rinkinyje.

³⁸ 1992 m. rugsėjo 17 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *NBV ir NVB prieš Komisiją*, T-138/89, Rink. p. II-2181, 33 punktas.

³⁹ 2005 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Gruppo ormeggiatori del porto di Venezia ir kt. prieš Komisiją*, T-228/00, T-229/00, T-242/00, T-243/00, T-245/00–T-248/00, T-250/00, T-252/00, T-256/00–T-259/00, T-267/00, T-268/00, T-271/00, T-275/00, T-276/00, T-281/00, T-287/00 ir T-296/00, dar nepaskelbta Rinkinyje; nutartis *Sagar prieš Komisiją*, T-269/00, ir nutartis *Gardena Hotels ir Comitato Venezia Vuole Vivere prieš Komisiją*, T-288/00, dar nepaskelbtos Rinkinyje. Žr. taip pat 2005 m. rugsėjo 20 d. Pirmosios instancijos teismo nutartį *Makro Cash & Carry Nederland prieš Komisiją*, T-258/99, dar nepaskelbtą Rinkinyje.

teisminę gynybą, atsižvelgiant į tai, kad jos turi galimybę kreiptis į nacionalinį teismą dėl galimų nacionalinės kompetentingos valdžios institucijos sprendimų, įpareigojančių jas sugrąžinti nurodytą pagalbą. Antra, kalbant apie ieškovių argumentus dėl ginčijamo sprendimo būsimų padarinių dėl to, kad juo nagrinėjamos pagalbos schemos pripažįstamos nesuderinamomis su bendrąja rinka ir taip sudaro kliūčių jų taikymui ateityje, Pirmosios instancijos teismas priminė, kad galimi pagalbos gavėjai vien dėl šio jų statuso negali būti laikomi konkrečiai susijusiais su Komisijos sprendimu, pripažįstančiu, kad ši schema nesuderinama su bendrąja rinka⁴⁰. Todėl rėmimasis galimu suinteresuotumu pareikšti ieškinį vien dėl šio statuso bet kuriuo atveju neturi reikšmės vertinant šių ieškinių priimtinumą.

Dar kartą taikydamas teismų praktiką, susijusią su suinteresuotumu pareikšti ieškinį, Pirmosios instancijos teismas savo taip pat valstybės pagalbos srityje priimtame 2005 m. balandžio 14 d. Sprendime **Sniace prieš Komisiją** *Sniace* pateiktą ieškinį, kuriuo ši įmonė ginčijo Komisijos sprendimą jos gautą pagalbą pripažinti suderinama su bendrąja rinka, pripažino nepriimtinu⁴¹. *Sniace* siekė ginčyti sprendime nurodytą kvalifikavimą valstybės pagalba, kuris, jos nuomone, turi jai neigiamų pasekmių būtent dėl to, kad kyla ieškinių pavojus ir dėl tam tikrų padarinių jos santykiams su pagalbą jai suteikusia kredito įstaiga. Pirmosios instancijos teismas šį ieškinį atmetė dėl suinteresuotumo pareikšti ieškinį nebuvimo, remdamasis pirmiau nurodyta teismų praktika, pagal kurią jei suinteresuotumas, kuriuo remiasi ieškovas, yra susijęs su būsima teisine padėtimi, jis turi įrodyti, kad šios padėties atžvilgiu kylanti grėsmė jau šiuo metu yra tikra⁴². Šioje byloje ieškovė neįrodė, nei kad atsirado ir yra aktualus jos nurodytas ieškinių pavojus, nei kad dėl kvalifikavimo šioje byloje valstybės pagalba galėjo ateityje atsirasti pareiga pranešti apie visas šios kredito įstaigos patvirtintas priemones jos naudai, nei galiausiai kad žala, kuri, ieškovės teigimu, atsirastų dėl administracinės procedūros, gali būti siejama su kvalifikavimu valstybės pagalba ginčijamame sprendime.

4. Teisė pareikšti ieškinį

EB 230 straipsnio ketvirtoji pastraipa nurodo, kad „kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali <...> pateikti ieškinį dėl jam skirto sprendimo arba sprendimo, kuris, nors ir būtų kitam asmeniui skirtas reglamento ar sprendimo formos, yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs“.

a) Tiesioginė sąsaja

Keliose bylose, susijusiose su 2003 m. lapkričio 4 d. Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2004/2003 dėl Europos politinių partijų statuso ir jų finansavimo taisyklių⁴³, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Parlamento nariai, veikiantys savo (o ne partijos, kuriai jie priklauso) vardu, nėra tiesiogiai susiję su reglamentu, nustatančiu politinių partijų finan-

⁴⁰ Šiuo klausimu žr. 1988 m. vasario 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van der Kooy ir kt. prieš Komisiją*, 67/85, 68/85 ir 70/85, Rink. p. 219, 15 punktą ir 2001 m. lapkričio 22 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie prieš Komisiją*, T-9/98, Rink. p. II-3367, 77 punktą.

⁴¹ Sprendimas *Spiace prieš Komisiją*, nurodytas 28 išnašoje.

⁴² Sprendimo *NBV ir NVB prieš Komisiją*, nurodyto 38 išnašoje, 33 punktas.

⁴³ OL L 297, p. 1.

savimo sąlygas, kadangi šio reglamento ekonominės pasekmės susijusios ne su jų teisine, bet tik su jų faktine padėtimi⁴⁴. Priešingai, dviejose iš šių bylų Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nagrinėjamas reglamentas, įtvirtinęs Europos politinių partijų statusą, tiesiogiai paveikė tam tikrus politinius darinius. Iš tiesų, pirma, privilegijuoto teisinio statuso, kurį gali turėti viena politinių darinių grupė, o kitos ne, suteikimas gali daryti įtaką lygioms politinių partijų galimybėms. Antra, pagal ginčijamu reglamentu nustatytus kriterijus priimami sprendimai dėl politinių partijų finansavimo priklauso kompetentingos valdžios institucijos atitinkamai kompetencijai. Taigi šie sprendimai yra visiškai savaiminio pobūdžio, kuris išplaukia vien iš ginčijamo reglamento, netaikant jokių kitų tarpinių taisyklių⁴⁵.

Be to, Sprendime **Regione Siciliana prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nurodė tam tikras tiesioginės sąsajos kriterijaus taikymo taisykles tuo atveju, kai yra priimti sprendimai dėl ERPF suteiktos paramos⁴⁶. Šis sprendimas žymi tam tikrus pokyčius, palyginti su esant šiek tiek kitokioms aplinkybėms pirmiau priimtais sprendimais⁴⁷. Šioje byloje ieškovė ginčijo sprendimą nutraukti Italijos Respublikai suteiktą paramą, kurios suma vėliau buvo išmokėta ieškovei užtvankos statybai. Komisija teigė, kad šis sprendimas nedaro tiesioginės įtakos ieškovei, nes valstybės narės yra tarpininkės tarp Komisijos ir paramos gavėjos. Tačiau Pirmosios instancijos teismas atmetė šį prieštaravimą dėl priimtumo taikydamas teismų praktiką, pagal kurią tam, kad aktas turėtų tiesioginį poveikį privačiam asmeniui, kuriam jis nėra skirtas, jis turi sukelti tiesioginius teisinius padarinius suinteresuoto asmens teisei padėčiai ir jo taikymas turi būti tik savaiminio pobūdžio bei kilti iš Bendrijos teisės aktų, netaikant kitų tarpinių taisyklių⁴⁸.

Pirma, kalbant apie ieškovės teisinės padėties pakeitimą, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad dėl ginčijamo sprendimo pasikeitė ieškovės turtinė padėtis, kadangi ji neteko paramos likučio, kurį dar turėjo išmokėti Komisija, ir kadangi ji buvo įpareigota grąžinti avansu sumokėtas sumas. Antra, dėl ginčijamo sprendimo savaiminio taikymo kriterijaus Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad ginčijamas sprendimas ieškovės atžvilgiu automatiškai sukėlė teises pasekmes, t. y. tik pagal Bendrijos teisės aktus ir nacionalinės valdžios institucijoms neturint jokios diskrecijos dėl jų pareigos vykdyti šį sprendimą. Šia proga Pirmosios instancijos teismas atmetė argumentus, kad nacionalinės valdžios institucijos teoriškai gali nuspręsti atleisti ieškovę nuo tiesiogiai kylančių dėl ginčijamo sprendimo finansinių pasekmių. Iš tiesų tokio pobūdžio nacionalinis sprendimas teisiškai būtų nesusijęs su ginčijamo sprendimo taikymu pagal Bendrijos teisę ir jis tik grąžintų ieškovę į iki ginčijamo sprendimo priėmimo egzistavusią jos padėtį, taip sukeldamas antrą ieškovės teisinės padėties, pirmą kartą savaime pakeistos ginčijamu sprendimu, pakeitimą.

⁴⁴ 2005 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Bonde ir kt. prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-13/04, dar nepaskelbta Rinkinyje; nutartis *Bonino ir kt. prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-40/04; ir nutartis *Front national ir kt. prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-17/04 (pateiktas apeliacinis skundas, C-338/05 P), dar nepaskelbtos Rinkinyje.

⁴⁵ Nutartys: *Bonino ir kt. prieš Parlamentą ir Tarybą*, nurodyta 44 išnašoje, *Front national ir kt. prieš Parlamentą ir Tarybą*, nurodyta 44 išnašoje.

⁴⁶ Sprendimas *Regione Siciliana prieš Komisiją*, nurodytas 18 išnašoje.

⁴⁷ 2002 m. birželio 6 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *SLIM Sicilia prieš Komisiją*, T-105/01, Rink. p. II-2697, ir 2004 m. liepos 8 d. Nutartis *Regione Siciliana prieš Komisiją*, T-341/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-417/04 P), dar nepaskelbtos Rinkinyje.

⁴⁸ 1998 m. gegužės 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Dreyfus prieš Komisiją*, C-386/96 P, Rink. p. I-2309, 43 punktas.

b) *Konkreči sąsaja*

Taikydamas iš nusistovėjusios teismų praktikos išplaukiančius principus, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ginčijamas aktas nėra konkrečiai susijęs su šiais ieškinius pareiškusiais asmenimis: nepriklausomais Europos Parlamento nariais asignavimų naudojimo sąlygų, taikomų politinėms grupėms ir nepriklausomiems nariams, pakeitimo atžvilgiu⁴⁹; bananų gamintojais dviejų reglamentų, nustatančių tam tikras šių prekių importo į Bendriją sąlygas, atžvilgiu⁵⁰; Italijos vyno gamintojais ir juos vienijančiomis asociacijomis reglamento, keičiančio tradicinių nuorodų sistemą, atžvilgiu⁵¹; Italijos ūkio subjektais cukraus sektoriuje reglamento, nustatančio intervencines baltojo cukraus kainas, atžvilgiu⁵², ir miškų ūkio įmonės savininke sprendimo patvirtinti programavimo dokumentą dėl Austrijos Respublikos kaimo plėtros atžvilgiu⁵³.

Reikia plačiau pakomentuoti bylą **Sniace prieš Komisiją**, kuri suteikė Pirmosios instancijos teismui galimybę dar kartą patikslinti EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos taikymo sąlygas valstybės pagalbos srityje⁵⁴. Šioje byloje *Sniace* ginčijo Komisijos sprendimą, kuriuo ši kelias Austrijos bendrovės *Lenzing Lyocell* naudai patvirtintas priemones pripažino suderinamomis su bendrąja rinka. Pirmosios instancijos teismas savo iniciatyva iškėlė klausimą, ar ieškovė turi teisę pareikšti ieškinį dėl šio sprendimo, o būtent klausimą, ar pastarasis konkrečiai su ja susijęs, atsižvelgiant į pirmą kartą Teisingumo Teismo sprendime *COFAZ ir kt. prieš Komisiją*⁵⁵ nustatytus kriterijus. Vadovaujantis šiais kriterijais, valstybės pagalbos srityje pripažįstama, kad Komisijos sprendimas, kuriuo baigiama pagal EB sutarties 88 straipsnio 2 dalį pradėta procedūra dėl individualios pagalbos, susijęs su ne tik pagalbą gavusia įmone, bet ir su konkuruojančiomis su ja įmonėmis, aktyviai dalyvavusiomis šioje procedūroje, su sąlyga, kad pagalba, dėl kurios priimtas ginčijamas sprendimas, reikšmingai paveikė jų padėtį rinkoje. Tačiau šioje byloje taip nebuvo. Pirmą, ieškovės vaidmuo vykstant administracinei procedūrai buvo minimalus, nes ji nepateikė jokio skundo ar pastabų, kurios būtų daugiausia lėmusios procedūros eigą. Antra, atitinkamai ieškovės ir *Lenzing Lyocell* parduodamų prekių fizinių savybių, kainos ir gamybos proceso analizė neleido Pirmosios instancijos teismui konstatuoti, kad tarp šių įmonių egzistuoja tiesioginiai konkurenciniai ryšiai, nes ieškovė, be kita ko, neįrodė, kad sprendimas galėjo reikšmingai paveikti jos padėtį rinkoje.

Kitokiomis aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas sprendime **Infront WM prieš Komisiją**⁵⁶ pripažino, kad Komisijos sprendimas, pagal kurį Jungtinės Karalystės patvirtinta

⁴⁹ Nutartis *Gollnisch ir kt. prieš Parlamentą*, nurodyta 15 išnašoje.

⁵⁰ 2005 m. vasario 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Comafica ir Dole Fresh Fruit Europe prieš Komisiją*, T-139/01, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

⁵¹ 2005 m. birželio 28 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *FederDoc ir kt. prieš Komisiją*, T-170/04, dar nepaskelbta Rinkinyje.

⁵² 2005 m. birželio 28 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Eridania Sadam ir kt. prieš Komisiją*, T-386/04, dar nepaskelbta Rinkinyje.

⁵³ 2005 m. vasario 28 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *von Pezold prieš Komisiją*, T-108/03, dar nepaskelbta Rinkinyje.

⁵⁴ Sprendimas *Sniace prieš Komisiją*, nurodytas 28 išnašoje.

⁵⁵ 1986 m. sausio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *COFAZ ir kt. prieš Komisiją*, 169/84, Rink. p. 391, 25 punktas.

⁵⁶ Sprendimas *Infront WM prieš Komisiją*, nurodytas 29 išnašoje.

priemonė taikoma kitoje valstybėje narėje įsisteigusioms programoms transliuojančioms organizacijoms, konkrečiai susijęs su ieškove, kaip išimtinių teisių transliuoti per televiziją įvykį, kurį Jungtinė Karalystė laiko nacionaliniu interesu Direktyvos 89/552/EEB⁵⁷ prasme, turėtoja, nes šis sprendimas gali apriboti laisvą disponavimą anksčiau ieškovės įgytomis teisėmis.

B. Įmonėms taikomos konkurencijos taisyklės

2005 m. Pirmosios instancijos teismas priėmė vienuolika sprendimų dėl materialinių teisės normų, draudžiančių antikonkurencinius susitarimus, ir vėl daugiausia kartelių srityje⁵⁸. Toks sprendimų skaičius yra gana didelis, palyginti su vieninteliu sprendimu dėl EB 82 straipsnio taikymo⁵⁹ ir su trimis sprendimais dėl materialinių klausimų, susijusių su koncentracijų kontrole⁶⁰.

1. Konkurencijos taisyklių taikymo sritis

Sprendime **Piau prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas dar kartą pažymėjo, kad konkurencijos taisyklės tam tikrais atvejais gali būti taikomos sporto srityje⁶¹. Šioje byloje Komisija, grįsdama tuo, kad nėra Bendrijos intereso, atmetė ieškovo skundą, nukreiptą prieš Tarptautinės futbolo federaciją asociacijos (FIFA) taisykles, reglamentuojančias žaidėjų agentų veiklą. Sprendime Pirmosios instancijos teismas pareiškė, kad pagal Bendrijos konkurencijos teisę futbolo klubai yra įmonės, o juos vienijančios nacionalinės asociacijos yra įmonių asociacijos, vadinasi, ir FIFA, kurią sudaro nacionalinės asociacijos, taip pat yra įmonių asociacija EB 81 straipsnio prasme. Tokia išvada leidžia Pirmosios instancijos teismui nuspręsti, kad žaidėjų agentų veiklą reglamentuojančios taisyklės yra įmonių asociacijos sprendimas. Iš tiesų šia veikla siekiama už atlyginimą sukurti stabilius santykius tarp žaidėjo ir klubo, kad būtų sudaryta darbo sutartis, arba tarp dviejų klubų, kad būtų sudaryta perdavimo sutartis. Todėl tai yra ekonominė paslaugų teikimo veikla, kuri nėra susijusi su sporto specifika, apibrėžta teismų praktikoje.

⁵⁷ 1989 m. spalio 3 d. Tarybos direktyva 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (OL L 298, p. 23), su pakeitimais.

⁵⁸ 2005 m. sausio 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Piau prieš Komisiją*, T-193/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-171/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje; 2005 m. birželio 15 d. Sprendimas *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, T-71/03, T-74/03, T-87/03 ir T-91/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-328/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje; 2005 m. liepos 18 d. Sprendimas *Scandinavian Airlines System prieš Komisiją*, T-241/01; 2005 m. liepos 27 d. Sprendimas *Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją*, T-49/02–T-51/02; 2005 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas *DaimlerChrysler prieš Komisiją*, T-325/01; 2005 m. spalio 25 d. Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, T-38/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-3/06 P); 2005 m. lapkričio 29 d. Sprendimas *Britannia Alloys & Chemicals prieš Komisiją*, T-33/02; Sprendimas *SNCZ prieš Komisiją*, T-52/02; Sprendimas *Union Pigments prieš Komisiją*, T-62/02; Sprendimas *Heubach prieš Komisiją*, T-64/02, ir 2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimas *Brouwerij Haacht prieš Komisiją*, T-48/02, dar nepaskelbti Rinkinyje.

⁵⁹ Sprendimas *Piau prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁶⁰ Sprendimas *EDP prieš Komisiją*, nurodytas 5 išnašoje; 2005 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Honeywell prieš Komisiją*, T-209/01, ir sprendimas *General Electric prieš Komisiją*, T-210/01, dar nepaskelbti Rinkinyje.

⁶¹ Sprendimas *Piau prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

2. Baudimo už antikonkurencinius veiksmus procedūra

Sprendime **Sumitomo Chemical ir kt. prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Bendrijos teisėje numatytas penkerių metų senaties terminas, per kurį galima bausti už EB 81 ir 82 straipsnių pažeidimą, nedraudžia Komisijai praėjus šiam terminui konstatuoti pažeidimo neskiriant baudos⁶². Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad senaties termino paprastam pažeidimo konstatavimui netaikymas nepažeidžia nei teisinio saugumo principo, nei bendrų valstybių narių principų, nei nekaltumo prezumpcijos. Tačiau Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija gali teisėtai konstatuoti pažeidimą, už kurį yra suėjęs baudimo senaties terminas, tik jei ji gali pagrįsti „teisėtą interesą“⁶³. Tačiau **Sumitomo Chemical ir kt. prieš Komisiją** byloje Komisija nenagrinėjo, ar toks interesas egzistuoja, tai leido panaikinti sprendimą tiek, kiek jis susijęs su ieškovėmis.

3. Teismo praktikos įnašas EB 81 straipsnio taikymo srityje

a) EB 81 straipsnio 1 dalies taikymas

2001 m. spalio 10 d. sprendimu Komisija pripažino, kad *DaimlerChrysler* pati arba per savo dukterines įmones Belgijoje ir Ispanijoje, dalyvaudama susitarimuose su savo platintojais Vokietijoje, Belgijoje ir Ispanijoje dėl *Mercedes-Benz* markės lengvųjų automobilių mažmeninės prekybos, pažeidė Bendrijos konkurencijos taisykles. Sprendime, kurį Pirmosios instancijos teismas priėmė *DaimlerChrysler* padavus ieškinį, jis patvirtino, kad ši įmonė per savo dukterinę įmonę Belgijoje su savo platintojais Belgijoje sudarė kartelį, nukreiptą prieš pardavimą itin žemomis kainomis, tačiau jis atmetė Komisijos išvadą dėl Vokietijos ir Ispanijos rinkų⁶⁴.

Vokietijos rinkoje ieškovė, be kita ko, buvo kaltinama dėl to, kad nurodydavo savo prekybos atstovams naujus automobilius stengtis parduoti tik jų sutartoje teritorijoje esantiems klientams taip išvengiant vidaus konkurencijos ir reikalaudavo iš kitų Bendrijos valstybių atvykstančių klientų imti 15 % automobilio kainos dydžio avansą. Pirmosios instancijos teismas šiame sprendime primena, kad EB sutartis draudžia dviejų ar daugiau įmonių suderintą antikonkurencinį elgesį, tačiau šis draudimas yra netaikomas vienašališkam gamintojo elgesiui. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad šioje byloje *DaimlerChrysler* veikė vienašališkai. Todėl Komisija klaidingai manė, kad Vokietijos prekybos atstovai, kuriems *DaimlerChrysler* davė nurodymus, prisiėmė pakankamai didelę komercinę riziką ir todėl juos galima laikyti savarankiškoms įmonėms; iš tikrųjų šie atstovai turi būti prilyginami į *DaimlerChrysler* integruotiems ir kartu su ja sudarančiais bendrą ekonominį vienetą darbuotojams.

⁶² 2005 m. spalio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Sumitomo Chemical ir kt. prieš Komisiją*, T-22/02 ir T-23/02, dar nepaskelbtas Rinkinyje. Žr., kiek tai susiję su bylos faktinėmis aplinkybėmis, 1974 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2988/74 dėl teisinių procedūrų ir sankcijų, taikomų pagal Europos ekonominės bendrijos taisykles dėl transporto ir konkurencijos, taikymo terminų 1 straipsnį (OL L 319, p. 1). Nuo šiol žr. 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 25 straipsnį (OL L 1, 2003, p. 1).

⁶³ 1983 m. kovo 2 d. Teisingumo Teismo sprendimas *GVL prieš Komisiją*, 7/82, Rink. p. 483.

⁶⁴ Sprendimas *DaimlerChrysler prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

Ispanijos rinkoje *DaimlerChrysler* buvo kaltinama dėl to, jog draudė platintojams tiekti lizingo bendrovėms lengvuosius automobilius, jei jos neturi konkretaus kliento, taip neleidžiant jiems įsigyti automobilių atsargai ir greitai juos patiekti pirkėjams. Vis dėlto Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad Ispanijos teisės aktai numato, jog automobilio įsigijimo metu visos lizingo bendrovės turi turėti konkretų klientą lizingo sutarčiai sudaryti, neatsižvelgiant į sutarties dėl platinimo sąlygas. Iš to darytina išvada, kad vien tik dėl šių teisės aktų *Mercedes-Benz* grupei nepriklausančios įmonės atsiduria tokioje pat padėtyje kaip ir jai priklausančios, todėl apribojimai, taikomi automobilių tiekimui lizingo bendrovėms Ispanijoje, neriboja konkurencijos EB 81 straipsnio 1 dalies prasme.

b) *EB 81 straipsnio 3 dalies taikymas*

Jau minėtoje byloje **Piau prieš Komisiją**⁶⁵ Komisija nutarė, kad privalomas FIFA taisyklėmis nustatytos licencijos pobūdis gali būti pateisinamas pagal EB sutarties 81 straipsnio 3 dalį. Sprendime Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad reikalavimas turėti licenciją užsiimti žaidėjų agento profesija, yra šios ekonominės veiklos vykdymo kliūtis ir daro poveikį konkurencijai, todėl jis gali būti taikomas, tik jei yra tenkinamos EB 81 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos. Tačiau šioje byloje Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos nutardama, kad apribojimams, atsirandantiems dėl privalomo licencijavimo pobūdžio, gali būti taikoma išimtis pagal EB sutarties 81 straipsnio 3 dalį. Iš tikrųjų keturi dalykai pateisino FIFA įsikišimą: 1) poreikis padaryti žaidėjų agento veiklą profesionalia bei nustatyti etikos normas, siekiant apsaugoti žaidėjus, 2) tai, kad licencijavimo sistema nepanaikina konkurencijos, 3) tai, kad beveik neegzistuoja nacionalinių teisės aktų ir 4) tai, kad nėra žaidėjų agentų kolektyvinės organizacijos.

c) *Baudos*

2005 m. Pirmosios instancijos teismas priėmė dešimt sprendimų dėl pagal EB 81 straipsnį skirtų baudų teisėtumo ar tinkamo dydžio⁶⁶. Daugumoje šių sprendimų yra taikomi gerai žinomi principai, todėl šioje pranešimo dalyje bus kalbama tik apie labiausiai išsiskiriančius atvejus, kurie ir šiais metais yra daugiausia susiję su Baudų nustatymo metodo gairėmis (toliau – gairės)⁶⁷. Taip pat atkreiptinas dėmesys ir į gana pastebimai išaugusį skaičių bylų dėl sąlygų, kuriomis Komisija gali būti laikoma įpareigota po baudos panaikinimo ar pa-

⁶⁵ Sprendimas *Piau prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁶⁶ Sprendimas *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; sprendimas *Scandinavian Airlines System prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; sprendimas *Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; sprendimas *DaimlerChrysler prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; sprendimas *Britannia Alloys & Chemicals prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; sprendimas *SN CZ prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; sprendimas *Union Pigments prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; sprendimas *Heubach prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje, ir sprendimas *Brouwerij Haacht prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁶⁷ Baudų nustatymo, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, metodo gairės (OL 1998, C 9, p. 3).

keitimo atlyginti palūkanas nuo sumokėtos baudos arba dėl banko garantijos patirtas išlaidas siekiant išvengti baudos mokėjimo iš karto⁶⁸.

— Gairės

Kaip ir ankstesniais metais, 2005 m. Pirmosios instancijos teismas nustatė keletą gairėse esančių baudų apskaičiavimo taisyklių taikymo sąlygų. Visų pirma Pirmosios instancijos teismas pasisakė dėl kriterijų, leidžiančių Komisijai: 1) nustatyti pažeidimo sunkumą, 2) skirtingai traktuoti pažeidimo bendrininkus ir 3) nustatyti sunkinančių ir lengvinančių aplinkybių buvimą.

Dėl pažeidimo sunkumo

Pagal gairių 1 A punktą, vertinant pažeidimo sunkumą, reikia atsižvelgti į jo pobūdį, jo faktinę įtaką rinkai, kur tai gali būti įvertinta, ir atitinkamos geografinės rinkos dydį.

Dėl pirmojo, pažeidimo pobūdžio, kriterijaus Pirmosios instancijos teismas turėjo ne vieną galimybę pabrėžti jo svarbą, palyginti su faktinės įtakos rinkai ir rinkos dydžio kriterijais. Byloje **Groupe Danone prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad pagal gaires susitarimai ar suderinti veiksmai, kuriais siekiama nustatyti kainas ir pasidalyti klientais, vien dėl savo pobūdžio gali lemti pažeidimo pripažinimą „sunkiu“, nesant būtinybės nurodyti konkretų tokio elgesio poveikį ar geografinę rinkos apimtį⁶⁹.

Dėl antrojo, susitarimo poveikio, kriterijaus Pirmosios instancijos teismas toje pačioje **Groupe Danone prieš Komisiją** byloje nusprendė, kad pakanka net ir dalinio susitarimo, kurio tikslas yra antikonkurencinis, įgyvendinimo, kad būtų atmesta pripažinimo, jog toks susitarimas nedaro įtakos rinkai, galimybė⁷⁰. Be to, toje byloje išreikšta Pirmosios instancijos teismo nuomone, neatsižvelgiant į pažeidimo geografinę apimtį ir pardavimų pažeidimo teritorijoje santykį su pardavimais visoje Bendrijoje, absoliuti tokių pardavimų vertė taip pat yra tinkamas pažeidimo sunkumo įrodymas, todėl kad ji tiksliai atspindi ekonomines sandorių, kurie dėl pažeidimo tampa nebesąžiningi konkurencijos prasme, apimtis⁷¹. Galiausiai byloje **Scandinavian Airlines System prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad, kadangi nustatant pažeidimo sunkumą yra atsižvelgiama į pažeidimo faktinę įtaką rinkai tik ten, kur tai gali būti įvertinta, bendrojo susitarimo, kuriuo siekiama apriboti potencialią konkurenciją ir kurio faktinė įtaka *ex hypothesi* sunkiai įvertintina, atveju, Komisija neprivalėjo tiksliai atskleisti faktinę kartelio įtaką rinkai ir ją įvertinti skaičiais, o galėjo vadovautis tokios įtakos tikimybės vertinimu⁷².

⁶⁸ 2005 m. balandžio 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, T-28/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-282/05 P), ir 2005 m. gegužės 4 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Holcim (France) prieš Komisiją*, T-86/03, dar nepaskelbti Rinkinyje; 2005 m. birželio 20 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Cementir – Cementerie del Tirreno prieš Komisiją*, T-138/04, ir 2005 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Greencore Group prieš Komisiją*, T-135/02, dar nepaskelbti Rinkinyje.

⁶⁹ Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje. Šiuo klausimu žr. taip pat sprendimą *Scandinavian Airlines System prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁷⁰ Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁷¹ Ten pat.

⁷² Sprendimas *Scandinavian Airlines System prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

Dėl diferencijuoto vertinimo

Pažeidimo sunkumo pagal gaires nustatymas grindžiamas išankstine nuostata, kad bazinis baudos už pažeidimą dydis iš esmės nepriklauso nuo kaltinamos įmonės apyvartos. Vis dėlto gairių 1 A punktą leidžia Komisijai diferencijuotai vertinti pažeidime dalyvavusias įmones jas suskirstant į kategorijas, atitinkančias atskirus pradinius baudų dydžius. Tinkamos apyvartos pasirinkimas diferencijuotai vertinant įmones leido atsirasti teismų praktikai, kuri buvo suformuluota trijose 2005 m. bylose akcentuojant didelę Komisijos diskreciją šiuo klausimu.

Pirma, „**Specialių grafitų**“ byloje Komisija nusprendė suskirstyti įmones pagal kiekvieno jų produkto, kurį apėmė konstatuotas pažeidimas dėl kainų nustatymo nesidalijant rinkomis, apyvartą visame pasaulyje.⁷³ Ieškovės ginčijo tokį sprendimą ir, be kita ko, teigė, kad Komisija, kaip ir „Lizino“⁷⁴ byloje, turėjo atsižvelgti į jų apyvartą Europos ekonominėje erdvėje (EEE). Savo sprendime Pirmosios instancijos teismas vis dėlto pritarė Komisijos požiūriui pažymėdamas, kad nors apyvarta visame pasaulyje grindžiamas metodas yra tinkamas bendrojo kartelio dėl rinkų pasidalijimo atveju (žr. „Grafito elektrodų“ bylą⁷⁵), tai nereikia, kad jo negalima taikyti, kai nėra dalijamasi rinkomis. Tačiau atsižvelgimas į bendrą atitinkamos rinkos produktų apyvartą (o ne į visų įmonės produktų apyvartą) toje byloje buvo tinkamas metodas. Dėl palyginimo su „Lizino“ byla Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad diferencijuotas vertinimas joje rėmėsi įmonių visos veiklos bendra apyvarta, o „**Specialių grafitų**“ byloje Komisija atsižvelgė į joje nagrinėtų produktų pardavimų visame pasaulyje apyvartą.

Antra, sprendime **SNCZ prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad diferencijuotai vertindama įmones Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos atsižvelgusi į rinkos dalį ir į apyvartą atitinkamoje rinkoje, nes nagrinėjamų įmonių bendra apyvarta pateikė ne visą realų vaizdą⁷⁶.

Trečia, Komisijos diskrecija pasirinkti tinkamą apyvartą labai bendrai pripažįstama sprendime **Scandinavian Airlines System prieš Komisiją**, kadangi remdamasis teismų praktika Pirmosios instancijos teismas jame daro išvadą, kad nusprendama dėl baudos dydžio Komisija „gali atsižvelgti į savo pasirinktą apyvartą, jeigu ši apyvarta, įvertinus bylos aplinkybes, nėra nepagrįsta“⁷⁷. Šioje byloje nebuvo galima konstatuoti jokios akivaizdžios vertinimo klaidos Komisijai nusprendus atsižvelgti vienu metu į bendrą nubaustų įmonių apyvartą ir į jų apyvartą atitinkamoje rinkoje.

⁷³ Sprendimas *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁷⁴ Žr. būtent 2003 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients prieš Komisiją*, T-224/00 (pateiktas apeliacinis skundas, C-397/03 P), Rink. p. II-2597.

⁷⁵ 2004 m. balandžio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, T-236/01, T-239/01, T-244/01, T-246/01, T-251/01 ir T-252/01 (pateiktas apeliacinis skundas, C-289/04 P, C-301/04 P, C-307/04 P ir C-308/04 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

⁷⁶ Sprendimas *SNCZ prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁷⁷ Sprendimas *Scandinavian Airlines System prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

Dėl sunkinančių aplinkybių

2005 m. Pirmosios instancijos teismas nusprendė dėl sunkinančių aplinkybių, susijusių su grasinimais imtis atsakomųjų veiksmų siekiant, kad būtų išplėstas kartelis, su pakartotiniu pažeidimu ir su nubaustos įmonės organizatoriaus vaidmeniu.

Pagal gairių 2 punkto ketvirtą įtrauką sunkinančia aplinkybe laikomos atsakomosios priemonės prieš kitas įmones siekiant, kad būtų laikomasi neteisėtų veiksmų. Byloje **Groupe Danone prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas pritarė Komisijos pozicijai, jog įmonės, kartelio dalyvės, kitai to kartelio dalyvei daromas spaudimas išplėsti kartelio veikimą, atsisakymo atveju grasinant jai atsakomaisiais veiksmais, gali būti laikomas sunkinančia aplinkybe. Iš tikrųjų tokiu elgesiu siekiama padidinti kartelio daromą žalą. Todėl taip pasielgusiai įmonei turi būti taikoma speciali atsakomybė⁷⁸. Tačiau Komisija nepakankamai įrodė priežastinio ryšio tarp *Danone* grasinimų ir bendradarbiavimo tarp šios įmonės ir *Interbrew* išplėtimo buvimą. Todėl Pirmosios instancijos teismas pakeitė baudos dydį.

Gairių 2 punkto pirmoje įtraukoje Komisija pažymėjo, kad ji ketina atsižvelgti į pakartotinai padarytą pažeidimą kaip į sunkinančią aplinkybę, pateisinančią bazinio baudos dydžio padidinimą. Toje pačioje byloje **Groupe Danone prieš Komisiją** Komisija sunkinančia aplinkybe pripažino tai, kad ši įmonė jau du kartus buvo nubausta dėl EB 81 straipsnio pažeidimo už panašias veikas, nors ieškovė tada neturėjo dabartinio pavadinimo, o du ankstesni pažeidimai paveikė kitą sektorių⁷⁹. Savo sprendime Pirmosios instancijos teismas pritarė Komisijai pripažindamas, kad vertinant padaryto pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į galimą pakartotinumą. Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad pakartotinumas, atsižvelgiant į jo tikslą, nebūtinai reiškia, jog anksčiau turėjo būti skirta piniginė bauda, o tik tai, kad anksčiau buvo pripažintas pažeidimas.

Galiausiai taikydamas gairių 2 punkto trečią įtrauką „**Specialių grafitų**“ byloje Pirmosios instancijos teismas sumažino Komisijos *SGL Carbon* kaip organizatoriui nustatytą padidinimo procentą, kadangi jo vaidmuo buvo pervertintas, palyginti su kitais dviem kartelio nariais⁸⁰.

Dėl lengvinančių aplinkybių

Gairių 3 punkte yra pateikiamas pavyzdinis lengvinančių aplinkybių, kurios gali sumažinti bazinį baudos už pažeidimą dydį, sąrašas. Pažymėtina, kad byloje **Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas iš esmės nusprendė, kad negalima atsižvelgti į aplinkybę, kuri negali pateisinti kartelio (toje byloje tai buvo teisinis netikrumas dėl kai kurių sutarčių galiojimo), kaip į lengvinančią ir leidžiančią sumažinti už tokio kartelio sudarymą skirtą baudą⁸¹.

⁷⁸ Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁷⁹ Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁸⁰ Sprendimas *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁸¹ Sprendimas *Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

— **10 % riba**

Reglamentas Nr. 17 numatė, kaip kad dabar numato Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalis, jog vienai įmonei ar įmonių asociacijai – EB 81 ir 82 straipsnio pažeidimo dalyvei skiriama bauda negali viršyti 10 % jos bendrosios apyvartos praėjusiais ūkiniais metais. Nors šios taisyklės taikymas paprastai nesukelia daug problemų, 2005 m. Pirmosios instancijos teismas turėjo galimybę paaiškinti du svarbius su tuo susijusius dalykus.

Pirma, „**Specialių grafitų**“ byloje Pirmosios instancijos teismas nustatė sąlygas, kuriomis 10 % riba turi būti taikoma, kai pažeidimo padarymu yra formaliai kaltinamos dvi bendrovės, iš kurių viena yra kitos dukterinė įmonė ir kurios išsiskiria prieš priimant baudą skiriančią sprendimą⁸². Pirmosios instancijos teismas mano, kad tokiu atveju, kadangi 10 % riba yra susijusi su prieš priimant sprendimą einamaisiais ūkiniais metais, ja siekiama apsaugoti įmones „nuo per didelės baudos, kuri galėtų sunaikinti jų ekonominį pagrindą“. Todėl apyvarta yra susijusi ne su pažeidimų, už kuriuos nubausta, laikotarpiu, o su baudų skyrimo laikotarpiu (praėjusiais ūkiniais metais). Todėl 10 % riba turi būti visų pirma taikoma atskirai kiekvienam sprendimo adresatui, ir tik jei keletas sprendimo adresatų sprendimo priėmimo dieną sudaro „įmonę“ kaip ekonominį vienetą, atsakingą už pažeidimą, galima šią ribą taikyti jų bendrai apyvartai. Kitaip sakant, jei ekonominis įmonių ryšys buvo nutrauktas prieš priimant sprendimą, kiekvienas sprendimo adresas turi teisę į individualų 10 % ribos taikymą.

Antra, sprendime **Britannia Alloys & Chemicals prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nustatė sąlygas, kuriomis ši riba taikoma, kai pažeidimą padariusi įmonė perleidžia savo veiklą iki pažeidimą konstatuojančio sprendimo priėmimo⁸³. Pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį riba turi būti apskaičiuojama pagal ūkinių metų, einančių prieš baudą skiriančio sprendimo priėmimą, apyvartą. Tačiau šioje byloje sprendimo priėmimo metu ieškovė tapo ne pelno siekiančia bendrove ir perleido savo veiklą cinko sektoriuje. Kadangi jos apyvarta ūkiniais metais iki sprendimo priėmimo buvo lygi nuliui, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad, nustatydamas Reglamente Nr. 17 numatytą ribą, jis negali tuo remtis. Pirmosios instancijos teismo nuomone, iš teisės sistemos, kuriai priklauso Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis, ir iš teismų praktikos matyti, kad 10 % ribos taikymas pirmiausia reiškia, kad Komisija turi turėti duomenis apie prieš sprendimo priėmimąėjusių ūkinių metų apyvartą ir, antra, kad šie duomenys turi atspindėti nepertraukiamą normalią ūkinę veiklą per 12 mėnesių. Todėl Komisija, norėdama nustatyti maksimalią baudos ribą, turi atsižvelgti į praėjusių vienerių metų, kuriais buvo vykdoma ūkinė veikla, apyvartą. Šioje byloje Komisija turėjo teisę nustatyti ribą pagal 1996 m. birželio 30 d. pasibaigusius ūkinius metus, neatsižvelgdama į tai, kad pažeidimą konstatuojantis Komisijos sprendimas buvo priimtas 2001 m. gruodžio mėnesį.

⁸² Sprendimas *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁸³ Sprendimas *Britannia Alloys & Chemicals prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

— Pranešimas apie bendradarbiavimą

Ir šiais metais buvo daug bylų, susijusių su 1996 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymu, vis dar belaukiant pasirodant pirmųjų bylų dėl 2002 m. pranešimo⁸⁴.

Kad galėtų pasinaudoti baudos sumažinimu dėl faktų neginčijimo pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrą įtrauką, susipažinusi su pranešimu apie kaltinimus, įmonė turi aiškiai Komisijai pasakyti, kad ji neketina ginčyti faktų tikroviškumo⁸⁵. Turėdamas galimybę patikslinti šiuos principus byloje **Groupe Danone prieš Komisiją**, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad „pareiškimas dėl faktų tikroviškumo neginčijimo, kuriame yra įvairių pastabų, kuriomis ieškovas bando tariamai paaiškinti kai kurių faktų reikšmę, tačiau kuris iš tikrųjų reiškia šių faktų ginčijimą, negali būti laikomas palengvinančiu Komisijos užduotį nustatyti nagrinėjamą konkurencijos taisyklių pažeidimą ir už jį nubausti“⁸⁶. Tokiomis aplinkybėmis įmonė negali pasinaudoti baudos sumažinimu dėl faktų neginčijimo pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrą įtrauką.

Be to, „**Specialių grafītų**“ byloje Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad Komisija turi didelę diskreciją nustatydama, kas yra „pirmoji įmonė“, pateikusi jai „esminę informaciją“ pranešimo dėl bendradarbiavimo B punkto b papunkčio prasme, kadangi nepritarti tokiame Komisijos vertinime Pirmosios instancijos teismas gali tik jai „akivaizdžiai viršijus leistinas ribas“⁸⁷.

Galiausiai pažymėtina, kad byloje **Brouwerij Haacht prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad net jei pateikta informacija buvo lemiama, jos pateikimas gali pateisinti įmonei skirtos piniginės baudos dydžio sumažinimą, tik kai tokia informacija „gerokai viršija tai, ko Komisija galėjo reikalauti pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį“⁸⁸. Šioje byloje Komisija nepadarydama klaidos atsisakė sumažinti dėl to baudą, kadangi ieškovės pateikta informacija šių sąlygų netenkinė.

— Neribotos jurisdikcijos vykdymas

Baudų skyrimo srityje Pirmosios instancijos teismas naudoja neribotą jurisdikciją, kuri jam leidžia sumažinti ar padidinti Komisijos skirtas baudas. 2005 m. Pirmosios instancijos teismas pasinaudojo šia teise, kad nuspręstų dėl Komisijos padarytų vertinimo klaidų⁸⁹ arba kad ištaisytų gairėse numatytų baudų apskaičiavimo etapų taikymo eiliškumo klaidas⁹⁰.

⁸⁴ Pranešimas dėl baudų neskyrimo arba jų dydžio sumažinimo kartelių bylose (OL C 207, 1996, p. 4, toliau – pranešimas dėl bendradarbiavimo), nuo šiol pakeistas Komisijos pranešimu apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3).

⁸⁵ 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją*, T-347/94, Rink. p. II-1751, 309 punktas.

⁸⁶ Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁸⁷ Sprendimas *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁸⁸ Sprendimas *Brouwerij Haacht prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁸⁹ Sprendimas *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje; ir sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁹⁰ Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

Kiek kitaip nei įprastai Pirmosios instancijos teismas pateikė kelis patikslinimus, susijusius su galimu pasinaudojimu neribota jurisdikcija siekiant atsižvelgti į po Komisijos sprendimo priėmimo atsiradusias faktines aplinkybes. Byloje **Scandinavian Airlines System prieš Komisiją** ieškovė prašė Pirmosios instancijos teismo sumažinti jai skirtą baudą atsižvelgiant į, jos nuomone, pavyzdinę elgesį po sprendimo priėmimo⁹¹. Savo sprendime Pirmosios instancijos teismas vis dėlto nusprendė, kad ieškovė negali iš teismų praktikos išvesti principo, jog įmonei skirta bauda gali būti sumažinama atsižvelgiant į jos elgesį po sprendimo, kuriuo skiriama bauda, priėmimo. Šia proga Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad taip sumažinti baudą, „jei tai būtų įmanoma, Bendrijos teismas galėtų tik elgdamas labai atsargiai ir esant labai ypatingoms aplinkybėms, kadangi tokia praktika visų pirma galėtų būti suprasta kaip paskata daryti pažeidimus ir tuo pačiu metu tikėtis galimo baudos sumažinimo dėl pasikeitusio įmonės elgesio jau priėmus sprendimą“.

4. Teismo praktikos įnašas EB 82 straipsnio taikymo srityje

Minėtoje byloje **Piau prieš Komisiją**⁹² Pirmosios instancijos teismas teigė, kad šioje byloje aptariamomis FIFA taisyklėmis reglamentuojama rinka yra paslaugų teikimo rinka, kurioje pirkėjai yra žaidėjai ir klubai, o pardavėjai – agentai. FIFA gali būti laikoma veikiančia futbolo klubų, iš kurių ji yra atsiradusi kaip antrojo laipsnio įmonių-klubų asociacija, vardu.

Tačiau Pirmosios instancijos teismo nuomone, dėl šių taisyklių privalomumo FIFA narėmis esančioms nacionalinėms asociacijoms ir jų vienijamiems klubams klubai užima kolektyvinę dominuojančią padėtį žaidėjų agentų paslaugų teikimo rinkoje. Todėl Pirmosios instancijos teismas, priešingai nei Komisija, nusprendė, kad FIFA, kuri yra atsiradusi iš savo klubų ir veikia šioje rinkoje jiems tarpininkaujant, užima dominuojančią padėtį žaidėjų agentų paslaugų teikimo rinkoje. Šiuo atžvilgiu nesvarbu, kad ji neveikia tiesiogiai kaip ūkio subjektas šioje rinkoje ir kad ji užsiima tik reglamentacine veikla. Tačiau, Pirmosios instancijos teismo nuomone, Komisija teisingai nusprendė, kad skundžiami veiksmai nėra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi. Todėl skundo atmetimo, grindžiant Bendrijos intereso tęsti procedūrą nebuvimu, teisėtumas dėl nurodytos teisės klaidos nebuvo pažeistas.

5. Įnašas koncentracijų kontrolės srityje

Verta paminėti tris iš keturių bylų dėl Reglamento Nr. 4064/98, pakeisto Reglamentu Nr. 139/2004, taikymo⁹³.

⁹¹ Sprendimas *Scandinavian Airlines System prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁹² Sprendimas *Piau prieš Komisiją*, nurodytas 58 išnašoje.

⁹³ 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 395, p. 1, pataisymai OL L 257, 1990, p. 13, panaikintas Tarybos reglamentu (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 24, p. 1)). Vientelė šiame pranešime neminima byla yra susijusi su visiems žinoma teismų praktika, neleidžiančia asmeniui ginčyti Komisijos atsisakymo pradėti procedūrą dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo (2005 m. gegužės 25 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Retecal ir kt. prieš Komisiją*, T-443/03, dar nepaskelbta Rinkinyje).

Visų pirma byloje **EDP prieš Komisiją**⁹⁴ yra keletas svarbių pastebėjimų dėl įrodinėjimo naštos, kai ginčijamas šalių pasiūlytų įsipareigojimų pakankamumas, ir dėl koncentracijos konkurencijai neatvirame sektoriuje vertinimo.

Pirma, Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad Komisija turi įrodyti, jog teisėtai koncentracijos šalių nurodyti įsipareigojimai nepadarą tokių įsipareigojimų pakeistos koncentracijos suderinama su bendrąja rinka. Vis dėlto Pirmosios instancijos teismas pridūrė, kad tai, jog Komisija teisėtai nurodytus įsipareigojimus laiko nepakankamais, yra neteisėtas įrodinėjimo pareigos perkėlimas tik tuomet, kai Komisija grindžia tokį jų nepakankamumą ne objektyviais ir patikrinamais įsipareigojimų vertinimo kriterijais, o tuo, kad šalys negalėjo jai pateikti pakankamos informacijos, kad ji galėtų juos įvertinti iš esmės. Be to, Komisija turi teisę atmesti neprivalomus įsipareigojimus, nes taip pasielgdama Komisija šalims neperkelia įrodinėjimo pareigos, o tik neigia, jog įsipareigojimai, kuriuos šalys turi pateikti, yra tikri ir pamatuojami.

Antra, Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad neatvirame konkurencijai sektoriuje „monopolis reiškia absoliučią dominuojančią padėtį, kuri dėl šios priežasties negali būti sustiprinta“ nagrinėjamoje rinkoje, todėl koncentracija negali apriboti jokios veiksmingos konkurencijos. Šioje byloje Portugalijos elektros energijos įmonė *Energias de Portugal (EDP)* ir Italijos energijos įmonė *Eni SpA* turėjo bendrai įsigyti Portugalijos istorinę dujų įmonę *Gás de Portugal (GDP)*. Ši koncentracija visų pirma paveikė kai kurias dujų rinkas. Šios rinkos nuo 2004 m. liepos 1 d. turėjo tapti atviros ne vidaus klientams, o nuo 2007 m. liepos 1 d. – visiems kitiems klientams. Tačiau valstybės narės tam tikromis aplinkybėmis kai kurių pareigų atžvilgiu galėjo pasinaudoti leidžiančia nukrypti nuostata ir direktyvos įgyvendinimą nukelti vėlesniam laikui. Portugalija kaip tik ir pasinaudojo tokia leidžiančia nukrypti nuostata iki 2007 m. Pirmosios instancijos teismo nuomone, grįsdama koncentracijos draudimą dominuojančių padėčių sustiprinimu, itin apribojančiu konkurenciją konkurencijai neatvertose dujų rinkose pagal leidžiančią nukrypti nuostatą, Komisija klaidingai suprato šios nuostatos poveikį ir jos reikšmę.

Tačiau ši klaida yra susijusi tik su dujų rinkomis. Todėl ji nedaro įtakos Komisijos išvadoms dėl Portugalijos elektros energijos rinkų, kurios taip pat susijusios su nagrinėjama koncentracija, situacijos. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas mano, kad Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos, tvirtindama, kad dėl koncentracijos elektros energijos rinkoje išnyko svarbus potencialus konkurentas, t. y. GDP, ir kad suinteresuotų įmonių įsipareigojimai neleido išspręsti jos identifikuotų problemų. Vien tik šios su elektros energijos rinka susijusios išvados pakako pateisinti sprendimą, kuriuo nagrinėta koncentracija buvo pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka, ir leido Pirmosios instancijos teismui jo nepanaikinti.

Kitoje, **General Electric prieš Komisiją**, byloje Pirmosios instancijos teismas plėtodamas savo ir Teisingumo Teismo byloje *Tetra Laval prieš Komisiją*⁹⁵ išdėstytas mintis, išaiškino keletą dalykų, susijusių su savo teisminės kontrolės apimtimi vertinant Komisijos sprendimus dėl koncentracijos ir su konglomeratų sukuriančių koncentracijų vertinimu konkuren-

⁹⁴ Sprendimas *EDP prieš Komisiją*, nurodytas 5 išnašoje.

⁹⁵ Sprendimas *General Electric prieš Komisiją*, nurodytas 60 išnašoje. Žr. taip pat atitinkamai 2002 m. spalio 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Tetra Laval prieš Komisiją*, T-5/02, Rink. p. II-4381, ir 2005 m. vasario 15 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Tetra Laval*, C-12/03 P, Rink. p. I-987.

cijos požiūriu. Pirmosios instancijos teismas ypač pabrėžė, pirma, ypatingą veiksmingos teisminės kontrolės svarbą, kai Komisija atlieka perspektyvinę numatomos koncentracijos galimų pasekmių rinkoje analizę, ir, antra, konglomerato tipo koncentracijų atveju Komisijos pateikiamų įrodymų kokybės ypatingą svarbą.

Bylos ištakos yra 2001 m. liepos 3 d. Komisijos sprendimas, kuriuo ji pripažino JAV bendrovių *Honeywell International* ir *General Electric Company (GE)* koncentraciją nesuderinama su bendrąja rinka, kas užkirto kelią jos įgyvendinimui Europos Sąjungoje. Sprendime *General Electric prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas pritarė Komisijos vertinimui, jog koncentracija sukurs arba sustiprins dominuojančią padėtį, dėl ko veiksminga konkurencija bus itin apribota trijose rinkose – regioninių didelių reaktyvinių lėktuvų variklių, komercinių reaktyvinių lėktuvų variklių ir jūrų dujomis varomų mažų turbinų. Pirmosios instancijos teismas pritarė Komisijos argumentams, jog koncentracija sustiprins jau egzistuojančią ieškovės dominuojančią padėtį pasaulinėje regioninių didelių reaktyvinių lėktuvų variklių rinkoje. Šiuo atžvilgiu yra pagrįstas Komisijos teiginys, kad koncentracija iš klientų atims iš kainų konkurencijos kylančią naudą. Be to, Pirmosios instancijos teismas pritarė Komisijos atsisakymui priimti koncentracijos šalių susilieimo rinkoje sukeltoms konkurencijos problemoms išspręsti pasiūlytą įsipareigojimą. Pirmosios instancijos teismas šiuo klausimu pažymėjo, kad Komisija gali priimti šalių pasiūlytus struktūrinius įsipareigojimus, tik jei ji gali padaryti neabejotiną išvadą, jog bus įmanoma juos įgyvendinti ir jog naujos iš jų kylančios komercinės struktūros bus tokios gyvybingos ir patvarios, kad dominuojančios padėties sukūrimas ar sustiprinimas arba veiksmingos konkurencijos apribojimai, kurių siekiama išvengti įsipareigojimais, negalės atsirasti santykinai netolimoje ateityje. Pirmosios instancijos teismas taip pat atmetė GE argumentus, kritikuojančius Komisijos vertinimus, susijusius su dominuojančios padėties sukūrimu komercinių reaktyvinių lėktuvų variklių ir jūrų dujomis varomų mažų turbinų rinkose.

Šių konstatavimų užtenka padaryti išvadą, jog koncentracija yra nesuderinama su bendrąja rinka. Pirmosios instancijos teismas savo sprendimu nepanaikino Komisijos sprendimo, nors ji jame padarė keletą klaidų, tarp jų ir klaidą vertindama koncentracijos sukurtą konglomeratą.

Pirmosios instancijos teismas savo sprendimu nusprendė, kad Komisija, nepadarydama akivaizdžios vertinimo klaidos, galėjo pripažinti, jog iki koncentracijos GE užėmė dominuojančią padėtį didelių komercinių reaktyvinių lėktuvų variklių rinkoje. Komisija galėjo pagrįstai manyti, kad GE naudojo jos grupei priklausančių dukterinių bendrovių, ir ypač lėktuvų lizingo bendrovės GECAS, komercinę galią, kad užimtų rinkas, kurių ji tikriausiai nebūtų užėmusi be jų pagalbos. Tačiau Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad trys atskiros Komisijos sprendimo dalys yra neteisėtos.

Visų pirma Komisijos sprendimo dalis, kurioje kalbama apie GE anksčiau turėtą dominuojančią padėtį didelių komercinių reaktyvinių lėktuvų variklių rinkoje dėl vertikalios rinkos persidengimo yra nepagrįsta. Konkrečiai kalbant, Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad Komisijos numatytos tam tikros pasekmės atsiranda dėl tam tikro susijungusios įmonės elgesio ateityje, todėl Komisija turėjo pateikti tvirtus tokių pasekmių atsiradimo įrodymus. Kartais tokiais įrodymais, nepažeidžiant įrodinėjimo laisvės principo, gali būti ekonominiai tyrimai, rodantys galimą situacijos rinkoje keitimąsi ir paskatų susiliejusioms įmonėms atitinkamai elgtis buvimą. Šioje byloje Komisijos analizėje buvo visi elementai, reikalingi įvertinti, kokia apimtimi nagrinėjamas elgesys gali būti EB 82 straipsniu draudžiamu ir persekiojamu piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi. Pirmosios instancijos teismo nuo-

mone, Komisija, vertindama tokio elgesio atsiradimo galimybę, padarė klaidą nusprenddama neatsižvelgti į šios nuostatos atgrasantį poveikį. Todėl tokia Komisijos analizė yra teisiškai klaidinga, kas neišvengiamai reiškia, jog buvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida.

Po to Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija nepakankamai įrodė, kad susijungusi įmonė į rinkas, kuriose veikia *Honeywell* (aviacijos ir ne aviacijos produktai), perkels GE praktiką pasinaudojant savo lizingo dukterine bendrove naudoti finansinę ir komercinę galią didelių komercinių reaktyvinių lėktuvų variklių rinkoje. Bet kuriuo atveju Komisija tinkamai neįrodė, kad tokia praktika, darant prielaidą, kad ji anksčiau buvo naudojama, tikėtinai sukurs dominuojančią padėtį įvairiose nagrinėjamosiose aviacijos ir ne aviacijos rinkose. Todėl šiuo atžvilgiu Komisija taip pat padarė akivaizdžią vertinimo klaidą.

Galiausiai Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija nepakankamai įrodė, jog susijungusi įmonė vykdys GE variklių ir *Honeywell* aviacijos ir ne aviacijos produktų susietus pardavimus. Nesant tokių pardavimų, vien to, kad tokia susijungusi įmonė turės didesnį produktų asortimentą nei jos konkurentai, nepakanka siekiant įrodyti, kad ji galės pasinaudoti dominuojančios padėties įvairiose rinkose sukūrimu arba sustiprinimu. Todėl šiuo atžvilgiu Komisija taip pat padarė akivaizdžią vertinimo klaidą.

Trečias ir paskutinis sprendimas koncentracijų kontrolės srityje **Honeywell International prieš Komisiją** buvo priimtas dėl tos pačios koncentracijos, kuri buvo nagrinėta sprendime *General Electric prieš Komisiją*⁹⁶. Šioje, mažesnės reikšmės negu pastaroji, byloje Pirmosios instancijos teismas turėjo galimybę taikyti taisyklę, jog jei Komisijos sprendimo rezoliucinė dalis pagrįsta keliais samprotavimų pagrindais, iš kurių kiekvieno pakanka pagrįsti šią rezoliucinę dalį, šį aktą iš esmės reikėtų panaikinti nebent tuo atveju, jei kiekvienas iš šių pagrindų būtų neteisėtas. Todėl klaidos arba kito pažeidimo, kuris darytų poveikį tik vienam samprotavimų pagrindui, nepakanka siekiant pateisinti ginčijamo sprendimo panaikinimą, nes jis negali daryti lemiamos įtakos institucijos pasirinktai rezoliucinei daliai. Taikydamas šią taisyklę *Honeywell* ieškiniui Pirmosios instancijos teismas jį atmetė, nes nebuvo pateiktas tinkamas ieškinio pagrindas. Kadangi ieškovė neginčijo visų teisinių ir faktinių ginčijamo sprendimo pagrindų sudarančių pagrindų, kurių kiekvienas sudaro pakankamą faktinį ir teisinį ginčijamojo sprendimo pagrindą, net darant prielaidą, kad visi ieškovės teisėtai nurodyti ieškinio pagrindai buvo pagrįsti, jos ieškinys negalėjo panaikinti ginčijamo sprendimo.

C. Valstybės pagalba

1. Esminės taisyklės

a) Sudedamosios dalys

2005 m. Pirmosios instancijos teismas nepriėmė nė vieno sprendimo, aiškiai patikslinančio valstybės pagalbos sąvokos sudedamąsias dalis. Tačiau keliose bylose Pirmosios instancijos teismas panaikino Komisijos sprendimus dėl faktinių ar vertinimo klaidų arba dėl motyvacijos trūkumo.

⁹⁶ Sprendimas *Honeywell prieš Komisiją*, nurodytas 60 išnašoje.

Taigi byloje **Freistaat Thüringen prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nurodė kelis motyvacijos trūkumus ir kelias faktines klaidas, kurias Komisija padarė nagrinėdama tam tikras Vokietijos įmonės naudas įgyvendintas priemones⁹⁷. Dėl šių klaidų ginčijamą sprendimą jis iš dalies panaikino, prirėkęs savo iniciatyva išnagrinėjęs su motyvacijos trūkumu susijusį pagrindą.

Be to, sprendimu **Confédération nationale du Crédit mutuel prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas dėl motyvacijos trūkumo panaikino Komisijos sprendimą, kuriuo ši pripažino, kad tam tikros, surenkant ir administruojant santaupas pagal *Livret bleu* sistemą, Prancūzijos Respublikos patvirtintos priemonės yra su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba⁹⁸. Konstatavęs, jog pagal sprendimo rezoliucinę dalį negalima nustatyti, kokią valstybės priemonę ar priemones Komisija laiko pagalba, Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo sprendimo motyvus. Baigęs šį nagrinėjimą, jis nusprendė, jog sprendime pateikta sąlygų, kurios turi būti tenkinamos, kad valstybės priemonė būtų laikoma pagalba, analizė taip pat neleidžia tiksliai nustatyti priemonių, kurias Komisija laiko pagalba *Crédit mutuel*. Pirmosios instancijos teismas nurodė, pavyzdžiui, kelias sprendime esančias dviprasmybes, susijusias su indėlininkams, kurie naudoja *Livret bleu*, suteiktos mokesčių lengvatos kvalifikavimu. Sprendimo analizė neleido aiškiai nustatyti, ar, Komisijos nuomone, šis atleidimas nuo mokesčių yra valstybės išteklių perdavimas, tačiau tokio aiškinimo galimybė išliko. Taigi Pirmosios instancijos teismas manė, kad negali vykdyti savo kontrolės Komisijos atlikto *Livret bleu* sistemos vertinimo atžvilgiu.

b) *Valstybei narei nurodžius priimti sprendimai*

Sprendimas **Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją**⁹⁹ yra pirmasis, kuriame Pirmosios instancijos teismas atliko Komisijos sprendimo, priimto jai nurodžius pasisakyti per dviejų mėnesių laikotarpį, kontrolę.

1998 m. Italijos valdžios institucijos Komisijai pranešė apie Sardinijos regiono numatytos pagalbos sunkumus patiriančių mažų žemės ūkio įmonių restruktūrizavimui, kurios bendra suma – maždaug 30 milijonų eurų, schemos projektą. 2001 m. Komisija nusprendė, kad šis projektas yra nesuderinamas su bendrąja rinka. Sardinijos regionas Pirmosios instancijos teismo paprašė panaikinti Komisijos sprendimą, kaltindamas jį nusprendus, jog nėra aišku, kad jo projektas suteiks naudos vien sunkumus patiriančioms įmonėms ir kad jis atkurs jų aktyvumą nederamai neiškraipydamas konkurencijos.

Reglamento Nr. 659/1999¹⁰⁰ 7 straipsnio 1 ir 7 dalys iš esmės numato, kad, pirma, formali tyrimo procedūra valstybės pagalbos srityje baigiama priimant sprendimą, ir, antra, jei atitinkama valstybė narė pateikia prašymą, Komisija per du mėnesius priima sprendimą, remdamasi turima informacija. Šioje byloje Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad pasibaigus orienta-

⁹⁷ Sprendimas *Freistaat Thüringen prieš Komisiją*, nurodytas 10 išnašoje.

⁹⁸ 2005 m. sausio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Confédération nationale du Crédit mutuel prieš Komisiją*, T-93/02, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

⁹⁹ Sprendimas *Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją*, nurodytas 9 išnašoje.

¹⁰⁰ 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias (EB 88) straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1).

ciniam aštuoniolikos mėnesių terminui, per kurį Komisija iš esmės stengiasi priimti sprendimą, Italijos Respublika nurodė Komisijai pasisakyti per du mėnesius. Tačiau tokiu atveju Komisija turi nuspręsti remdamasi jos turima informacija ir, jei ši informacija neleidžia nustatyti, ar jos nagrinėjimui pateiktas projektas suderinamas su bendrąja rinka, priimti neigiamą sprendimą. Šioje byloje Komisija galėjo teisėtai manyti, kad nebuvo įsitikinta, jog numatyta pagalba pasi-naudos tik sunkumus patiriančios įmonės. Be to, ji siekė gauti informacijos, jai leidžiančios įvertinti projekto poveikį įmonėms, kurioms jis skirtas, ir konkurencijai, bet Italijos valdžios institucijos jai šios informacijos nepateikė. Taigi Komisijos turima informacija neleido nustatyti, ar projektas suderinamas su bendrąja rinka, ir ji teisėtai priėmė neigiamą sprendimą.

c) *Bendrieji nurodymai*

Nors pagal EB 87 straipsnį valstybių suteikta pagalba, kuri iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, vis dėlto pagal sutartyje įtvirtintas sąlygas ir bendrųjų nurodymų taisykles, kurias Komisija tam tikrais atvejais nustatė gairėse dėl įvairių rūšių pagalbos, siekdama apibrėžti savo diskreciją, tam tikra pagalba gali būti pripažinta suderinama su bendrąja rinka. Konkrečiai kalbant, Komisija gairėse, kuriomis dažnai remiamasi Pirmosios instancijos teisme, nustatė sąlygas, kurioms esant valstybės pagalba sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti gali būti pripažinta suderinama su bendrąja rinka¹⁰¹. Viena iš šių sąlygų – būtent pagalbos apribojimas iki restruktūrizavimui būtino minimumo.

Šios taisyklės buvo nagrinėjamos byloje **Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją**¹⁰², tačiau čia ypač pažymėtina byla **Corsica Ferries France prieš Komisiją**, kurioje Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija klaidingai vertino sąlygą dėl pagalbos minimumo, tai padarė poveikį jos sprendimo teisėtumui¹⁰³. Iš tiesų nors Komisija privalėjo atsižvelgti į visas dėl perleidimų, atliktų vykdamas restruktūrizavimo planą, gautas grynąsias pajamas, apskaičiuodama ji neįtraukė dvylikos milijonų eurų grynujų pajamų, kurias valstybinė Korsikos ir Viduržemio jūros jūrų bendrovė gavo už perleistą nekilnojamąjį turtą. Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad tiesa, jog Komisija, naudodamasi savo plačia diskrecija, iš esmės turėjo teisę apytiksliai įvertinti dėl restruktūrizavimo plane numatytų turto perleidimų gautas grynąsias pajamas. Tačiau tai šiuo atveju netaikoma, kadangi šioje byloje Komisija turėjo informacijos, jai leidžiančios pagalbą įvertinti tiksliai.

d) *Netinkamas naudojimas*

EB sutartis draudžia ne tik nesuderinamą su bendrąja rinka pagalbą, bet taip pat netinkamai taikomą pagalbą. Ši sąvoka nurodyta Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio g punkte, kuris ją apibrėžia kaip „pagalbą, kurią gavėjas taiko pažeisdamas sprendimą (nepateikti prieštaravimų, Komisijos teigiamą sprendimą arba sąlygišką sprendimą)“. 2005 m. Pirmosios instancijos teismas šią sąvoką taikė dviejose bylose.

¹⁰¹ Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 288, 1999, p. 2).

¹⁰² Sprendimas *Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją*, nurodytas 9 išnašoje.

¹⁰³ Sprendimas *Corsica Ferries France prieš Komisiją*, nurodytas 13 išnašoje.

Pirmiausia byloje **Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją**¹⁰⁴ Komisija iš pradžių leido išmokėti pagalbos sumas kelioms buvusios Vokietijos Demokratinės Respublikos įmonėms. Tačiau po penkerių metų Komisija nusprendė, kad atitinkama pagalba buvo naudojama netinkamai EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, ir ši vertinimą ginčijo viena iš dviejų ieškovų. Savo sprendime Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad, nenustačiusi, kur atitinkama suma realiai buvo panaudota, priimdama sprendimą Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos. Iš tiesų, nors Vokietijos valdžios institucijoms buvo nurodyta pateikti daug su šiuo klausimu susijusių duomenų, jos pateikė tik neišsamius atsakymus, kuriuos buvo galima aiškinti dviem būdais, abejais atvejais padarant išvadą, jog pagalba naudojama netinkamai. Tačiau, jei iš esmės Komisija privalo įrodyti, kad prieš tai jos patvirtinta pagalba buvo naudojama netinkamai, vis dėlto valstybė narė, gavusi Komisijos nurodymą pateikti informaciją, turi pateikti visus Komisijos prašomus duomenis, nes priešingu atveju pastaroji turi teisę priimti formalią tyrimo procedūrą užbaigiantį sprendimą, remdamasi jos turima informacija.

Be to, Sprendime **Freistaat Thüringen prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas panaikino dalį Komisijos sprendimo, pripažįstančio pagalbos naudojimą netinkamu¹⁰⁵. Pirmosios instancijos teismo teigimu, siekiant įrodyti, jog pagal patvirtintą pagalbos schemą suteikta pagalba buvo panaudota netinkamai, Komisija turi nustatyti, kad ši pagalba buvo panaudota pažeidžiant nacionalines šią schemą reglamentuojančias taisykles ar papildomas sąlygas, kurioms pritarė valstybė narė, tvirtinant šią schemą. Tačiau paprastos papildomos sąlygos, kurių vienašališkai nustatė pagalbos teikėjas ir kuri nebuvo aiškiai numatyta Komisijos patvirtintose nacionalinėse taisyklėse, pažeidimo nepakanka netinkamam pagalbos naudojimui EB 88 straipsnio 2 dalies pirmosios pastraipos prasme konstatuoti. Taigi šioje byloje Pirmosios instancijos teismas panaikino Komisijos sprendimą, pripažįstantį, kad pagalbos naudojimas, pažeidžiant Tiuringijos žemės vienašališkai nustatytą kriterijų, yra netinkamas.

e) *Susigrąžinimas*

Nustačiusi, kad pagalba nesuderinama su bendrąja rinka, Komisija gali nurodyti valstybei narei ją susigrąžinti iš pagalbos gavėjų. Neteisėtos pagalbos panaikinimas ją susigrąžinant iš tiesų yra logiška pagalbos pripažinimo neteisėta pasekmė, ir juo siekiama atkurti prieš tai buvusių padėtį rinkoje¹⁰⁶. Pagal teismų praktiką šis tikslas pasiekiamas, kai pagalbos gavėjas arba, kitaip tariant, įmonės, kurios realiai ja pasinaudojo, sugrąžina nagrinėjamą pagalbą prireikus su delspinigiais¹⁰⁷. Tačiau kartais nustatant pagalbos gavėją atsiranda keblių pro-

¹⁰⁴ 2005 m. gegužės 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją*, T-111/01 ir T-133/01, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁰⁵ Sprendimas *Freistaat Thüringen prieš Komisiją*, nurodytas 10 išnašoje.

¹⁰⁶ 1973 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija prieš Vokietiją*, 70/72, Rink. p. 813, 20 punktas; 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją*, C-328/99 ir C-399/00, Rink. p. I-4035, 65 punktas ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-277/00, Rink. p. I-3925, 73 ir 74 punktai.

¹⁰⁷ Iš tiesų, grąžindamas šią pagalbą, jos gavėjas praranda rinkoje konkurentų atžvilgiu turėtą naudą, ir taip atkuriamas prieš pagalbos sumokėjimą buvusi padėtis (šiuo klausimu žr. 1995 m. balandžio 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-350/93, Rink. p. I-699, 22 punktą; 2003 m. liepos 3 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-457/00, Rink. p. I-6931, 55 punktą ir sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, nurodyto 106 išnašoje, 75 punktą).

blemų, kai pirminės pagalbos gavėjos įmonės akcijos arba turtas buvo perleisti. Dėl šių sudėtingų klausimų kyla daug ginčų, kaip tai parodo trys 2005 m. Pirmosios instancijos teismo baigtos bylos. Šiose bylose buvo patikslinta „realaus naudojimosi“ sąvoka, kai pagalba buvo suteikta iki ginčijamo sprendimo priėmimo likviduotai įmonių grupei (*Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją*) arba bendrajai įmonei, kurios turtas iki ginčijamo sprendimo priėmimo buvo perleistas (*Freistaat Thüringen prieš Komisiją* ir *CDA Datenträger Albrechts prieš Komisiją*).

Pirmiausia byloje **Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nurodė Komisijos pareigas, nustatant pagalbos, kurią reikia susigrąžinti, gavėją¹⁰⁸. Šioje byloje pagalba iš pradžių buvo suteikta įmonių grupei, kuri sprendimo priėmimo dieną nebeegzistavo, todėl Komisija nusprendė visas tuo metu grupei priklausiusias įmones įpareigoti grąžinti pagalbą, iš anksto neišsiaiškinusi, kiek jos galėjo šia pagalba pasinaudoti. Beje, Komisija konstatavo, kad grupės kontroliuojančioji bendrovė sumokėtas lėšas pasilikio sau. Šiomis aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas manė, kad Komisija negalėjo šios kontroliuojančiosios bendrovės dukterinių bendrovių laikyti nagrinėjamos netinkamai naudojamos pagalbos gavėjomis, nes pastarosios realiai ja nesinaudojo. Komisija negalėjo manyti, kad ji neprivalo nagrinėti, kiek grupės atskiros įmonės galėjo gauti naudos iš šios netinkamai naudojamos pagalbos.

Tačiau Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad, atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes, vis dėlto Komisija neprivalėjo ginčijamame sprendime nustatyti, kiek kiekviena įmonė pasinaudojo nagrinėjama suma, bet galėjo Vokietijos valdžios institucijoms tik nurodyti susigrąžinti pagalbą iš jos gavėjų, tai yra iš įmonės ar įmonių, kurios realiai ja pasinaudojo. Tuomet Vokietijos Federacinė Respublika, kiek jai leidžia įsipareigojimai pagal Bendrijos teisę, privalėtų šią sumą susigrąžinti. Be to, jei valstybei narei, vykdamą nurodymą susigrąžinti, kyla nenumatytų sunkumų, ji gali prašyti Komisijos juos įvertinti, nes tokiu atveju, vadovaujantis EB 10 straipsnyje įtvirtinta lojalaus bendradarbiavimo pareiga, Komisija ir valstybė narė turi bendradarbiauti *bona fide*, kad kartu įveiktų kilusius sunkumus laikantis Sutarties ir būtent valstybės pagalbą reglamentuojančių nuostatų.¹⁰⁹

Antra ir trečia, bylose **Freistaat Thüringen prieš Komisiją** ir **CDA Datenträger Albrechts prieš Komisiją**¹¹⁰ Vokietijos bankai ir viešieji subjektai suteikė daug finansinių lengvatų kompaktinių plokštelių gamyklos statybai *Albrechts*. Gamykla priklausė bendrajai įmonei, kurios akcijos vėliau buvo kelis kartus perleistos. Be to, pasibaigus įmonės restruktūrizavimo, būtino dėl sunkumų eksploatuojant gamyklą, etapui, dalį turto (tam tikrą ilgalaikį ir trumpalaikį turtą, komercines (gamybines) ir profesines paslaptis bei platinimo tinklą) įsigijo trečioji įmonė (CDA), o bendroji įmonė (LCA) liko verslui reikalingo sklypo, pastatų, techninės infrastruktūros ir logistikos įrenginių savininke. Be to, CDA ir LCA sudarė abipusio paslaugų teikimo sutartį. Tačiau Komisija, nusprendusi, kad Vokietijos institucijų įvairaus pobūdžio išmokėta finansinė parama yra su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba, nurodė iš LCA ir CDA ją susigrąžinti, motyvuodama tuo, kad šios įmonės, naudodamosi pradinio gavėjo gamybos priemonėmis, tęsė jo veiklą.

¹⁰⁸ Sprendimas *Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją*, nurodytas 104 išnašoje.

¹⁰⁹ Žr. būtent 1991 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-303/88, Rink. p. I-1433, 58 punktą ir 2002 m. birželio 13 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-382/99, Rink. p. I-5163, 50 punktą.

¹¹⁰ Sprendimas *Freistaat Thüringen prieš Komisiją*, nurodytas 10 išnašoje, ir 2005 m. spalio 19 d. Sprendimas *CDA Datenträger Albrechts prieš Komisiją*, T-324/00, dar nepaskelbti Rinkinyje.

Dėl du kartus vienai iš dviejų pradinių bendrosios įmonės, gamyklos savininkės, savininkių išmokėtos paramos, skirtos gamyklos statybai finansuoti, atvejų Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad „Komisija iš esmės teisingai nurodė susigrąžinti šią paramą iš LCA“¹¹¹.

Tačiau kalbant apie kitą grupei, bendrosios įmonės – pagalbos gavėjos savininkei, išmokėtą pagalbą, kuri nebuvo skirta bendrosios įmonės restruktūrizavimui, neįmanoma, kad ji galėtų realiai šia pagalba naudotis. Todėl LCA negali būti laikoma gavėja. Be to, dėl bendrajai įmonei skirtos, tačiau nukreiptos kitų tos pačios grupės įmonių naudai, pagalbos, priimdama ginčijamą sprendimą, Komisija turėjo daugelį reikšmingų ir tarpusavyje suderintų įrodymų, iš kurių buvo matyti, kad bendroji įmonė realiai nepasinaudojo didžiąja dalimi pagalbos, skirtos kompaktinių plokštelių gamyklos statybai, stiprinimui ir restruktūrizavimui. Be to, šie įrodymai leido bent jau apytikriai nustatyti pagalbos nukreipimo mastą. Kadangi bendroji įmonė nagrinėjama pagalba nepasinaudojo, ji negali būti susigrąžinama iš LCA.

Komisija nurodymą susigrąžinti pagalbą iš CDA iš esmės grindė tuo, kad buvo siekiama išvengti jos sprendimo pasekmių. Tačiau Pirmosios instancijos teismo nuomone, nebuvo šio siekio apraiškų, juolab kad turtas buvo perimtas sumokant rinkos kainą. Kalbant apie Komisijos argumentą, kad LCA, kuri buvo likviduojama, egzistavo kaip „tuščias kevalas“ (*coquille vide*), iš kurios negalima susigrąžinti neteisėtos pagalbos, Pirmosios instancijos teismas pateikė atsakymą būtent primindamas, kad iš esmės ankstesnė padėtis gali būti atkurta, o dėl neteisėtai suteiktos pagalbos atsiradęs konkurencijos iškraipymas pašalintas, tarp visų likviduojamos įmonės skolų įrašius įsipareigojimą sugrąžinti atitinkamą pagalbą. Iš tiesų pagal šią teismų praktiką tokio įtraukimo pakanka sprendimo, kuriuo nurodoma susigrąžinti su bendrąja rinka nesuderinamą valstybės pagalbą, vykdymui užtikrinti¹¹².

2. Procedūros klausimai

a) *Suinteresuotų asmenų teisė pateikti pastabas*

Valstybės pagalbos kontrolės procedūra, atsižvelgiant į jos bendrą struktūrą, yra už pagalbos suteikimą atsakingai valstybei narei¹¹³, o ne pagalbos gavėjui ar gavėjams¹¹⁴ taikoma procedūra. Pagal EB 88 straipsnio 2 dalį nėra numatyta jokių individualių reikalavimų privačių asmenų atžvilgiu, nes Komisija turi imtis tik tokių veiksmų, kad visi galimai suinteresuoti asmenys būtų perspėti ir jie turėtų progą išdėstyti savo argumentus¹¹⁵. Praktiškai su-

¹¹¹ Remiantis Sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, nurodyto 107 išnašoje, 55–62 punktais.

¹¹² Šiuo klausimu žr. 1986 m. sausio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, 52/84, Rink. p. 89, 14 punktą ir 1990 m. kovo 21 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-142/87, Rink. p. I-959, 60 ir 62 punktus.

¹¹³ 1986 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, vadinamo „Meura“, 234/84, Rink. p. 2263, 29 punktas ir 2004 m. sausio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Fleuren Compost prieš Komisiją*, T-109/01, Rink. p. II-127, 42 punktas.

¹¹⁴ 2002 m. rugsėjo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją*, C-74/00 P ir C-75/00 P, Rink. p. I-7869, 83 punktas ir Sprendimo *Fleuren Compost prieš Komisiją*, nurodyto 113 išnašoje, 44 punktas.

¹¹⁵ 1984 m. lapkričio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Intermills prieš Komisiją*, 323/82, Rink. p. 3809, 17 punktas ir 1998 m. birželio 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *British Airways ir kt. prieš Komisiją*, T-371/94 ir T-394/94, Rink. p. II-2405, 59 punktas.

interesuoti asmenys pagal EB sutarties 88 straipsnio 2 dalį pradėtoje administracinėje procedūroje yra Komisijos informacijos šaltinis¹¹⁶.

Byloje **Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad, siekiant tinkamai išdėstyti savo pastabas, paprasto pranešimo apie pradedamą formalią procedūrą nepakanka¹¹⁷. Atsižvelgdamas į Reglamento Nr. 659/1999 6 straipsnio 1 dalį Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad sprendimas pradėti formalią tyrimo procedūrą, nepaisant jame pateikto vertinimo laikino pobūdžio, turi būti pakankamai tikslus, kad suinteresuotos šalys galėtų veiksmingai dalyvauti formalioje tyrimo procedūroje, kurios metu jos turėtų galimybę pateikti savo argumentus. Tačiau šioje byloje ieškovės nenurodė, kad sprendimas pradėti procedūrą buvo nepakankamai motyvuotas, kad jos galėtų tinkamai pasinaudoti savo teise pateikti pastabas, ir bet kuriuo atveju savo pranešimu *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* Komisija suteikė ieškovėms galimybę tinkamai pasinaudoti teise pateikti pastabas.

b) *Rėmimasis Pirmosios instancijos teisme faktinėmis aplinkybėmis, nenurodytomis per Komisijos vykdomą administracinę procedūrą*

Byloje **Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją** viena iš ieškovių Pirmosios instancijos teisme rėmėsi keliais faktiniais duomenimis, apie kuriuos, vykstant administracinei procedūrai, Komisijai nebuvo pranešta¹¹⁸. Pirmosios instancijos teismas patenkino Komisijos, kuri manė, kad šie faktiniai argumentai nepriimtini, prieštaravimus. Šiuo tikslu Pirmosios instancijos teismas rėmėsi principu, kad nagrinėjant pagal EB 230 straipsnį pateiktą ieškinį dėl panaikinimo, Bendrijos akto teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į jo priėmimo metu buvusias faktines ir teises aplinkybes. Šiuo atveju Komisijos pateiktas vertinimas tikrinamas tik pagal vertinimo metu jos turėtą informaciją¹¹⁹. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad ieškovas, kuris dalyvavo EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytoje procedūroje, negali remtis Komisijai nežinomais faktiniais argumentais, kurių jis šiai nepranešė per tyrimo procedūrą.

Pažymėdamas, kad ši teisės praradimą leimianti sąlyga nebūtinai taikoma taip pat visais atvejais, kai įmonė nedalyvauja EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytoje procedūroje Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad šioje byloje ieškovė nepasinaudojo savo teise dalyvauti tyrimo procedūroje, nors ji kelis kartus buvo konkrečiai minima sprendime, kuriuo ši procedūra pradedama. Šiomis aplinkybėmis faktiniai argumentai, kurių Komisija nežinojo priimdama ginčijamą sprendimą, negali būti pirmą kartą nurodyti Pirmosios instancijos teisme ginčijant šį sprendimą.

Tas pats klausimas iš esmės kilo byloje **Freistaat Thüringen prieš Komisiją**¹²⁰. Šioje byloje Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad jei valstybė narė ir kitos suinteresuotos šalys

¹¹⁶ 1996 m. spalio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Skibsværftsforeningen ir kt. prieš Komisiją*, T-266/94, Rink. p. II-1399, 256 punktas.

¹¹⁷ Sprendimas *Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją*, nurodytas 104 išnašoje.

¹¹⁸ Sprendimas *Saxonia Edelmetalle prieš Komisiją*, nurodytas 104 išnašoje.

¹¹⁹ Sprendimo *British Airways ir kt. prieš Komisiją*, nurodyto 15 išnašoje, 81 punktas ir 1999 m. spalio 6 d. Sprendimo *Kneissl Dachstein prieš Komisiją*, T-110/97, Rink. p. II-2881, 47 punktas.

¹²⁰ Sprendimas *Freistaat Thüringen prieš Komisiją*, nurodytas 10 išnašoje.

mano, jog tam tikros sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą pateiktos faktinės aplinkybės yra neteisingos, vykstant administracinei procedūrai jos privalo apie tai pranešti Komisijai, nes kitaip negalės ginčyti šių aplinkybių vykstant procesui teisme. Nesant priešingos suinteresuotų asmenų pateiktos informacijos, Komisija turi teisę remtis faktinėmis aplinkybėmis, kuriomis ji disponuoja, priimdama galutinį sprendimą, net jei jos neteisingos, jeigu dėl šių faktinių aplinkybių Komisija valstybei narei nurodė pateikti jai reikalingą informaciją. Tačiau, jei Komisija nenurodo valstybei narei pateikti jai informacijos dėl faktinių aplinkybių, į kurias ji ketina atsižvelgti, vėliau ji negali pateisinti galimų faktinių klaidų tuo, kad, priimdama sprendimą, kuriuo buvo užbaigta formali tyrimo procedūra, ji pagrįstai galėjo atsižvelgti tik į tuos duomenis, kuriais ji tuo metu disponavo.

D. Bendrijos prekių ženklas

Bylų, kuriose buvo taikomas 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo¹²¹, ir 2005 metais buvo labai daug. Išnagrinėtos bylos dėl prekių ženklų (94) sudaro 15 % 2005 m. Pirmosios instancijos teismo baigtų bylų.

Pagal Reglamentą Nr. 40/94 Bendrijos prekių ženklas gali būti neregistruojamas remiantis tiek absoliučiais, tiek santykiniais atsisakymo registruoti pagrindais.

1. Absoliutūs atsisakymo registruoti pagrindai

Priėmęs 17 sprendimų bylose, susijusiose su absoliučiais atsisakymo registruoti pagrindais, Pirmosios instancijos teismas trimis iš jų panaikino Apeliacinės tarybos sprendimus¹²². Šių metų teismo praktikos įnašas labiausiai susijęs su absoliučiais atmetimo pagrindais, pirma, dėl atitinkamo žymens negalėjimo pavaizduoti grafiškai (Reglamento Nr. 40/94

¹²¹ O L L 11, p. 1.

¹²² 2005 m. sausio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Deutsche Post EURO EXPRESS prieš VRDT (EURO-PREMIUM)*, T-334/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-121/05 P); 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimas *Celltech prieš VRDT (CELLTECH)*, T-260/03 (pateiktas apeliacinis skundas C-273/05 P), ir 2005 m. spalio 25 d. Sprendimas *Peek & Cloppenburg prieš VRDT (Cloppenburg)*, T-379/03, dar nepaskelbti Rinkinyje. Keturiolika Pirmosios instancijos teismo sprendimų, kuriais buvo nuspręsta nepanaikinti, yra šie: 2005 m. sausio 12 d. Sprendimas *Wieland-Werke prieš VRDT (SnTEM, SnPUR, SnMIX)*, T-367/02–T-369/02; 2005 m. sausio 19 d. Sprendimas *Proteome prieš VRDT (BIOKNOWLEDGE)*, T-387/03; 2005 m. gegužės 11 d. Sprendimas *Naipes Heraclio Fournier prieš VRDT – France Cartes (Kortų žaidimo kardas, Vėzdo raitelis, Kardo karalius)*, T-160/02–T-162/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-311/05 P); 2005 m. birželio 7 d. Sprendimas *Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft prieš VRDT (MunichFinancialServices)*, T-316/03; 2005 m. birželio 8 d. Sprendimas *Wilfer prieš VRDT (ROCK-BASS)*, T-315/03 (pateiktas apeliacinis skundas C-301/05 P); 2005 m. birželio 22 d. *Metso Paper Automation prieš VRDT (PAPERLAB)*, T-19/04; 2005 m. liepos 13 d. Sprendimas *Sunrider prieš VRDT (TOP)*, T-242/02; 2005 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas *CeWe Color prieš VRDT (DigiFilm et DigiFilmMaker)*, T-178/03 ir T-179/03; 2005 m. rugsėjo 13 d. Sprendimas *Sportwetten prieš VRDT – Intertops Sportwetten (INTERTOPS)*, T-140/02; 2005 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas *Citicorp prieš VRDT (LIVE RICHLY)*, T-320/03; 2005 m. rugsėjo 27 d. Sprendimas *Cargo Partner prieš VRDT (CARGO PARTNER)*, T-123/04; 2005 m. spalio 27 d. Sprendimas *Eden prieš VRDT (Prinokusios braškęs kvapas)*, T-305/04, dar nepaskelbti Rinkinyje; 2005 m. lapkričio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Almdudler-Limonade prieš VRDT (Limonado butelio forma)*, T-12/04, dar nepaskelbtas Rinkinyje; 2005 m. gruodžio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *BIC prieš VRDT (Žiebtuvėlio su akmenuku forma)*, T-262/04, ir *BIC prieš VRDT (Elektrinio žiebtuvėlio forma)*, T-263/04, dar nepaskelbti Rinkinyje.

4 straipsnis ir 7 straipsnio 1 dalies a punktas), antra, dėl prašomo įregistruoti žymens skiriamąjo požymio nebuvimo arba dėl jo apibūdinamojo pobūdžio (Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies b ir c punktai), ir trečia, dėl grėsmės viešajai tvarkai arba nusistovėjusiems moralės principams (Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies f punktas).

a) *Žymenys, kurių negalima pavaizduoti grafiškai*

Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies a punktas draudžia registruoti žymenis, kurie neatitinka šio reglamento 4 straipsnio reikalavimų. Taigi pastaroji nuostata numato, kad „Bendrijos prekių ženklą gali sudaryti bet kokie žymenys, kuriuos galima pavaizduoti grafiškai <...>, jeigu jie leidžia atskirti vienos įmonės prekes ar paslaugas nuo kitų įmonių prekių ar paslaugų“. Byloje **Eden prieš VRDT (Prinokusios braškės kvapas)** Pirmosios instancijos teismas taikė šias nuostatas pirmą kartą pasisakydamas dėl kvapinio prekių ženklo paraiškos. Taigi šiame sprendime buvo pripažinta, kad Apeliacinė taryba teisėtai atsisakė įregistruoti vizualiai nesuvokiamą kvapinį žymenį, apibūdintą žodžiais „Prinokusios braškės kvapas“ kartu su spalvotu braškę vaizduojančiu piešiniu¹²³. Iš tiesų žymuo, kurio *per se* negalima suvokti vizualiai, gali sudaryti prekių ženklą su sąlyga, kad jį galima pavaizduoti grafiškai, būtent figūromis, linijomis ar simboliais, o šis pavaizdavimas yra aiškus, tikslus, išsamus, lengvai prieinamas, suprantamas, pastovus ir objektyvus. Tačiau, nepaisant ieškovės pateikto vaizdinio elemento, šioje byloje taip nebuvo, nes paraiškoje įregistruoti prekių ženklą nurodytas piešinys vaizduoja braškę, t. y. tik uogą, kuri skleidžia nagrinėjamam kvapiniam žymeniui tariamai tapatų kvapą, o ne prašomą įregistruoti kvapą.

b) *Skiriamąjo požymio nebuvimas arba apibūdinantis pobūdis*

Pagal Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalį neregistruojami, remiantis šios dalies b punktu, jokio skiriamąjo požymio neturintys prekių ženklai ir, remiantis minėtos dalies c punktu, prekių ženklai, sudaryti tik iš žymenų arba nuorodų, kurie prekyboje gali būti naudojami žymėti rūšį, kokybę, kiekį, paskirtį, vertę, geografinę kilmę arba prekių pagaminimo ar paslaugų suteikimo laiką ar kitas prekių ar paslaugų savybes. Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies c punktas neleidžia vienai įmonei įgyti išimtinių teisių į nurodytus žymenis ar nuorodas dėl jų, kaip prekių ženklo, įregistravimo. Šia nuostata siekiama bendrojo intereso tikslo, reikalaujančio, kad tokius žymenis ar nuorodas galėtų laisvai naudoti visi.

Pirmosios instancijos teismas tris kartus nusprendė, jog Vidaus rinkos derinimo tarnybos (prekių ženklams ir pramoniniam dizainui) (VRDT) apeliacinė taryba padarė klaidą, manydama, kad nagrinėjami žymenys yra skiriamieji arba apibūdinantys.

Pirmiausia byloje **Celltech prieš VRDT (CELLTECH)** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Apeliacinė taryba neįrodė, jog žodinis žymuo CELLTECH, reiškiantis „cell technology“ (ląstelinė technologija), apibūdina atitinkamas farmacijos sričiai priklausančias prekes ir paslaugas¹²⁴. Iš tiesų nebuvo paaiškinta, kaip šie žodžiai pateikia informaciją apie paraiš-

¹²³ Sprendimas *Eden prieš VRDT (Prinokusios braškės kvapas)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹²⁴ Sprendimas *Celltech prieš VRDT (CELLTECH)*, nurodytas 122 išnašoje.

koje įregistruoti prekių ženklą nurodytų prekių ir paslaugų paskirtį bei rūšį, būtent apie būdą, kaip šios prekės ir paslaugos naudojamos taikant ląstelinę technologiją ar kaip per šį procesą jos pagaminamos. Kadangi Apeliacinė taryba taip pat neįrodė, kad nagrinėjamas žodinis žymuo neturi skiriamojo požymio Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies b punkto prasme, Pirmosios instancijos teismas jos sprendimą panaikino.

Be to, byloje **Deutsche Post EURO EXPRESS prieš VRDT (EUROPREMIUM)** Apeliacinė taryba nusprendė, kad prekių ženklą EUROPREMIUM vartotojai gali suvokti kaip paraiškoje įregistruoti prekių ženklą nurodytų prekių ir paslaugų išskirtinės kokybės ir europinės kilmės nuorodą¹²⁵. Pirmosios instancijos teismas, padaręs išvadą, kad žymenį sudarantys žodžiai „euro“ ir „premium“ neapibūdina ieškovės nurodytų prekių ir paslaugų, šiuo atveju susijusių su pašto gabenimu, šį sprendimą panaikino. Be to, kadangi žymuo EUROPREMIUM, kaip visuma, taip pat neleidžia atitinkamai visuomenės daliai nustatyti tiesioginės ir konkrečios sąsajos su nagrinėjamomis prekėmis ir paslaugomis, Apeliacinės tarybos sprendimas turi būti panaikintas.

Galiausiai byloje **Peek & Cloppenburg prieš VRDT (Cloppenburg)** Apeliacinė taryba padarė išvadą, kad žodinio žymens „Cloppenburg“ „mažmeninės prekybos paslaugoms“ įregistravimą draudžia absoliutus atmetimo pagrindas, nes šis žymuo nurodo būtent Vokietijos miestą¹²⁶. Tačiau Pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas bylą išplėstinėje kolegijoje, nusprendė, jog iš esmės Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies c punktas nedraudžia įregistruoti geografinių pavadinimų, kurių nežino suinteresuota visuomenės dalis arba kurie nežinomi bent jau kaip žymintys geografinę vietovę, arba pavadinimų, dėl kurių, turint omeny apibūdinamos vietovės požymius, neįtikėtina, jog suinteresuota visuomenės dalis gali manyti, kad atitinkamų prekių ar paslaugų kategorija kilusi iš šios vietovės arba kad ten ji buvo sukurta. Šioje byloje ne visi ginčijamame sprendime pateikti motyvai siekiant įrodyti, kad paprastas Vokietijos vartotojas žino žymenį kaip geografinę vietovę, buvo įtikinantys. Prie šių aplinkybių prisidėjo ir tai, kad Apeliacinė taryba teisiškai neįrodė, jog atitinkamos visuomenės dalies požiūriu yra ryšys tarp Cloppenburg miesto arba regiono ir nagrinėjamų paslaugų kategorijos arba kad galima pagrįstai manyti, jog žodis „Cloppenburg“, šios visuomenės požiūriu, gali reikšti nagrinėjamos paslaugų kategorijos geografinę kilmę. Taigi Pirmosios instancijos teismas Apeliacinės tarybos sprendimą panaikino.

Tačiau buvo nuspręsta, kad yra apibūdinantys arba neturi skiriamojo požymio šie žymenys: *SnTEM*, *SnPUR* ir *SnMIX* metalo pusgaminiams¹²⁷; žodinis žymuo *BIOKNOWLEDGE* prekėms, apimančioms informaciją apie organizmus arba suteikiančioms galimybę su ja susipažinti¹²⁸; keli vaizdiniai, tiesiogiai primenantys kortų žaidimus, žymenys, skirti šioms prekėms¹²⁹; žodinis žymuo „*MunichFinancialServices*“ finansinėms paslaugoms¹³⁰; žodinis

¹²⁵ Sprendimas *Deutsche Post EURO EXPRESS prieš VRDT (EUROPREMIUM)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹²⁶ Sprendimas *Peek & Cloppenburg prieš VRDT (Cloppenburg)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹²⁷ Sprendimas *Wieland-Werke prieš VRDT (SnTEM, SnPUR, SnMIX)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹²⁸ Sprendimas *Proteome prieš VRDT (BIOKNOWLEDGE)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹²⁹ Sprendimas *Naipes Heraclio Fournier prieš VRDT – France Cartes (Kortų žaidimo kortas, Vėzdo raitelis, Kardo karalius)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³⁰ Sprendimas *Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft prieš VRDT (MunichFinancialServices)*, nurodytas 122 išnašoje.

žymuo ROCKBASS muzikos instrumentams ir priedams¹³¹; žodinis žymuo PAPERLAB kompiuterinei įrangai ir popieriaus kontrolei bei bandymams skirtai matavimo įrangai¹³²; žodiniai žymenys *DigiFilm* ir *DigiFilmMaker* skaitmeninių duomenų įrašymo, saugojimo ir apdorojimo įrangai¹³³; žodinis žymuo LIVE RICHLY finansinėms ir monetarinėms paslaugoms¹³⁴; žodinis žymuo CARGO PARTNER krovinių pervežimo, prekių pakavimo ir sandėliavimo paslaugoms¹³⁵; permatomo limonado butelio, kurio viršutinės ir apatinės dalių paviršius yra nelygus, forma¹³⁶ ir dvi žiebtuvėlių formos atitinkamai elektriniam žiebtuvėliui ir žiebtuvėliui su akmenuku¹³⁷. Be to, buvo nuspręsta, kad žodinis žymuo TOP neturi skiriamąjo požymio, nes jis negali būti laikomas tinkamu atskirti juo ženklinamų prekių komercinę kilmę ir todėl atlikti esminę prekių ženklo funkciją¹³⁸.

c) *Grėsmė viešajai tvarkai arba nusistovėjusiems moralės principams*

Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies f punkte numatyta, kad neregistruojami „prekių ženklai, prieštaraujantys viešajai tvarkai arba nusistovėjusiems moralės principams“. Byloje **Sportwetten prieš VRDT – Intertops Sportwetten (INTERTOPS)** ieškovė pateikė prašymą šiuo pagrindu panaikinti vaizdinį lažybų paslaugoms įregistruotą prekių ženklą po to, kai VRDT šį prašymą atmetė¹³⁹. Savo argumentus ieškovė grindė tuo, kad pagal nacionalinės teisės aktus, leidžiančius tik nacionalinių kompetentingų institucijų licenciją turinčioms įmonėms teikti su lažybomis susijusias paslaugas, prekės ženklo turėtojai draudžiama Vokietijoje teikti nagrinėjamas paslaugas ir jas reklamuoti. Šis skundas Pirmosios instancijos teismui suteikė galimybę nurodyti, kad siekiant įvertinti, ar prekių ženklas prieštarauja viešajai tvarkai ar nusistovėjusiems moralės principams, reikia nagrinėti patį prekių ženklą, tai yra žymenį prekių ženklo paraiškoje nurodytų prekių ir paslaugų atžvilgiu, todėl aplinkybė, kad prekių ženklo turėtojai draudžiama Vokietijoje teikti nagrinėjamas paslaugas ir jas reklamuoti, negali būti laikoma susijusia su šiam prekių ženklui būdingais požymiais ir pats prekių ženklas dėl to negali tapti prieštarujančiu viešajai tvarkai arba nusistovėjusiems moralės principams.

¹³¹ Sprendimas *Wilfer prieš VRDT (ROCKBASS)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³² Sprendimas *Metso Paper Automation prieš VRDT (PAPERLAB)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³³ Sprendimas *CeWe Color prieš VRDT (DigiFilm et DigiFilmMaker)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³⁴ Sprendimas *Citicorp prieš VRDT (LIVE RICHLY)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³⁵ Sprendimas *Cargo Partner prieš VRDT (CARGO PARTNER)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³⁶ Sprendimas *Almdudler-Limonade prieš VRDT (Limonado butelio forma)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³⁷ Sprendimas *BIC prieš VRDT (Žiebtuvėlio su akmenuku forma)*, nurodytas 122 išnašoje, ir Sprendimas *BIC prieš VRDT (Elektroninio žiebtuvėlio forma)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³⁸ Sprendimas *Sunrider prieš VRDT (TOP)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹³⁹ Sprendimas *Sportwetten prieš VRDT – Intertops Sportwetten (INTERTOPS)*, nurodytas 122 išnašoje.

2. Santykiniai atsisakymo registruoti pagrindai

Iš 42 sprendimų, kuriuose buvo analizuojamas apeliacinių tarybų santykinų atsisakymo registruoti pagrindų vertinimas, Pirmosios instancijos teismas devyniais atvejais panaikino jų sprendimus¹⁴⁰. Pagrindinis šių Pirmosios instancijos teismo sprendimų įnašas susijęs, pirma, su žodinių žymenų ir sudėtinių vaizdinių žymenų palyginimu ir, antra, su apsauga, suteikta dėl prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų.

¹⁴⁰

Pirmosios instancijos teismo sprendimai: 2005 m. balandžio 20 d. Sprendimai *Faber Chimica prieš VRDT – Nabersa (Faber)*, T-211/03; *Atomic Austria prieš VRDT – Fabricas Agrupadas de Muñecas de Onil (ATOMIC Blitz)*, T-318/03; 2005 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Reemark prieš VRDT – Bluenet (Westlife)*, T-22/04; 2005 m. birželio 15 d. Sprendimas *Spa Monopole prieš VRDT – Spaform (SPAFORM)*, T-186/04; Sprendimas *Shaker prieš VRDT – Limiñana y Botella (Limoncello della Costiera Amalfitana shaker)*, T-7/04 (pateiktas apeliacinis skundas, C-334/05 P); 2005 m. liepos 7 d. Sprendimas *Miles International prieš VRDT – Biker Miles (Biker Miles)*, T-385/03; 2005 m. liepos 14 d. Sprendimas *Reckitt Benckiser (España) prieš VRDT – Aladin (ALADIN)*, T-126/03; 2005 m. spalio 5 d. Sprendimas *Bunker & BKR prieš VRDT – Marine Stock (B.K.R.)*, T-423/04, ir 2005 m. lapkričio 17 d. Sprendimas *Biofarma prieš VRDT – Bausch & Lomb Pharmaceuticals (ALREX)*, T-154/03, dar nepaskelbti Rinkinyje. 33 Pirmosios instancijos teismo sprendimai, kuriuose buvo nuspręsta nepanaikinti: 2005 m. vasario 1 d. Sprendimas *SPAG prieš VRDT – Dann ir Backer (HOOLIGAN)*, T-57/03; 2005 m. vasario 15 d. Sprendimas *Lidl Stiftung prieš VRDT – REWE-Zentral (LINDENHOF)*, T-296/02; Sprendimas *Cerveceria Modelo prieš VRDT – Modelo Continente Hipermercados (NEGRA MODELO)*, T-169/02; 2005 m. kovo 1 d. Sprendimai *Fusco prieš VRDT – Fusco International (ENZO FUSCO)*, T-185/03; *Sergio Rossi prieš VRDT – Sissi Rossi (SISSI ROSSI)*, T-169/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-214/05 P), dar nepaskelbti Rinkinyje; 2005 m. kovo 8 d. Sprendimas *Leder & Schuh prieš VRDT – Schuhpark Fascies (JELLO Schuhpark)*, T-32/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje; 2005 m. kovo 9 d. Sprendimas *Osotspa prieš VRDT – Distribution & Marketing (Hai)*, T-33/03; 2005 m. kovo 16 d. Sprendimas *L'Oréal prieš VRDT – Revlon (FLEXI AIR)*, T-112/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-235/05 P), dar nepaskelbti Rinkinyje; 2005 m. balandžio 13 d. Sprendimai *Duarte y Beltrán prieš VRDT – Mirato (INTEA)*, T-353/02; *Gillette prieš VRDT – Wilkinson Sword (RIGHT GUARD XTREME sport)*, T-286/03, dar nepaskelbti Rinkinyje; 2005 m. balandžio 20 d. Sprendimas *Krüger prieš VRDT – Calpis (CALPICO)*, T-273/02; 2005 m. balandžio 21 d. Sprendimas *PepsiCo prieš VRDT – Intersnack Knabber-Gebäck (RUFFLES)*, T-269/02; Sprendimas *Ampafrance prieš VRDT – Johnson & Johnson (monBeBé)*, T-164/03; 2005 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Chum prieš VRDT – Star TV (STAR TV)*, T-359/02; 2005 m. gegužės 11 d. Sprendimas *Grupo Sada prieš VRDT – Sada (GRUPO SADA)*, T-31/03; Sprendimas *CM Capital Markets prieš VRDT – Caja de Ahorros de Murcia (CM)*, T-390/03; 2005 m. gegužės 25 d. Sprendimai *Creative Technology prieš VRDT – Vila Ortiz (PC WORKS)*, T-352/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-314/05 P); *Spa Monopole prieš VRDT – Spa-Finders Travel Arrangements (SPA-FINDERS)*, T-67/04; *TeleTech Holdings prieš VRDT – Teletech International (TELETECH GLOBAL VENTURES)*, T-288/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-312/05 P); 2005 m. birželio 7 d. Sprendimas *Lidl Stiftung prieš VRDT – REWE-Zentral (Salvita)*, T-303/03; 2005 m. birželio 22 d. Sprendimas *Plus prieš VRDT – Bälz et Hiller (Turkish Power)*, T-34/04 (pateiktas apeliacinis skundas, C-324/05 P); 2005 m. birželio 28 d. Sprendimas *Canali Ireland prieš VRDT – Canal Jean (CANAL JEAN CO. NEW YORK)*, T-301/03; 2005 m. liepos 13 d. Sprendimas *Murúa Entrena prieš VRDT – Bodegas Murúa (Julián Murúa Entrena)*, T-40/03; 2005 m. liepos 14 d. Sprendimas *Wassen International prieš VRDT – Stroschein Gesundkost (SELENIUM-ACE)*, T-312/03; 2005 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Alcon prieš VRDT – Biofarma (TRAVATAN)*, T-130/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-412/05 P); 2005 m. spalio 27 d. Sprendimas *Éditions Albert René prieš VRDT – Orange (MOBILIX)*, T-336/03; 2005 m. lapkričio 23 d. Sprendimas *Sofass prieš VRDT – Sodipan (NICKY)*, T-396/04; 2005 m. lapkričio 24 d. Sprendimai *Sadas prieš VRDT – LTJ Diffusion (ARTHUR ET FELICIE)*, T-346/04; *Simonds Farsons Cisk prieš VRDT – Spa Monopole (KINJI by SPA)*, T-3/04; *GfK prieš VRDT – BUS (Online Bus)*, T-135/04; 2005 m. gruodžio 8 d. Sprendimas *Castellblanch prieš VRDT – Champagnes Roederer (CRISTAL CASTELLBLANCH)*, T-29/04, dar nepaskelbti Rinkinyje; 2005 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Arysta Lifescience prieš VRDT – BASF (CARPOVIRUSINE)*, T-169/04, ir 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *RB Square Holdings Spain prieš VRDT – Unelko (cleanx)*, T-384/04, dar nepaskelbti Rinkinyje.

a) *Sudėtiniai vaizdiniai prekių ženklai ir žodiniai prekių ženklai*

2005 metais dėl vienos arba kelių galimybių supainioti žodinius žymenis ir sudėtinius vaizdinius žymenis, sudarytus iš dviejų ar kelių žymenų kategorijų, derinančių, pavyzdžiui, raides ir piešinį, vertinimo klaidų, buvo panaikinti keturi Apeliacinės tarybos sprendimai.

Taigi byloje **Faber Chimica prieš VRDT – Nabersa (Faber)** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad VRDT klaidingai manė, jog žodinis prekių ženklas „naber“ ir sudėtinis vaizdinis prekių ženklas, kuris, apima, akivaizdu, ne tik žodinį elementą „faber“, bet ir svarbų vaizdinį aspektą, sudarytą iš išgalvoto derinio, kuriam prireikė conceptualaus mąstymo, yra vizualiai panašūs¹⁴¹. Šiame sprendime Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad abu žymenys fonetiniu požiūriu skiriasi, todėl, atlikęs visapusišką vertinimą, kuriame atsižvelgė būtent į tai, kad suinteresuota visuomenė turi specialių žinių, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nagrinėjami žymenys nėra panašūs.

Be to, byloje **Shaker prieš VRDT – Limiñana y Botella (Limoncello della Costiera Amalfitana shaker)** Pirmosios instancijos teismas, nuspręsdamas priešingai nei Apeliacinė taryba, kad sudėtiniame vaizdiniame prekių ženkle, sudarytame iš apvalios citrinomis papuoštos lėkštės ir žodinio žymens *Limoncello*, vaizdinis elementas yra dominuojantis ir neturi jokio panašumo su ankstesniu žodiniu prekių ženklu LIMONCHELO, paneigė Apeliacinės tarybos vertinimą¹⁴².

Be to, byloje **Miles Handesgesellschaft International prieš VRDT – Biker Miles (Biker Miles)** Apeliacinė taryba neteisingai nusprendė, jog tam tikri vaizdiniai elementai (būtent apskritime pavaizduotas kelias) ir žodinis elementas („biker“) yra svarbūs bendram vaizdinio prekių ženklo kuriamam įspūdžiui, nors jame iš tiesų dominavo kitas žodinis elementas („miles“), sukeliantis galimybę jį supainioti su ankstesniu žodiniu prekių ženklu MILES¹⁴³.

Galiausiai byloje **Bunker & BKR prieš VRDT – Marine Stock (B.K.R.)** Apeliacinė taryba teisingai nustatė sudėtinio vaizdinio prekių ženklo (žymuo B.K.R.) dominuojantį elementą, tačiau, kita vertus, netinkamai įvertino jo vizualų ir fonetinį panašumą su ankstesniu žodiniu prekių ženklu (BK RODS)¹⁴⁴.

b) *Dėl prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų suteiktos apsaugos apimtis*

Pagal Reglamento Nr. 40/94 43 straipsnio 2 dalį pareiškėjo prašymu padavęs protestą ankstesnio Bendrijos prekių ženklo savininkas turi pateikti įrodymus, kad penkerius metus iki Bendrijos prekių ženklo paraiškos paskelbimo ankstesnis Bendrijos prekių ženklas Bendrijoje iš tikrųjų buvo naudojamas žymint prekes ar paslaugas, kurioms jis įregistruotas ir

¹⁴¹ Sprendimas *Faber Chimica prieš VRDT – Nabersa (Faber)*, nurodytas 140 išnašoje.

¹⁴² Sprendimas *Shaker prieš VRDT – Limiñana y Botella (Limoncello della Costiera Amalfitana shaker)*, nurodytas 140 išnašoje.

¹⁴³ Sprendimas *Miles International prieš VRDT – Biker Miles (Biker Miles)*, nurodytas 140 išnašoje.

¹⁴⁴ Sprendimas *Bunker & BKR prieš VRDT – Marine Stock (B.K.R.)*, nurodytas 140 išnašoje.

kurias savininkas mini pagrįsdamas protestą, arba kad yra rimtų priežasčių ženklo nenaudoti, jeigu tą dieną ankstesnis prekių ženklas yra registruotas ne mažiau kaip penkerius metus. Taip pat pagal šią nuostatą, „jeigu ankstesnis Bendrijos prekių ženklas buvo naudojamas žymėti tikrai dalį prekių ar paslaugų, kurioms jis yra įregistruotas, nagrinėjant protestą, prekių ženklas laikomas įregistruotu tikrai tai prekių ar paslaugų daliai“. Reglamento Nr. 40/94 43 straipsnio trečia dalis nurodo, kad šie principai taikomi ir ankstesnių nacionalinių prekių ženklų atžvilgiu.

2005 metais priimti trys sprendimai patikslino naudojimo iš tikrųjų sąvoką ir dėl šio naudojimo suteiktos apsaugos apimtį.

Visų pirma dėl naudojimo iš tikrųjų sąvokos Pirmosios instancijos teismas savo sprendimuose **GfK prieš VRDT** ir **Castellblanch prieš VRDT** patvirtino, kad tokio naudojimo įrodymas „apima taip pat ir ankstesnio prekių ženklo naudojimo tokia forma, kurios skiriasi elementai, jeigu jie nepakeičia išskirtinio ženklo pobūdžio, kuris buvo ženklo įregistravimo metu, įrodymą“¹⁴⁵.

Antra, byloje **Reckitt Benckiser (España) prieš VRDT – Aladin (ALADIN)** Pirmosios instancijos teismas patikslino prekių, saugomų dėl prekių ženklo dalinio naudojimo iš tikrųjų, apimtį¹⁴⁶. Pirmosios instancijos teismas išaiškino, kad Reglamento Nr. 40/94 43 straipsnio 2 dalyje esančia nuoroda į dalinį naudojimą siekiama išvengti, kad iš dalies naudojamas prekių ženklas būtų plačiai saugomas remiantis tik tuo, kad jis buvo įregistruotas plačiam prekių ar paslaugų asortimentui. Todėl, jei prekių ženklas buvo įregistruotas pakankamai plačiai prekių ar paslaugų kategorijai, kad būtų galima jį suskirstyti į kelias subkategorijas, kurias galima vertinti autonomiškai, dėl įrodyto prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų žymint dalį šių prekių ar paslaugų, vykstant protesto procedūrai, suteikiama apsauga tik vienai ar kelioms subkategorijoms, kurioms priklauso prekės ar paslaugos, kurioms prekių ženklas yra faktiškai naudojamas. Kita vertus, jei prekių ženklas buvo įregistruotas prekėms ar paslaugoms, apibrėžtomis taip tiksliai ir ribotai, kad neįmanoma atitinkamos kategorijos suskirstyti į reikšmingas dalis, tuomet prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų žymint minėtas prekes arba paslaugas įrodymas, nagrinėjant protestą, apima visą šią kategoriją.

Šioje byloje pateikdama neginčijamą prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų žymint „prekę metalui poliruoti, sudarytą iš poliruojančia medžiaga impregnuotos medvilnės (stebuklinga medvilnė)“, kuri yra pagal ankstesniu prekių ženklų žymimų prekių subkategoriją „prekę metalui poliruoti“, įrodymą, ieškovė teisingai įrodė prekių ženklo naudojimą iš tikrųjų žymint visą šią subkategoriją. Todėl, nagrinėjant protestą ankstesnį prekių ženklą laikydama įregistruotu tik „prekei metalui poliruoti, sudarytai iš poliruojančia medžiaga impregnuotos medvilnės (stebuklinga medvilnė)“, Apeliacinė taryba klaidingai taikė Reglamento Nr. 40/94 43 straipsnio 2 ir 3 dalis.

¹⁴⁵ Sprendimas *GfK prieš VRDT – BUS (Online Bus)*, nurodytas 140 išnašoje, ir sprendimas *Castellblanch prieš VRDT – Champagne Roederer (CRISTAL CASTELLBLANCH)*, nurodytas 140 išnašoje.

¹⁴⁶ Sprendimas *Reckitt Benckiser (España) prieš VRDT – Aladin (ALADIN)*, nurodytas 140 išnašoje.

3. Formos ir procedūros klausimai

a) *Procedūra Apeliacinėje taryboje*

Procedūrų *ex parte* kalba

Reglamento Nr. 40/94 115 straipsnio 4 dalis, įtvirtinanti procedūroms *ex parte* VRDT taikytinas kalbines nuostatas, nurodo, jog procedūros kalba yra kalba, kuria buvo paduota Bendrijos prekių ženklo paraiška. Ta pati nuostata suteikia VRDT galimybę rašytinius pranešimus pareiškėjui siųsti antrąja jo nurodyta kalba, jei Bendrijos prekių ženklo paraiška buvo paduota tokia kalba, kuri nėra viena iš VRDT kalbų. Pagal teismo praktiką procedūrą sudaro visuma veiksmų, kurie turi būti atlikti nagrinėjant paraišką, todėl sąvoka „procedūriniai dokumentai“ Reglamento Nr. 40/94 115 straipsnio 4 dalies prasme apima visus Bendrijos prekių ženklo paraiškai nagrinėti pagal Bendrijos teisės aktus reikalaujamus arba juose numatytus dokumentus, įskaitant tuos, kurie būtini šiam nagrinėjimui, nesvarbu, ar tai yra pranešimai, prašymai dėl klaidų ištaisymo ar paaiškinimų ar kiti dokumentai. Visus šiuos procedūrinius dokumentus VRDT turi parengti ta kalba, kuri buvo naudota pateikiant paraišką¹⁴⁷.

Byloje **Sunrider prieš VRDT (TOP)** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad išsiųsdama ieškovei kelis dokumentus anglų kalba, nors paraiška buvo pateikta graikų, o anglų joje buvo nurodyta tik kaip antroji, VRDT pažeidė Reglamento Nr. 40/94 115 straipsnio 4 dalį¹⁴⁸. Tačiau Pirmosios instancijos teismas atsisakė panaikinti Apeliacinės tarybos sprendimą, nes iš ieškovės pateiktų dokumentų buvo matyti, kad ji galėjo visiškai suprasti atitinkamus pranešimus, todėl jos teisės į gynybą nebuvo pažeistos.

Įrodinėjimo taisyklės

— **Faktinės aplinkybės ir įrodymai, pateikti vykstant procedūroms *ex parte* Apeliacinėje taryboje**

Pagal Reglamento Nr. 40/94 59 straipsnio trečią sakinį apeliacijų dėl ekspertų sprendimų atveju per keturis mėnesius nuo pranešimo apie šiuos sprendimus dienos turi būti paduodamas rašytinis pareiškimas, kuriame nurodomi apeliacijos pagrindai.

Byloje **Wilfer prieš VRDT (ROCKBASS)** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ši nuostata negali būti aiškinama taip, kad ji draudžia atsižvelgti į naujas faktines aplinkybes ar įrodymus, kurie, nagrinėjant apeliaciją dėl absoliutaus atsisakymo pagrindo, buvo pateikti pasibaigus terminui pateikti apeliacijos pagrindus¹⁴⁹. Iš tikrųjų, Pirmosios instancijos teismo nuomone, Reglamento Nr. 40/94 74 straipsnio 2 dalis, kuri numato, kad VRDT gali neatsižvelgti į faktus, kurių šalys nenurodė, arba į įrodymus, kurių jos nepateikė laiku, Apeliacinei tarybai suteikia diskreciją atsižvelgti į papildomą informaciją, pateiktą pasibaigus

¹⁴⁷ 2003 m. rugsėjo 9 d. Teisingumo Teismo *Kik prieš VRDT*, C-361/01 P, Rink. p. I-8283.

¹⁴⁸ Sprendimas *Sunrider prieš VRDT (TOP)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹⁴⁹ Sprendimas *Wilfer prieš VRDT (ROCKBASS)*, nurodytas 122 išnašoje.

šiam terminui. Tačiau nors Apeliacinė taryba neteisingai atsisakė nagrinėti ieškovės pareiškimą, pateiktą likus devynioms dienoms iki Apeliacinės tarybos sprendimo priėmimo, Pirmosios instancijos teismas šio sprendimo nepanaikino, nes nagrinėjamame pareiškime nebuvo naujų argumentų ar įrodymų, galinčių daryti įtaką ginčijamo sprendimo esmei.

— Prašymas pateikti ankstesnio prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų įrodymų

Pagal Reglamento Nr. 40/94 43 straipsnio 2 ir 3 dalis, nagrinėjant pagal šio reglamento 42 straipsnį pateiktą protestą, daroma prielaida, kad ankstesnis prekių ženklas buvo iš tikrųjų naudojamas tol, kol paraišką pateikęs asmuo nepateikė prašymo pateikti tokio naudojimo įrodymų. Pateikus tokį prašymą, protestą padavusiai šaliai atsiranda pareiga įrodyti naudojimą iš tikrųjų (arba nenaudojimą pagrindžiančių motyvų buvimą), kurios neįvykdžius jos protestas atmetamas. Kad atsirastų ši pareiga, prašymas turi būti aiškus ir VRDT pateiktas laiku.

Byloje **L'Oréal prieš VRDT – Revlon (FLEXI AIR)** Apeliacinė taryba nusprendė, kad *L'Oréal* prašymas pateikti ankstesnio prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų, kuriuo rėmėsi protestą padavusi *Revlon*, įrodymą nebuvo paduotas per nustatytą terminą, todėl, priimant sprendimą dėl protesto, į jį neturėjo būti atsižvelgta¹⁵⁰. Pirmosios instancijos teismas patvirtino šį vertinimą, nuspręsdamas, kad ankstesnio prekių ženklo naudojimas iš tikrųjų yra klausimas, kuris, kai jį iškelia prekių ženklo paraišką pateikęs asmuo, turi būti išspręstas iki sprendimo dėl paties protesto priėmimo. Be to, tai, kad Apeliacinė taryba nepaminėjo prašymo pateikti naudojimo iš tikrųjų įrodymo, nors ieškovė jį pateikė pakartotinai, negali pateisinti ginčijamo sprendimo panaikinimo, nes faktinės aplinkybės išliko tapačios toms, kurias nagrinėjo Protestų skyrius, todėl Apeliacinė taryba, kaip ir Protestų skyrius, teisėtai galėjo padaryti išvadą, kad jai subsidiariai paduotas prašymas jai nebuvo pateiktas per tinkamą terminą.

— Įrodinėjimo laisvė

Pirmosios instancijos teismas pateikė svarbių patikslinimų dėl įrodinėjimo laisvės apeliacinėse tarybose. Byloje **Atomic Austria prieš VRDT – Fabricas Agrupadas de Muñecas de Onil (ATOMIC Blitz)** VRDT, manydama, kad prie protestą padavusios šalies pateiktų registracijos pažymėjimų nebuvo pridėti nagrinėjamų prekių ženklų registracijos pratęsimo įrodymai, protestą atmetė¹⁵¹. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, pirma, kad protestą padavusi šalis gali laisvai pasirinkti įrodymus, kuriuos, jos nuomone, reikia pateikti VRDT siekiant pagrįsti savo protestą, ir, antra, VRDT turi išnagrinėti visus pateiktus elementus, kad išsiaiškintų, ar jie iš tikrųjų yra ankstesnio prekių ženklo įregistravimo ar jo paraiškos padavimo įrodymai, ir neturi teisės iš karto atmesti tam tikrų įrodymų kaip nepriimtinių dėl jų formos. Iš tiesų, jei būtų pripažinta, kad VRDT gali nustatyti pateiktinų įrodymų formos reikalavimus, tai tam tikrais atvejais šalys tokių įrodymų negalėtų pateikti, pavyzdžiui, jei nacionalinis patentų biuras neparengtų oficialaus dokumento, patvirtinančio prekių ženklo registracijos pratęsimą. Šioje byloje VRDT atmetė protestą, grindžiamą ieškovės pateiktais registracijos pažymėjimais, remdamasi prekių ženklų galiojimo trukmės pagal Austrijos teisę

¹⁵⁰ Sprendimas *L'Oréal prieš VRDT – Revlon (FLEXI AIR)*, nurodytas 140 išnašoje.

¹⁵¹ Sprendimas *Atomic Austria prieš VRDT – Fabricas Agrupadas de Muñecas de Onil (ATOMIC Blitz)*, nurodytas 140 išnašoje.

prezumpcija. Ši prezumpcija teisiškai buvo tiksli, tačiau, jei VRDT būtų ją patikrinusi Austrijos teisės atžvilgiu, kaip ir turėjo padaryti, ji būtų nustačiusi, kad prezumpcija turėjo būti paneigta. Taigi Pirmosios instancijos teismas Apeliacinės tarybos sprendimą panaikino.

— Protingo termino principo taikymas apeliacinėse tarybose

Sprendime **Sunrider prieš VRDT (TOP)** Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad protingo termino laikymosi principas taikomas vykstant procedūroms įvairiuose VRDT padaliniuose, įskaitant ir procedūras apeliacinėse tarybose, bet, kaip ir kitose srityse, kuriose taikomas šis principas, jo pažeidimas, net jeigu įrodytas, nesukelia ginčijamo sprendimo panaikinimo visais atvejais¹⁵².

b) Procesas Pirmosios instancijos teisme

VRDT reikalavimų priimtinumas

2005 metais taip pat buvo gausu sprendimų, priimtų dėl VRDT reikalavimų, kuriais ši arba pasikliauna Pirmosios instancijos teismo nuožiūra, arba prašo panaikinti vienos iš savo apeliacinių tarybų sprendimus, priimtinumą.

Taigi byloje **Reemark prieš VRDT – Bluenet (Westlife)** VRDT išreiškė savo valią palaikyti ieškovės nurodytus reikalavimus ir ieškinio pagrindus, tačiau formaliai ji paprašė atmesti ieškinį tik dėl to, kad manė esanti įpareigota tai daryti, atsižvelgiant į Pirmosios instancijos teismo praktiką¹⁵³. Šioje byloje, kaip, beje, ir byloje **Spa Monopole prieš VRDT – Spafarm (SPAFORM)**¹⁵⁴, Pirmosios instancijos teismas priminė principą, pagal kurį procese, kuriame nagrinėjamas ieškinys dėl VRDT apeliacinės tarybos priimto sprendimo, susijusio su protesto procedūra, VRDT savo Pirmosios instancijos teisme pateiktoje pozicijoje neturi teisės pakeisti ginčo ribų, kurias nustatė atitinkamai prekių ženklo paraišką padavęs asmuo ir protestą padavęs asmuo pateiktuose reikalavimuose ir tvirtinimuose¹⁵⁵. Tačiau Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad iš šios teismo praktikos neišplaukia, kad VRDT yra įpareigota prašyti atmesti ieškinį, pareikštą dėl vienos iš jos apeliacinių tarybų sprendimo, nes, nors VRDT neturi reikalaujamo subjektiškumo pareikšti ieškinį dėl Apeliacinės tarybos sprendimo, tačiau ji neprivalo nuolat ginti bet kokio ginčijamo Apeliacinės tarybos sprendimo arba būtinai prašyti atmesti bet kokią ieškinį dėl tokio sprendimo. Taigi Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad VRDT galėjo, nekeisdama ginčo ribų, pasirinktinai prašyti patenkinti vienos ar kitos šalies reikalavimus ir pateikti argumentus šios šalies nurodytiems pagrindams palaikyti. Tačiau, kaip ir byloje *Reemark prieš VRDT*, jis priminė, kad VRDT negali pateikti savarankiškų reikalavimų dėl panaikinimo arba nurodyti panaikinimo pagrindų, kurių kitos šalys nebuvo nurodžiusios.

¹⁵² Sprendimas *Sunrider prieš VRDT (TOP)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹⁵³ Sprendimas *Reemark prieš VRDT – Bluenet (Westlife)*, nurodytas 140 išnašoje.

¹⁵⁴ Sprendimas *Spa Monopole prieš VRDT – Spafarm (SPAFORM)*, nurodytas 140 išnašoje.

¹⁵⁵ 2004 m. spalio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vedial prieš VRDT*, C-106/03 P, dar nepaskelbto Rinkinyje, 26–38 punktai.

Byloje **Peek & Cloppenburg prieš VRDT (Cloppenburg)**, susijusioje su procedūra *ex parte*, VRDT iš esmės palaikė ieškovės reikalavimą panaikinti skundžiamą sprendimą, bet padarė išvadą, kad toks požiūris reikštų ieškovės prašymo pripažinimą, dėl ko Pirmosios instancijos teismui nebereiktų priimti sprendimo¹⁵⁶. Dėl šios priežasties VRDT atsisakė pateikti konkretų reikalavimą ir, vykstant posėdžiui, pasiklioė Pirmosios instancijos teismo nuožiūra. Priminęs pirmiau nurodytus principus ir juos pritaikęs procedūrose *ex parte*, Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad VRDT aiškiai išreiškė savo valią palaikyti ieškovės pareikštus reikalavimus ir nurodytą pagrindą. Taigi jis perkvalifikavo VRDT reikalavimus ir nusprendė, kad iš esmės pastaroji prašė patenkinti ieškovės reikalavimus. Be to, priešingai tam, ką teigė VRDT, dėl šalių argumentų dėl bylos esmės sutapimo ieškinys neprarado savo dalyko, nes Apeliacinės tarybos sprendimas dėl jos nepriklausomumo negalėjo būti nei pakeistas, nei atšauktas.

Naujų faktinių ir teisinių aplinkybių priimtinumas Pirmosios instancijos teisme

Pirmosios instancijos teismas savo sprendime **Solo Italia prieš VRDT – Nuova Sala (PARMITALIA)** pripažino, kad jo vykdoma Apeliacinės tarybos sprendimo teisėtumo kontrolė turi būti atliekama Apeliacinei tarybai pateiktų teisės klausimų atžvilgiu¹⁵⁷. Dėl šios priežasties jis atsisakė nagrinėti ieškinio pagrindą dėl Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (EŽTK) 6 straipsnio pažeidimo, kuris nebuvo nurodytas VRDT.

Laikydamasis to paties siaurinamojo aiškinimo, Pirmosios instancijos teismas savo sprendime **SPAG prieš VRDT – Dann et Backer (HOOLIGAN)** nustatė principą, kad taikant Reglamentą Nr. 40/94 atliekama apeliacinių tarybų sprendimų teisėtumo kontrolė turi būti vykdoma pagal šio reglamento 74 straipsnį, Apeliacinei tarybai pateiktų faktinių ir teisinių ginčo aplinkybių atžvilgiu¹⁵⁸. Konkrečiau kalbant, dėl faktinių ginčo aplinkybių Pirmosios instancijos teismas iš Reglamento Nr. 40/94 74 straipsnio padarė išvadą, kad VRDT negali būti priekaištaujama dėl neteisėtumo faktinių aplinkybių, kurios jai nebuvo nurodytos, atžvilgiu, todėl faktinės aplinkybės, kuriomis remiamasi Pirmosios instancijos teisme, prieš tai jų nenurodžius viename iš VRDT padalinių, turi būti atmestos. Dėl ginčo teisinio apibrėžtumo Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad „teisinės aplinkybės, kuriomis remiamasi Pirmosios instancijos teisme, prieš tai jų nepateikus viename iš VRDT padalinių, tiek, kiek jos susijusios su teisės klausimu, kuris nebūtinas užtikrinant teisingą Reglamento Nr. 40/94 taikymą šalių pateiktų pagrindų ir reikalavimų atžvilgiu, nedaro įtakos Apeliacinės tarybos sprendimo dėl santykinio atmetimo pagrindo taikymo teisėtumui, kadangi jos nepriklauso tokio ginčo, kuris buvo pateiktas nagrinėti Apeliacinei tarybai, teisiniui apibrėžtumui. Taigi jos yra nepriimtinos. Tačiau, kai turi būti laikomasi teisės normos arba turi būti išspręstas teisės klausimas, siekiant užtikrinti teisingą Reglamento Nr. 40/94 taikymą šalių pateiktų pagrindų ir reikalavimų atžvilgiu, su šiuo klausimu susijusia teisine aplinkybe gali būti pirmą kartą remiamasi Pirmosios instancijos teisme.“

¹⁵⁶ Sprendimas *Peek & Cloppenburg prieš VRDT (Cloppenburg)*, nurodytas 122 išnašoje.

¹⁵⁷ 2005 m. gegužės 31 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Solo Italia prieš VRDT – Nuova Sala (PARMITALIA)*, T-373/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁵⁸ Sprendimas *SPAG prieš VRDT – Dann et Backer (HOOLIGAN)*, nurodytas 140 išnašoje. Šiuo klausimu taip pat žr. sprendimą *Citicorp prieš VRDT (LIVE RICHLIY)*, nurodytą 122 išnašoje.

4. Funkcinis VRDT padalinių darbo tęstinumas

Iš funkcinio VRDT padalinių darbo tęstinumo išplaukia, jog Reglamento Nr. 40/94 74 straipsnio 1 dalies (įpareigojančios procedūros dėl santykinų atsisakymo registruoti pagrindų atveju nagrinėti tikrai šalių nurodytus pagrindus ir reikalavimus) taikymo srityje Apeliacinė taryba turi pagrįsti savo sprendimą visomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, kurias atitinkama šalis pateikė per pirmojoje instancijoje sprendimą priėmusiame skyriuje vykusią procedūrą arba vykstant apeliacinei procedūrai, išskyrus Reglamento Nr. 40/94 74 straipsnio 2 dalyje numatytą išimtį (t. y. tai, kad VRDT negali atsižvelgti į faktus ar įrodymus, kurie nebuvo pateikti tinkamu laiku)¹⁵⁹.

Byloje **Focus Magazin Verlag prieš VRDT** Protestų skyrius ieškovės paduotą protestą atmetė remdamasis tuo, kad nepateikusi viso Vokietijoje registruoto savo prekių ženklo registracijos pažymėjimo vertimo, ji neįrodė savo ankstesnio prekių ženklo egzistavimo¹⁶⁰. Savo ruožtu Apeliacinė taryba atsisakė atsižvelgti į pirmą kartą jai pateiktą Vokietijoje atliktos registracijos pažymėjimo vertimą. Pirmosios instancijos teismas šį požiūrį kritikavo remdamasis funkcinio VRDT padalinių darbo tęstinumo principu ir nusprendė, kad nagrinėjamas dokumentas nebuvo pateiktas pavėluotai Reglamento Nr. 40/94 74 straipsnio 2 dalies prasme, kadangi jis buvo pateiktas ieškovės Apeliacinei tarybai pateikto pareiškimo priede, t. y. per Reglamento Nr. 40/94 59 straipsnyje numatytą keturių mėnesių apskundimo terminą¹⁶¹.

Kita vertus, byloje **TeleTech Holdings prieš VRDT – Teletech International (TELETECH GLOBAL VENTURES)** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad jei iš funkcinio VRDT apeliacinių tarybų ir pirmojoje instancijoje sprendimus priimančių skyrių, darbo tęstinumo principo išplaukia, kad pirmosios privalo, atsižvelgdamos į visas reikšmingas teises ir faktines aplinkybes, nagrinėti, ar tuo metu, kai priimamas sprendimas dėl apeliacijos, gali būti teisėtai priimtas naujas sprendimas, kurio rezoliucinė dalis yra tokia pati kaip ir skundžiamo sprendimo, kita vertus, procedūrų dėl santykinų atsisakymo registruoti pagrindų arba dėl santykinų negaliojimo pagrindų atveju funkcinis tęstinumas nesukuria nei pareigos, nei galimybės Apeliacinei tarybai savo atliekamą santykinų negaliojimo pagrindų nagrinėjimą išplėsti faktinių aplinkybių, įrodymų ar pagrindų, kuriais šalys nesirėmė nei Anuliavimo skyriuje, nei Apeliacinėje taryboje, atžvilgiu¹⁶².

¹⁵⁹ 2003 m. rugsėjo 23 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Henkel prieš VRDT – LHS (UK) (KLEENCARE)*, T-308/01, Rink. p. II-3253, 32 punktas. Šiuo klausimu pažymėtina, kad 2005 m. birželio 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1041/2005, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 2868/95, įgyvendinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 172, p. 4) numato, kad „kai apeliacija pateikiama dėl Protestų skyriaus sprendimo, Taryba nagrinėja tik tuos apeliacijos faktus ir įrodymus, kurie buvo pateikti per Protesto skyriaus pagal Reglamento nuostatas ir šias taisykles nustatytą ar nurodytą laiką, nebent Taryba laikytųsi nuomonės, kad, remiantis Reglamento 74 straipsnio 2 dalimi, reikėtų atsižvelgti ir į papildomus arba pridėtinius faktus bei įrodymus“.

¹⁶⁰ 2005 m. lapkričio 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Focus Magazin Verlag prieš VRDT – ECI Telecom (Hi-FOCUS)*, T-275/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁶¹ Šiuo klausimu žr. sprendimą *GfK prieš VRDT – BUS (Online Bus)*, nurodytą 140 išnašoje.

¹⁶² Sprendimas *TeleTech Holdings prieš VRDT – Teletech International (TELETECH GLOBAL VENTURES)*, nurodytas 140 išnašoje.

E. Galimybė susipažinti su dokumentais

2005 m. devyniais Pirmosios instancijos teismo sprendimais, priimtais dėl sprendimų, susijusių su pagal Reglamentą Nr. 1049/2001¹⁶³ pateiktomis paraiškomis dėl galimybės susipažinti su dokumentais, vieno iš jų atžvilgiu buvo patvirtinta, kad Pirmosios instancijos teismas vykdo tik ribotą sprendimų nesuteikti galimybės susipažinti, grindžiamų su visuomenės interesu susijusia išimtimi (Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies a punktas), kontrolę¹⁶⁴, o kitų septynių atžvilgiu – kad valstybės narės reikalavimas atmesti prašymą perduoti iš jos kilusį (arba jos sąskaita parengtą) dokumentą yra privalomas Komisijai ir taip pastarajai draudžia jį perduoti¹⁶⁵.

Devintame sprendime, priimtame byloje **VKI prieš Komisiją**, Pirmosios instancijos teismas nurodė sąlygas, kuriomis institucijos turi nagrinėti paraišką dėl galimybės susipažinti su labai dideliu dokumentų skaičiumi¹⁶⁶. Byloje **Verein für Konsumenteninformation (VKI)**, vykstant konkurencijos procedūrai, per kurią aštuoni Austrijos bankai buvo apkalinti dėl jų dalyvavimo karteliniame susitarime (vadinamasis „club Lombard“), Austrijos vartotojų asociacija paprašė Komisijos leisti susipažinti su savo administracinės bylos medžiaga. Kadangi Komisija visą šią paraišką atmetė, VKI kreipėsi į Pirmosios instancijos teismą su ieškiniu dėl šio sprendimo atmesti paraišką panaikinimo.

Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad, kadangi konkretaus ir individualaus tyrimo, kurį institucija iš esmės privalėjo atlikti atsakydama į paraišką dėl galimybės susipažinti, tikslas – leisti tam tikrai institucijai įvertinti, pirma, kokia apimtimi turi būti taikoma teisės susipažinti išimtis, ir, antra – susipažinimo iš dalies galimybę, tokio tyrimo gali ir nereikėti, jei dėl konkretaus atvejo aplinkybių yra akivaizdu, kad galimybė susipažinti turi būti nesuteikta arba, priešingai – suteikta.

Šioje byloje Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad išimtis, kuriomis rėmėsi Komisija, nebūtinai susijusios su visa „club Lombard“ bylos medžiaga ir kad net dokumentų, su kuriais jos galėjo būti susijusios, atžvilgiu jos galėjo būti taikomos tik kai kurioms jų ištraukoms. Todėl Komisija iš esmės negalėjo atsisakyti atlikti konkretaus ir individualaus kiekvieno iš paraiškoje nurodytų dokumentų tyrimo, kad įvertintų išimčių arba susipažinimo iš dalies galimybės taikymą.

¹⁶³ 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, p. 43).

¹⁶⁴ 2005 m. balandžio 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Sison prieš Tarybą*, T-110/03, T-150/03 ir T-405/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-266/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁶⁵ 2004 m. lapkričio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds prieš Komisiją*, T-168/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-64/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje. Žr. 2005 m. kovo 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Scippacercola prieš Komisiją*, T-187/03, dar nepaskelbtą Rinkinyje; 2005 m. birželio 8 d. Pirmosios instancijos teismo nutartys: *Nuova Agricast prieš Komisiją*, T-139/03; *SIMSA prieš Komisiją*, T-287/03; *Poli Sud prieš Komisiją*, T-295/03; *Tomasetto Achille prieš Komisiją*, T-297/03; *Bieffe prieš Komisiją*, T-298/03, dar nepaskelbtos Rinkinyje, ir *Nuova Faudi prieš Komisiją*, T-299/03, dar nepaskelbta Rinkinyje.

¹⁶⁶ Sprendimas *Verein für Konsumenteninformation prieš Komisiją*, nurodytas 8 išnašoje.

Tačiau Pirmosios instancijos teismas pridūrė, kad leistina šios tyrimo pareigos išimtis taikyti išskirtiniais atvejais, kai dėl dokumentų konkretaus ir individualaus tyrimo administracinis krūvis tampa ypatingai didelis, viršijantis tai, ko gali būti pagrįstai reikalaujama, ribas. Tokiu atveju institucijai išlieka pareiga pabandyti susitarti su pareiškėju tam, kad, pirma, sužinotų (arba pareikalautų jo patikslinti) jo suinteresuotumą gauti nagrinėjamus dokumentus, ir, antra, kad konkrečiai numatytų galimus variantus taikyti mažiau varžančią priemonę nei konkretus ir individualus dokumentų tyrimas. Taigi institucija privalo suteikti pirmenybę tai galimybei, kuri, neviršydama to, ko gali būti pagrįstai reikalaujama, ribų, yra palankiausia pareiškėjo teisės susipažinti atžvilgiu.

Šioje byloje ginčijamas sprendimas nenurodė, kad Komisija konkrečiai ir išsamiai numatė įvairius jai prieinamus galimus variantus siekiant imtis veiksmų, kurie nepagrįstai neapkrautų jos darbu, tačiau, kita vertus, suteiktų ieškovei didesnes galimybes susipažinti su atitinkamais dokumentais bent pagal paraiškos dalį. Todėl Pirmosios instancijos teismas šį sprendimą panaikino.

F. Bendroji užsienio ir saugumo politika (BUSP). Kova su terorizmu

Pastaraisiais metais buvo pareikšta daug ieškinių dėl ribojančių priemonių, kurių buvo imtasi tam tikrų asmenų ar organizacijų atžvilgiu kovojant su terorizmu, dėl ko 2005 m. Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo penkias su šia sritimi susijusias bylas. Trys iš šių bylų buvo pripažintos nepriimtynomis dėl to, kad ieškovai neturėjo teisės pareikšti ieškinio,¹⁶⁷ arba, paskutinės iš jų atžvilgiu, dėl akivaizdaus kompetencijos nebuvimo ir naikinamojo termino¹⁶⁸. Tačiau kitas dvi bylas Pirmosios instancijos teismas išsprendė iš esmės, kas jam suteikė galimybę įtvirtinti labai svarbius principus būtent dėl Bendrijos teisės sistemos nuostatų ir Jungtinių Tautų Chartijos nuostatų sąsajos¹⁶⁹.

Prieš 2001 m. rugsėjo 11 d. teroristinius išpuolius ir po jų Jungtinių Tautų Saugumo Taryba priėmė kelias rezoliucijas dėl Talibano, Osamos bin Laden, *Al-Qaeda* tinklo ir su jais susijusių asmenų bei organizacijų. Šiomis rezoliucijomis visų Jungtinių Tautų valstybių narių prašoma užšaldyti šių asmenų ir organizacijų tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojamas lėšas ir kitus finansinius išteklius. Sankcijų komitetui pavesta nustatyti atitinkamus subjektus ir finansinius išteklius, kurie turi būti užšaldyti, bei nagrinėti prašymus dėl išimčių. Bendrijoje šios rezoliucijos buvo įgyvendintos keliomis Tarybos bendrosiomis pozicijomis ir reglamentais, įpareigojančiais užšaldyti atitinkamų asmenų ir subjektų lėšas. Keli iš jų prašė Pirmosios instancijos teismo šiuos reglamentus panaikinti.

¹⁶⁷ 2005 m. vasario 15 d. Pirmosios instancijos teismo nutartys: *KNK prieš Tarybą*, T-206/02, ir *PKK ir KNK prieš Tarybą*, T-229/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-229/05 P), dar nepaskelbtos Rinkinyje.

¹⁶⁸ 2005 m. lapkričio 18 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Selmani prieš Tarybą ir Komisiją*, T-299/04, dar nepaskelbta Rinkinyje.

¹⁶⁹ 2005 m. rugsėjo 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimai: *Yusuf ir Al Barakaat International Foundation prieš Tarybą ir Komisiją*, T-306/01 (pateiktas apeliacinis skundas, C-415/05 P), ir *Kadi prieš Tarybą ir Komisiją*, T-315/01 (pateiktas apeliacinis skundas, C-402/05 P), dar nepaskelbti Rinkinyje.

Savo sprendimuose Pirmosios instancijos teismas pirmiausia pripažino, kad pasinaudojimas teisiniu pagrindu bendrai teikiamu EB 60, 301 bei 308 straipsniais ekonominių ir finansinių sankcijų srityje leidžia įgyvendinti Sąjungos ir valstybių narių BUSP siekiamą tikslą. Taigi nusprendęs, kad Taryba turėjo kompetenciją priimti ginčijamą reglamentą, Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo ieškovų nurodytus pagrindus dėl EŽTK ir Bendrijos teisėje pripažintų jų pagrindinių teisių pažeidimo. Kadangi ginčijami reglamentai įgyvendina Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos priimtus sprendimus, nagrinėdamas šį pagrindą Pirmosios instancijos teismas visų pirma turėjo pasisakyti dėl Jungtinių Tautų sukurtos tarptautinės teisės sistemos ir nacionalinės ar Bendrijos teisės sistemos sąsajos. Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad remiantis tarptautine teise Jungtinių Tautų valstybių narių įsipareigojimai pagal šios organizacijos Chartiją yra viršesni už bet kuriuos kitus įsipareigojimus, įskaitant įsipareigojimus pagal EŽTK ir pagal EB sutartį, ir ši viršenybė apima pagal Chartijos VII skyrių priimtus Saugumo Tarybos sprendimus. Be to, nors pati Bendrija nėra Jungtinių Tautų narė, turi būti laikoma, kad iš Jungtinių Tautų Chartijos išplaukiančios pareigos ją saisto taip pat, kaip ir jos valstybės narės pagal jos Steigimo sutartį. Todėl, pirma, Bendrija negali pažeisti jos valstybių narių įsipareigojimų pagal Chartiją nei trukdyti juos įgyvendinti. Antra, ji turi priimti visas būtinas nuostatas, kad jos valstybės narės galėtų šiuos įsipareigojimus įgyvendinti.

Toliau Pirmosios instancijos teismas analizavo šio principo pasekmes jo vykdomai teisminei kontrolei reglamentų, kurie tik įgyvendina Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos sprendimus, atžvilgiu. Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog bet kokia vidinė šio reglamento teisėtumo kontrolė reikštų, kad Pirmosios instancijos teismas netiesiogiai turi nagrinėti atitinkamų sprendimų teisėtumo klausimą. Atsižvelgiant į šių sprendimų viršenybę, iš esmės jiems nėra taikoma Pirmosios instancijos teismo kontrolė, todėl pastarasis negali net ir netiesiogiai nagrinėti jų teisėtumo Bendrijos teisės arba Bendrijos teisės sistemoje pripažintų pagrindinių teisių atžvilgiu. Priešingai, Pirmosios instancijos teismas privalo visais įmanomais būdais aiškinti ir taikyti šią teisę taip, kad ji atitiktų valstybių narių įsipareigojimus pagal Jungtinių Tautų Chartiją. Vis dėlto Pirmosios instancijos teismas mano turintis teisę kontroliuoti ginčijamo reglamento ir, netiesiogiai, Saugumo Tarybos sprendimų, kuriuos šis reglamentas įgyvendina, teisėtumą viršenybę turinčių bendrosios tarptautinės teisės taisyklių, kylančių iš *jus cogens* normų, suprantamų kaip tarptautinė viešoji tvarka, nuo kurios negali nukrypti nei valstybės narės, nei Jungtinių Tautų įstaigos ir kurių sudaro būtent imperatyvios normos, siekiančios visuotinės pagrindinių žmogaus teisių apsaugos, atžvilgiu.

Taigi vykdydamas reglamento kontrolę šių normų atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad ginčijamu reglamentu numatytas lėšų užšaldymas nepažeidžia ieškovų *jus cogens* saugomų pagrindinių teisių. Reglamentas nepažeidžia ieškovų teisės į nuosavybę tiek, kiek ją saugo *jus cogens*. Dėl teisių į gynybą Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad jokia *jus cogens* norma nereikalauja, kad Sankcijų komitetas asmeniškai išklaustų suinteresuotus asmenis, nes nagrinėjamos rezoliucijos numato, be kita ko, individualių atvejų peržiūrėjimo mechanizmą.

Dėl teisės į veiksmingą teisminę gynybą Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad nagrinėdamas ieškovų pareikštą ieškinį jis atlieka visapusišką ginčijamo reglamento teisėtumo kontrolę atsižvelgdamas į tai, ar Bendrijos institucijos laikosi kompetencijos ir teisėtumo taisyklių bei jų veiklai taikomų esminių procedūrinių reikalavimų. Jis taip pat vykdo ginčijamo reglamento teisėtumo kontrolę, atsižvelgdamas būtent į jo formalų ir materialų atitikimą, vidinį suderinamumą bei proporcingumą Saugumo Tarybos sprendimų atžvil-

giu. Be to, Pirmosios instancijos teismas kontroliuoja reglamento ir netiesiogiai – Saugumo Tarybos rezoliucijų teisėtumą *jus cogens* atžvilgiu. Tačiau, Pirmosios instancijos teismas neturi netiesiogiai kontroliuoti Saugumo Tarybos sprendimų atitikties pagrindinėms teisėms, kurias saugo Bendrijos teisės sistema, nei tikrinti, ar Saugumo Taryba vertindama faktines aplinkybes ir įrodymus, kuriais ji grindė patvirtintas priemones, nepadarė klaidos, nei netiesiogiai kontroliuoti, ar šios priemonės yra tinkamos bei proporcingos. Atsižvelgiant į tai ir nesant tarptautinio teismo, kuriam būtų pavesta nagrinėti skundus dėl Sankcijų komiteto sprendimų, ieškovai negali pasinaudoti jokių teisminės gynybos būdu.

Tačiau Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad tokia ieškovų teisminės gynybos spraga pati savaime neprieštaruja *jus cogens*, nes teisė kreiptis į teismus nėra absoliuti. Šioje byloje jai sudaro kliūtis imunitetas nuo jurisdikcijos, kuriuo naudojasi Saugumo Taryba. Iš tiesų ieškovų suinteresuotumas, kad teismas juos išklaustų iš esmės, nėra pakankamas, kad turėtų viršenybę esminio bendrojo intereso palaikyti tarptautinę taiką ir saugumą iškilus Saugumo Tarybos aiškiai nustatytai grėsmei atžvilgiu. Todėl Pirmosios instancijos teismas ieškinius atmetė kaip nepriimtinius.

G. Bendrijos viešoji tarnyba

2005 m. Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo daug bylų viešosios tarnybos srityje, nes, neatsižvelgiant į 117 Europos tarnautojų teismui perduotų bylų, maždaug 20 % (t. y. 119 bylų) šiais metais išnagrinėtų bylų priklauso šiai sričiai. Be to, Pirmosios instancijos teismas panaikino nedaug sprendimų, kadangi taip buvo nuspręsta tik keturiolikoje bylų. Atsižvelgiant į labai didelį šioje srityje priimtų sprendimų skaičių ir į šio pranešimo ribotą apimtį, pateikiamos trys pastabos.

Pirmiausia, kaip ir praėjusiais metais, galima pabrėžti, kad Pirmosios instancijos teisme ginčijami sprendimai buvo įvairūs, kadangi teismo sprendimai ir nutartys susiję tiek su paskyrimo, pareigų paaugštinimo ir konkursų klausimais¹⁷⁰, tiek su pareigūnų ir tarnautojų finansinėmis teisėmis¹⁷¹, Komisijos ir profesinių sąjungų bei darbuotojų draugijų sudaryta pagrindų sutartimi¹⁷², laikinųjų tarnaujų sutartimis¹⁷³, drausminėmis procedūromis¹⁷⁴ arba

¹⁷⁰ Žr., pavyzdžiui, atitinkamai 2005 m. vasario 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimus: *Mancini prieš Komisiją*, T-137/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-172/05 P); *Heurtaux prieš Komisiją*, T-172/03, ir 2005 m. kovo 17 d. Sprendimą *Milano prieš Komisiją*, T-362/03, dar nepaskelbtus Rinkinyje.

¹⁷¹ Būtent 2005 m. buvo priimta daug sprendimų dėl sąlygų, suteikiančių teisę gauti Tarnybos nuostatuose numatytą ekspatriacijos išmoką, kurie Pirmosios instancijos teismui suteikė galimybę patikslinti „valstybės“ sąvoką ankstesnių Europos Bendrijų Pareigūnų tarnybos nuostatų VII priedo 4 straipsnio 1 dalies a punkto prasme (žr., pavyzdžiui, 2005 m. birželio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Olesen prieš Komisiją*, T-190/03, ir 2005 m. spalio 25 d. Sprendimą *Salazar Brier prieš Komisiją*, T-83/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-9/06 P), dar nepaskelbtus Rinkinyje).

¹⁷² 2005 m. balandžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Lebedef prieš Komisiją*, T-191/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-268/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁷³ 2005 m. rugsėjo 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Fernández Gómez prieš Komisiją*, T-272/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-417/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁷⁴ 2005 m. spalio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Rasmussen prieš Komisiją*, T-203/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

tarnybos vertinimo ataskaitomis¹⁷⁵. Be to, didelė dalis sprendimų, kuriais buvo panaikinti sprendimai (t. y. šeši iš keturiolikos), susijusi su ginčijamo sprendimo motyvacijos nebuvimu arba trūkumu¹⁷⁶. Galiausiai dėl išnagrinėto klausimo praktinės reikšmės pažymėtina, kad savo sprendimu *Fardoom ir Reinard prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog 2002 m. Komisijos įdiegta siektino vidurkio ir rekomendacinių kvotų sistema, taikoma atliekant pareigūnų vertinimo procedūrą, yra teisėta¹⁷⁷. Iš tiesų Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad siektino vidurkio sistema visiškai neapriboja vertinimą atliekančių asmenų sprendimo laisvės, bet, priešingai, skatindama pareigūnų nuopelnus atspindintį vertinimą, sudaro jai palankias sąlygas.

H. Muitų teisė

2005 m., kaip ir ankstesniais metais, Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo kelis ieškinius dėl Komisijos atsisakymo patenkinti prašymus atsisakyti išieškoti importo muitus, grindžiamus Bendrijos muitų teisės aktuose įtvirtinta teisingumo išlyga, numatančia galimybę dėl aplinkybių, kuriomis suinteresuoto asmens veiksmuose nematyti apgaulės arba akivaizdaus aplaidumo požymių, susidarius ypatingoms situacijoms, grąžinti arba atsisakyti išieškoti importo muitus¹⁷⁸. Nors Pirmosios instancijos teismas šias bylas išnagrinėjo daugiausia taikydamas įprastus principus šioje srityje, tačiau išskiriamos dvi bylos.

Pirma, byloje **Geologistics prieš Komisiją** dėl įmonės, kuri, kaip išorinio Bendrijos tranzito procedūros vykdytoja („pagrindinė vykdytoja“), finansiškai atsakinga už prekių paėmimą iš muitinės priežiūros, pateikto prašymo atsisakyti išieškoti, Pirmosios instancijos teismas, manydamas, kad Komisija padarė dvi akivaizdžias vertinimo klaidas, panaikino jos sprendimą¹⁷⁹. Pirma, priešingai tam, ką teigė Komisija, dėl to, kad nacionalinės valdžios institucijos, kurios žinojo apie apgaulės, paveikusios ieškovę, egzistavimą ir atliko jos atžvilgiu tyrimus, pastarųjų tikslais apie tai jai nepranešė, ieškovei susiklostė „ypatinga situacija“ skolų muitinei už apgaulingas operacijas, įvykdytas vėliau, nei ši apgaulė ir joje dalyvavę asmenys buvo nustatyti, atžvilgiu. Antra, Komisija klaidingai nusprendė, kad vykdamant tranzitą netikrindama įvairių trečiųjų tarpininkų ir tinkamai neapsidraudusi ieškovė elgėsi „akivaizdžiai aplaidžiai“. Kadangi pirmoji aplinkybė nebuvo pakankamai įrodyta, o dėl antrosios Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad negali būti pripažinta kaip bendroji taisyklė tai, kad vien neapdraudimas būtų operacijų vykdytojo akivaizdžiai aplaidaus elgesio įrodymas.

¹⁷⁵ 2005 m. liepos 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *De Bry prieš Komisiją*, T-157/04 (pateiktas apeliacinis skundas, C-344/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁷⁶ Sprendimas *Heurtaux prieš Komisiją*, nurodytas 170 išnašoje; 2005 m. kovo 1 d. Sprendimas *Smit prieš Europolą*, T-143/03; 2005 m. birželio 2 d. Sprendimas *Strohm prieš Komisiją*, T-177/03; 2005 m. liepos 5 d. Sprendimas *Marcuccio prieš Komisiją*, T-9/04; 2005 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas *Casini prieš Komisiją*, T-132/03, ir 2005 m. gruodžio 8 d. Sprendimas *Reynolds prieš Komisiją*, T-237/00, dar nepaskelbti Rinkinyje.

¹⁷⁷ Sprendimas *Fardoom ir Reinard prieš Komisiją*, nurodytas 28 išnašoje.

¹⁷⁸ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, p. 1) 239 straipsnis ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (OL L 253, p. 1) 905 straipsnis. Žr., pavyzdžiui, sprendimą *Common Market Fertilizers prieš Komisiją*, nurodytą 14 išnašoje.

¹⁷⁹ 2005 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Geologistics prieš Komisiją*, T-26/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje.

Kita vertus, Sprendime **Ricosmos prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas pateikė du įdomius patikslinimus dėl sąlygų, kuriomis galima atmesti prašymą atsisakyti išieškoti¹⁸⁰.

Pirmiausia proceso klausimų atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas rėmėsi būtent teismų praktika, susijusia su galimybe susipažinti su bylos medžiaga konkurencijos teisės srityje, nurodydamas, kad, kai Komisija ketina priimti pareiškėjui nepalankų sprendimą, pateikdamas savo prieštaravimus ji turi suteikti jam galimybę išnagrinėti visus dokumentus, galinčius turėti reikšmės prašymo atsisakyti išieškoti ar grąžinti muitus pagrindimui, o kad tai būtų įmanoma, ji jam turi pateikti bent jau baigtinį nekonfidencialių į bylos medžiagą įtrauktų dokumentų, kuriuose yra pakankamai tikslios informacijos, sąrašą, kad pareiškėjas, žinodamas visas aplinkybes, galėtų įvertinti, ar nurodyti dokumentai jam galėtų būti naudingi.

Antra, kalbant apie prašymų atsisakyti išieškoti vertinimą iš esmės, Pirmosios instancijos teismas nurodė, jog nors tam, kad šis prašymas būtų atmestas, turi aiškiai egzistuoti ryšys tarp aplaidumo, kuriuo kaltinamas operacijų vykdytojas, ir nustatytos ypatingos situacijos, tačiau nėra būtina, kad ši ypatinga situacija tiesiogiai ir iš karto susidarytų dėl nagrinėjamo aplaidumo. Iš tiesų pakanka, kad šis aplaidumas sukeltų arba palengvintų prekės paėmimą iš muitinės priežiūros.

III. *Ginčai dėl žalos atlyginimo*

2005 metais, neatsižvelgiant į tarnautojų ginčus Pirmosios instancijos teismas priėmė 17 sprendimų ir nutarčių dėl esminių Bendrijų deliktinės atsakomybės sąlygų¹⁸¹. Vienintelėje byloje **AFCon Management Consultants ir kt. prieš Komisiją** buvo pripažinta teisė į žalos atlyginimą, šiuo atveju šiek tiek mažesnį nei 50 000 eurų suma, mokėtiną neteisėtai iš viešojo pirkimo procedūros pašalintai įmonei¹⁸². Be to, byloje **Camar prieš Tarybą ir Komisiją** Pirmosios instancijos teismas, taikydamas pripažintus žalos įvertinimo principus, nustatė žalos atlyginimo sumą, dėl kurios iš esmės buvo anksčiau nuspręsta tarpiniu spren-

¹⁸⁰ 2005 m. rugsėjo 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Ricosmos prieš Komisiją*, T-53/02 (pateiktas apeliacinis skundas, C-420/05 P), dar nepaskelbtas Rinkinyje.

¹⁸¹ 2005 m. vasario 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Chiquita Brands ir kt. prieš Komisiją*, T-19/01; sprendimas *Comafica ir Dole Fresh Fruit Europe prieš Komisiją*, nurodytas 50 išnašoje; 2005 m. kovo 16 d. Sprendimas *EnBW Kernkraft prieš Komisiją*, T-283/02; 2005 m. kovo 17 d. Sprendimas *Agraz ir kt. prieš Komisiją*, T-285/03 (pateiktas apeliacinis skundas, C-243/05 P); sprendimas *AFCon Management Consultants ir kt. prieš Komisiją*, T-160/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje; sprendimas *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, nurodytas 68 išnašoje; 2005 m. liepos 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Camar prieš Tarybą ir Komisiją*, T-260/97; 2005 m. rugsėjo 14 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Adviesbureau Ehcon prieš Komisiją*, T-140/04, dar nepaskelbta Rinkinyje; sprendimas *Cofradía de pescadores de «San Pedro» de Bermeo ir kt. prieš Komisiją*, T-124/04 (pateiktas apeliacinis skundas, C-4/06 P); 2005 m. lapkričio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Autosalone Ispra prieš Komisiją*, T-250/02; 2005 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Tarybą ir Komisiją*, T-69/00; sprendimas *Laboratoire du Bain prieš Tarybą ir Komisiją*, T-151/00; sprendimas *Groupe Fremaux ir Palais Royal prieš Tarybą ir Komisiją*, T-301/00; sprendimas *CD Cartondruck prieš Tarybą ir Komisiją*, T-320/00; sprendimas *Beamglow prieš Parlamentą ir kt.*, T-383/00, ir sprendimas *Fedon & Figli ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje, dar nepaskelbti Rinkinyje.

¹⁸² Sprendimas *AFCon Management Consultants ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje.

dimu¹⁸³. Nors visi kiti ieškiniai buvo atmesti, jie pateikia ne mažiau paaiškinimų dėl ieškinių dėl žalos atlyginimo priimtino, atlygintinos žalos ir elgesio, dėl kurio atsiradusi žala gali būti atlyginama.

A. Ieškinių dėl žalos atlyginimo priimtino sąlygos

2005 m. Pirmosios instancijos teismas pateikė kelis patikslinimus, susijusius su ieškinių dėl žalos atlyginimo priimtino reikalavimais, senaties šioje srityje nuostatomis ir teisinių gynybos priemonių autonomijos principu.

Pirma, pagal nusistovėjusią teismų praktiką ieškovas neprivalo apskaičiuoti jo manymu patirtos žalos. Tačiau, kaip nurodė Pirmosios instancijos teismas byloje **Polyelectrolyte Producers Group prieš Tarybą ir Komisiją**, tam, kad ieškinys tenkintų procedūros reglamento (44 straipsnio 1 dalies c punkte) nustatytus priimtino reikalavimus, ieškovas turi aiškiai pateikti informaciją, leidžiančią įvertinti jos pobūdį ir dydį. Šioje byloje ieškovės abstraktaus pobūdžio argumentuose dėl jos tariamai patirtos žalos apsiribota tik paprastais teiginiais, visiškai nepatvirtintais tinkamais patikimais įrodymais, kas pateisino prašymo dėl žalos atlyginimo pripažinimą nepriimtiniu¹⁸⁴.

Antra, kalbant apie senatį, Pirmosios instancijos teismas turėjo galimybę priminti nusistovėjusią teismų praktiką, pagal kurią senatis taikoma tik ankstesnio nei penkeri metai iki jos eigą sustabdžiusio veiksmo atsiradimo laikotarpio atžvilgiu ir nedaro įtakos vėliau atsiradusioms teisėms¹⁸⁵. Nutartyje **Adviesbureau Ehcon prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ši teismų praktika taikoma „tik išimtinu atveju, kai įrodoma, jog atitinkama žala buvo ir toliau daroma kiekvieną dieną po ją sukėlusio įvykio.“ Šioje byloje taip nebuvo, nes nurodyta žala, darant prielaidą, kad ji įrodyta, buvo padaryta ieškovės pasiūlymo dėl atitinkamos sutarties atmetimo momentu, nors jos visą dydį buvo galima nustatyti tik vėliau.¹⁸⁶

Galiausiai, trečia, byloje **Holcim (France) prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas priminė teisinių gynybos priemonių autonomijos principą, nuspręsdamas, kad jeigu ieškovas galėjo pareikšti ieškinį dėl tariamai jam žalą sukėlusio akto panaikinimo arba dėl tariamai jam žalą sukėlusio neveikimo, bet jis vis dėlto to nepadarė, nepasinaudojimas šiomis teisinėmis gynybos priemonėmis vis dėlto nėra teisės pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo netekimo pagrindas¹⁸⁷. Tuo pačiu teisinių gynybos priemonių autonomijos klausimu ši byla Pirmosios instancijos teismui taip pat leido nurodyti teismų praktikos, pagal kurią ieškinys dėl žalos atlyginimo yra nepriimtinas, jeigu juo iš tiesų siekiama, kad būtų atšauktas galu-

¹⁸³ Sprendimas *Camar prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje.

¹⁸⁴ Nutartis *Polyelectrolyte Producers Group prieš Tarybą ir Parlamentą*, nurodyta 29 išnašoje. Žr. taip pat sprendimą *Autosalone Ispra prieš Komisiją*, nurodytą 181 išnašoje.

¹⁸⁵ Šiuo klausimu žr. 1997 m. balandžio 16 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hartmann prieš Tarybą ir Komisiją*, T-20/94, Rink. p. II-595, 132 punktą. Dėl taikymo 2005 metais žr. sprendimą *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, nurodytą 68 išnašoje.

¹⁸⁶ Nutartis *Ehcon prieš Komisiją*, nurodyta 181 išnašoje.

¹⁸⁷ Nutartis *Holcim (France) prieš Komisiją*, nurodyta 68 išnašoje.

tinu tapęs individualus sprendimas, taikymo sritį. Ši teismų praktika skirta „ypatingam atvejui, kai ieškiniu dėl žalos atlyginimo siekiama sumos, tiksliai atitinkančios mokestį, kurį ieškovas sumokėjo vykdydamas šį individualų sprendimą, susigražinimo, ir kai dėl šios priežasties ieškiniu dėl žalos atlyginimo iš tiesų siekiama šio individualus sprendimo atšaukimo“¹⁸⁸. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad ši teismų praktika turi reikšmės tik tada, kai „nurodoma žala padaroma vien tiksliai įsigaliojusi individualiu administraciniu aktu, kurį suinteresuotas asmuo galėjo ginčyti pareikšdamas ieškinį dėl panaikinimo“. Tačiau šioje byloje ieškovės nurodoma žala nekilo dėl individualaus administracinio akto, kurį ji galėjo ginčyti, o iš to, kad Komisija neteisėtai nesiėmė sprendimui vykdyti būtinos priemonės. Taigi ieškinyje pripažintas priimtinas.

B. Atlygintina žala

Sprendime **Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją** Pirmosios instancijos teismas nustatė principą, kad ombudsmenui nagrinėjant skundą patirtos advokato išlaidos nėra atlygintinos kaip žala ieškinio dėl žalos atlyginimo atveju būtent dėl to, kad šalis gali kreiptis į Europos ombudsmeną nesinaudodama advokato paslaugomis¹⁸⁹. Panašiai Pirmosios instancijos teismas savo nutartyje **Ehcon prieš Komisiją** nusprendė, kad šios bylos aplinkybėmis ieškovei nepavyko įrodyti, jog tarp tariamų išlaidų, patirtų ombudsmenui nagrinėjant skundą, ir nurodytos neteisėtos veiklos egzistuoja priežastinis ryšys, kadangi piliečio laisvas pasirinkimas kreiptis į ombudsmeną negali būti laikoma tiesiogine ir būtina galimai priskiriamų Bendrijos institucijoms arba įstaigoms netinkamo administravimo atvejų pasekmė¹⁹⁰.

C. Atsakomybė už neteisėtą elgesį

Be toliau nurodyto atvejo, kai atsakomybė kyla nesant neteisėto akto, Bendrijai gali dažniau kilti deliktinė atsakomybė dėl neteisėto akto. Šiuo atveju atsakomybės atsiradimas priklauso nuo to, ar įvykdytos visos sąlygos, t. y. elgesio, dėl kurio kaltinamos institucijos, neteisėtumas, nurodomos žalos realumas ir priežastinio ryšio tarp šio elgesio ir nurodytos žalos egzistavimas¹⁹¹.

¹⁸⁸ Žr. būtent 1986 m. vasario 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Krohn prieš Komisiją*, 175/84, Rink. p. 753, 33 punktą.

¹⁸⁹ 2005 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją*, T-294/04 (pateiktas apeliacinis skundas, C-331/05 P), dar nepaskelbta Rinkinyje.

¹⁹⁰ Nutartis *Ehcon prieš Komisiją*, nurodyta 181 išnašoje.

¹⁹¹ 1982 m. rugsėjo 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Oleifici Mediterranei prieš EEB*, 26/81, Rink. p. 3057, 16 punktas ir 1996 m. spalio 16 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Efisol prieš Komisiją*, T-336/94, Rink. p. II-1343, 30 punktas.

2005 m. Pirmosios instancijos teismas priėmė ne mažiau kaip devynis sprendimus dėl ieškinų dėl žalos atlyginimo, susijusių su bendru rinkos organizavimu¹⁹². Tačiau ypač paminėtini 2005 m. gruodžio mėnesį priimti šeši sprendimai, kuriuose Pirmosios instancijos teismas, posėdžiaudamas didžiojoje kolegijoje, nagrinėjo klausimą dėl Pasaulinės prekybos organizacijos (PPO) ginčų sprendimo tarybos (GST) sprendimų ir Bendrijos teisės sistemos sąsajos¹⁹³.

Šiose bylose ieškovės teigė, kad Bendrijos elgesys neteisėtas PPO susitarimų atžvilgiu, dėl ko Pirmosios instancijos teismas turėjo nustatyti, ar tokie susitarimai asmenims suteikia teisę jais remtis teisme tam, kad užginčytų Bendrijos teisės akto galiojimą GST sprendimo atžvilgiu. Šiuose šešiuose sprendimuose Pirmosios instancijos teismas patvirtino, jog taip nėra. Iš tiesų PPO susitarimai iš esmės nėra normos, kurių atžvilgiu Bendrijos teismas kontroliuoja, ar Bendrijos institucijų veiksmai teisėti, nebent jei Bendrija siekė įvykdyti konkrečių priimtą įsipareigojimą PPO arba tuo atveju, kai Bendrijos aktas aiškiai nukreipia į tikslas PPO susitarimų nuostatas¹⁹⁴. Tačiau esant GST sprendimui, kuriuo konstatuojama, kad nario patvirtintos priemonės nesuderinamos su PPO taisyklėmis, nė viena iš šių išimčių netaikoma. Kalbant apie pirmąją išimtį, įsipareigodama laikytis PPO taisyklių, Komisija neketino priimti konkretaus įsipareigojimo PPO, kurios atžvilgiu būtų galima atlikti kontrolę, nes ginčų sprendimo sistema bet kuriuo atveju suteikia didelę reikšmę deryboms. Todėl Bendrijos teismo kontrolė galėtų susilpninti Bendrijos derybininkų poziciją ieškant abiem pusėms priimtino sprendimo. Dėl antrosios išimties Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog bendras „Bananų“ rinkos organizavimas negali būti laikomas teikiančiu aiškią nuorodą į konkrečias PPO susitarimų nuostatas.

Be to, siekiant pripažinti institucijos elgesį neteisėtu pagal atsakomybės dėl neteisėto elgesio tvarką, teismų praktika reikalauja įrodyti pakankamai rimtą teisės normos, suteikiančios asmenims teises, pažeidimą. Teisingumo Teismo nustatytoje tvarkoje dėl Bendrijos deliktinės atsakomybės atsižvelgiama būtent į reglamentuotinių situacijų sudėtingumą, tekstų taikymo ar aiškinimo sunkumus ir ypač į nagrinėjamo akto autoriaus turimą diskreciją. Lemiamas kriterijus Bendrijos teisės pažeidimą laikyti pakankamai rimtu – tai akivaizdus ir sunkus atitinkamos Bendrijos institucijos savo diskrecijos ribų pažeidimas. Jei ši institucija turi tik labai ribotą diskreciją arba netgi jos visai neturi, pakankamai rimtam

¹⁹² Sprendimas *Chiquita Brands ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Comafica ir Dole Fresh Fruit Europe prieš Komisiją*, nurodytas 50 išnašoje; sprendimas *Agraz ir kt. prieš Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Laboratoire du Bain prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Groupe Fremaux ir Palais Royal prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *CD Cartondruck prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Beamglow prieš Parlamentą ir kt.*, nurodytas 181 išnašoje, ir sprendimas *Fedon & Figli ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje.

¹⁹³ Sprendimas *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Laboratoire du Bain prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Groupe Fremaux ir Palais Royal prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *CD Cartondruck prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Beamglow prieš Parlamentą ir kt.*, nurodytas 181 išnašoje, ir sprendimas *Fedon & Figli ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje. Šiuo klausimu taip pat žr. sprendimą *Chiquita Brands ir kt. prieš Komisiją*, nurodytą 181 išnašoje.

¹⁹⁴ Žr., pavyzdžiui, 1999 m. lapkričio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Portugalija prieš Tarybą*, C-149/96, Rink. p. I-8395.

pažeidimui nustatyti gali pakakti paprasto Bendrijos teisės pažeidimo¹⁹⁵. Taigi byloje **Holcim (Deutschland) prieš Komisiją** ieškovė siekė, kad jai būtų atlygintos banko garantijos, pateiktos norint išvengti baudos, kurią galiausiai panaikino Pirmosios instancijos teismas, mokėjimo, išlaidos¹⁹⁶. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad tiesa, jog Komisijos diskrecija yra ribota srityje, kurioje ji padarė nurodytą pažeidimą (EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimo vertinimas), tačiau institucija vis dėlto susidūrė su sudėtingomis situacijomis, todėl, atsižvelgiant į šį sudėtingumą, jos padarytas pažeidimas nebuvo pakankamai rimtas, kad suteiktų teisę į žalos atlyginimą.

D. Atsakomybė, kai nėra neteisėto elgesio

Pagal EB 288 straipsnį deliktinės atsakomybės atveju Bendrija pagal bendrus valstybių narių teisei būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią padaro jos institucijos ar jų tarnautojai, eidami savo pareigas. 2005 m. gruodžio mėnesį priimtuose keliuose sprendimuose Pirmosios instancijos teismas, spręsdamas bylas didžiojoje kolegijoje, aiškiai pripažino, kad Bendrijos atsakomybė gali kilti net nesant neteisėto elgesio¹⁹⁷.

1993 m. Taryba priėmė reglamentą, įtvirtinantį valstybėms narėms bendras bananų importo taisykles¹⁹⁸. Šis reglamentas numatė tam tikrų Afrikos, Karibų baseino ir Ramiojo vandenyno šalių kilmės bananams preferencines nuostatas. Tam tikroms valstybėms, tarp kurių Jungtinės Amerikos Valstijos, pateikus skundus PPO, GST nusprendė, kad Bendrijos bananų importo tvarka nesuderinama su PPO susitarimais. Taigi 1998 m. Taryba priėmė iš dalies keičiantį šią tvarką reglamentą. Manydama, kad nauja tvarka vis dar neatitinka PPO susitarimų, Jungtinių Valstijų prašymu GST leido joms taikyti padidintą muitą JAV valdžios institucijų sudarytame sąraše esančių Bendrijos prekių importui. Taigi šešios Europos Bendrijoje įsteigtos bendrovės Pirmosios instancijos teismo paprašė priteisti iš Komisijos ir Tarybos dėl JAV atsakomųjų priemonių taikymo jų eksportui į Jungtines Valstijas patirtos žalos atlyginimą.

Savo sprendime Pirmosios instancijos teismas pirmiausia nusprendė, kad šiuo atveju Bendrijai negali kilti atsakomybė dėl neteisėto elgesio. Tačiau jis teigė, jog kai Bendrijos institucijoms priskiriamo elgesio neteisėtumas nėra įrodytas, vis dėlto tai nereiškia, jog įmonės, kurioms dėl patekimo į eksporto rinką tenka neproporcinga mokesčių našta, jokiais atvejais negali gauti kompensacijos remiantis Bendrijos atsakomybe. Iš tiesų su deliktine atsakomybe susijusi nacionalinė teisė, į kurią teikia nuorodą EB 228 straipsnis, leidžia privatiems asmenims tam tikrose srityse ir pagal skirtingas taisykles prisiteisti įvairaus dydžio tam tikros žalos atlyginimą net tuomet, kai žalą padariusio asmens veiksmai nebuvo neteisėti. Taigi tuo atveju, kai žala atsiranda dėl Bendrijos institucijų elgesio, kurio neteisėtumas

¹⁹⁵ 2000 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją*, C-352/98 P, Rink. p. I-5291, 40 ir 42–44 punktus ir 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Camar ir Tico*, C-312/00 P, Rink. p. I-11355, 52–55 punktus.

¹⁹⁶ Sprendimas *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, nurodytas 68 išnašoje.

¹⁹⁷ Sprendimas *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Laboratoire du Bain prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Groupe Fremaux ir Palais Royal prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *CD Cartondruck prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje; sprendimas *Beamglow prieš Parlamentą ir kt.*, nurodytas 181 išnašoje, ir sprendimas *Fedon & Figli ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, nurodytas 181 išnašoje.

pobūdis nėra įrodytas, Bendrijai gali kilti deliktinė atsakomybė, jei yra kumuliatyviai įvykdytos sąlygos, susijusios su žalos realumu, priežastiniu ryšiu tarp žalos ir Bendrijos institucijų elgesio bei su neįprastu ir ypatingu nagrinėjamos žalos pobūdžiu. Taip Pirmosios instancijos teismas pirmą kartą aiškiai pripažino Bendrijos deliktinės atsakomybės egzistavimą, kai nėra jos institucijų neteisėto elgesio.

Šioje byloje sąlyga dėl žalos buvo įvykdyta. Taip pat buvo įvykdyta sąlyga dėl priežastinio ryšio tarp šios žalos ir institucijų elgesio. Iš tiesų nuolaidų Bendrijai atšaukimas, kuris pasireiškė padidinto importo muto nustatymu, pagal PPO ginčų sprendimo sistemos normalią ir numatomą eigą turi būti laikomas objektyvia Tarybos ir Komisijos prieštaraujančios PPO susitarimams bananų importo tvarkos palikimo galioti pasekme. Taip šių institucijų elgesys neišvengiamai lėmė atsakomųjų priemonių ėmimąsi ir „jis turi būti laikomas lemiama ieškovių patirtos žalos, JAV nustačius padidintą muitą, priežastimi“. Tačiau ieškovėms nepavyko įrodyti, kad patyrė neįprastą žalą, t. y. žalą, viršijančią ekonominės rizikos, būdingos atitinkamo sektoriaus veiklai, ribas. Iš tiesų galimas tarifų lengvatų taikymo sustabdymas yra vienas iš nestabilumų, būdingų dabartinei tarptautinės prekybos sistemai, ir todėl jo našta neišvengiamai tenka kiekvienam ūkio subjektui, kuris nusprendžia prekiauti savo produkcija vieno iš PPO narių rinkoje. Dėl šios priežasties Pirmosios instancijos teismas atmetė šešis ieškinius.

IV. *Prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones*

2005 m. buvo patvirtintas jau 2004 m. pastebėtas prašymų taikyti laikinąsias apsaugos priemones mažėjimas, nes buvo pateiktas tik 21 prašymas, palyginti su 26 prašymais 2004 m. ir 39 prašymais 2003 m. 2005 m. Pirmosios instancijos teismo pirmininkas, kaip teisėjas, taikantis laikinąsias apsaugos priemones, išsprendė tryliką bylų.

Šiame pranešime paminėtinas tik skubumo vertinimas byloje **Deloitte Business Advisory prieš Komisiją**.¹⁹⁹ Šioje byloje *Deloitte Business Advisory* prašė sustabdyti, pirma, Komisijos sprendimo atmesti konsorciūmą, kuriam priklausė ieškovė, pateiktą pasiūlymą ir, antra, sprendimo sudaryti nagrinėjamą sutartį su trečiąja šalimi vykdymą. Be grėsmės jos reputacijai, ieškovė rėmėsi tuo, kad, panaikinus ginčijamus sprendimus ir netaikant laikinųjų apsaugos priemonių, per viešojo pirkimo procedūrą jau būtų neįmanoma su ja sudaryti nagrinėjamos sutarties, o vėliau ją vykdyti ir todėl iš to gauti tam tikrą naudą prestižo, patirties ir pajamų prasme.

Nagrinėdamas, ar buvo įrodyta pakankama tikimybė, kad ieškovė gali patirti didelę ir nepataisomą žalą, jeigu nebus taikomos laikinosios apsaugos priemonės, teisėjas, taikantis laikinąsias apsaugos priemones, nusprendė, kad konsorciūmas, kuriam priklauso ieškovė, neteko galimybės sudaryti sutartį ir dėl to gauti įvairios – tiek finansinės, tiek kitokio pobūdžio – naudos, kuri kitu atveju galėjo atsirasti vykdant sutartį. Tačiau, pirmiausia, atsižvelgiant į numatytą sutarties įvykdymo datą, buvo mažai tikėtina, kad Komisijos

¹⁹⁸ 1993 m. vasario 13 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 404/93 dėl bendro bananų rinkos organizavimo (OL L 47, p. 1).

¹⁹⁹ 2005 m. rugsėjo 20 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartis *Deloitte Business Advisory prieš Komisiją*, T-195/05 R, dar nepaskelbta Rinkinyje.

galimybė organizuoti naują viešųjų pirkimų konkursą pati savaime leistų jai išsaugoti galimybę, kurią turėjo ieškovė, sudaryti bei vykdyti nagrinėjamą sutartį. Antra, dėl galimybės, kad ieškovės tariamai patirta žala gali būti atlyginta vėliau, bylos medžiagoje nėra nuorodos, kuri pakankamai aiškiai užtikrintų, kad ginčijamų aktų panaikinimo atveju Komisija atlygintų ieškovei žalą neatsižvelgdama į tai, ar pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo. Be to, ieškovės patirta žala, kuri pasireiškia galimybės sudaryti sutartį praradimu, turi būti laikoma kaip labai sunkiai apskaičiuojama ir todėl kaip nepataisoma. Tačiau ieškovė vis dėlto teisiškai neįrodė, kad per viešojo pirkimo procedūrą ji, sudarydama bei vykdydama sutartį, galėjo gauti pakankamai reikšmingos naudos. Kadangi įvertinus esamus interesus paaiškėjo, kad bet kuriuo atveju geriau netaikyti laikinųjų apsaugos priemonių, jas taikantis teisėjas prašymą atmetė.